

IZVJEŠTAJ

O objavljivanju podataka i informacija
banke na dan 31.12.2023. godine

ASA BANKA

ASA BANKA
Naša i snažna!

Sadržaj:

UVOD.....	4
1. OSNOVNE INFORMACIJE	5
2. PODACI I INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA VLASNIČKU STRUKTURU I ČLANOVE NADZORNOG ODBORA I UPRAVE BANKE	8
2.1. Spisak dioničara banke koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu banke ili glasačkim pravima u banci ...	8
2.2. Članovi nadzornog odbora i uprave Banke	9
2.3. Broj direktorskih funkcija na kojima se nalaze članovi nadzornog odbora i uprave banke	12
2.4. Politike za izbor i procjenu članova nadzornog odbora i uprave banke	12
2.5. Članovi odbora za reviziju	14
2.6. Članovi odbora koje je u skladu sa zakonskim propisima osnovao nadzorni odbor	16
2.7. Način organizovanja funkcije Interne revizije i rukovodioca Interne revizije	16
2.8. Društvo za reviziju finansijskih izvještaja	18
3. PODACI I INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA POLITIKU NAKNADA	19
3.1. Politike i prakse naknada za identifikovane zaposlenika	19
3.2. Postupak odlučivanja pri određivanju i sprovođenju politike naknada	19
3.3. Informacije o vezi između plate i uspješnosti i broj zaposlenika za koje je predviđena isplata varijabilnog dijela naknada	19
3.4. Najvažnije karakteristike sistema naknada	20
3.5. Pregled omjera između fiksnih i varijabilnih dijelova naknada	21
3.6. Kriterij uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na dionice, finansijske instrumente povezane sa dionicama ili varijabilni dio naknada	21
3.1. Opis, kriteriji i obrazloženja varijabilnih dijelova naknada koji se dodjeljuju i isplaćuju u banci	22
3.2. Ukupne naknade prema značajnim područjima poslovanja	22
3.3. Naknade po kategorijama zaposlenika čije aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil banke ...	22
3.4. Najvažniji parametri i argumenti za sistem varijabilnih dijelova naknada i drugih nenovčanih pogodnosti	23
3.5. Broj zaposlenika čije naknade iznose 100.000 KM ili više	23
4. INFORMACIJE O OBUHVATU PRIMJENE REGULATORNIH ZAHTJEVA	23
5. INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA STRATEGIJU, CILJEVE I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA BANKE	23
5.1. Kratak opis strategije i politika, za svaki pojedinačni rizik	23
5.2. Struktura, odnosno organizacija funkcije upravljanja rizicima, uključujući njenu poziciju, ulogu i status u organizacionoj strukturi banke	46
5.3. Obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i načina mjerenja rizika	56
5.4. Ocjena adekvatnosti uspostavljenog sistema upravljanja rizicima banke u odnosu na njen rizični profil, poslovnu politiku i strategiju	60

5.5.	Politike zaštite od rizika i politike (informacije o primijenjenim tehnikama smanjenja kreditnog rizika) smanjenja rizika, kao i načine koje banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u smanjenju rizika ...	60
5.6.	Sažet opis povezanosti rizičnog profila banke sa njenom poslovnom strategijom, kao i sažeti prikaz ključnih pokazatelja poslovanja banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihovih vrijednosti, na osnovu kojih zainteresirani učesnici na finansijskom tržištu mogu ocijeniti upravljanje rizicima banke, kao i način na koji je tolerancija prema rizicima uključena u sistem upravljanja rizicima;	62
5.7.	Opis načina na koji se osigurava izvještavanje nadzornog odbora i uprave banke o rizicima, posebno učestalost, područje, te način uključivanja nadzornog odbora i uprave banke u određivanje sadržaja izvještavanja;	64
5.8.	Opći okvir sistema internih kontrola i način organizacije kontrolnih funkcija, uključujući i rukovodioce istih.	67
6.	INFORMACIJE KOJE SE ODNOSU NA REGULATorni KAPITAL	71
6.1.	Iznos regulatornog kapitala, kao i iznos redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala banke:	71
6.2.	Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji su uključeni u obračun regulatornog kapitala	73
6.3.	Ograničenja koja se primjenjuju pri izračunavanju regulatornog kapitala u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke, instrumenata kapitala, regulatornih usklađivanja i prilagođavanja na koje se ograničenja odnose.	74
7.	INFORMACIJE KOJE SE ODNOSU NA KAPITALNE ZAHTEJEVE I ADEKVATNOST KAPITALA.....	75
I.	Informacije koje se odnose na kapitalne zahtjeve i adekvatnost regulatornog kapitala:	75
7.1.	Iznos kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik (standardizovani pristup), za svaku kategoriju izloženosti	75
7.2.	Iznos kapitalnog zahtjeva za rizik namirenja (isporuke)	76
7.3.	Iznos pojedinačnih kapitalnih zahtjeva za tržišne rizike, sa posebnim objavljivanjem iznosa kapitalnih zahtjeva za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata, dodatnog kapitalnog zahtjeva za velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definisana Odlukom o velikim izloženostima, kapitalnih zahtjeva za devizni rizik i kapitalnih zahtjeva za robni rizik	76
7.4.	Iznos kapitalnog zahtjeva za operativni rizik i vrstu pristupa primijenjenog za računanje ovog zahtjeva (pristup osnovnog pokazatelja ili standardizovani pristup).....	76
7.5.	Dodatni kapitalni zahtjevi za velike izloženosti iz knjige trgovanja	76
7.6.	Stope kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala, stopa osnovnog kapitala i stopa regulatornog kapitala).....	76
II.	Informacije koje se odnose na izloženost Banke kreditnom riziku, uključujući tehnike smanjenja kreditnog rizika i informacije o vanjskim institucijama za procjenu kreditnog rizika - ECAI ili agencijama za kreditiranje izvoza - ECA:	77
7.7.	Primjenjenu definiciju izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	77
7.8.	Opis pristupa i metoda za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka za kreditni rizik	77
7.9.	Iznos izloženosti Banke nakon prilagodbe vrijednosti i rezervisanja, izuzimajući efekte tehnika smanjenja kreditnog rizika (neto izloženosti), kao i prosječni iznos izloženosti tokom perioda, po kategorijama izloženosti:.....	80
7.10.	Geografska podjela izloženosti po značajnijim područjima i kategorijama izloženosti uz detaljniju razradu po potrebi u slijedećem obrascu:	81
7.11.	Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i kategorijama izloženosti:	82
7.12.	Preostali rok dospjeća svih izloženosti, po kategorijama izloženosti:	83
7.13.	Prema značajnoj privrednoj grani:.....	84
7.14.	Prikaz promjena u ispravcima vrijednosti (Rezervisanjima za očekivane kreditne gubitke):	85

8.	INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA ZAŠTITNE SLOJEVE KAPITALA	87
9.	INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA STOPU FINANSIJSKE POLUGE	88
9.1.	Finansijska poluga izračunatu u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke:.....	88
9.2.	Stavke uključene prilikom utvrđivanja mjere ukupne izloženosti banke.....	88
9.3.	Najznačajniji faktori koji su uticali na promjenu stope finansijske poluge u odnosu na prethodnu objavu	88
9.4.	Postupci koje banka primjenjuje za upravljanje rizikom prekomjerne finansijske poluge.....	89
10.	INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA LIKVIDNOSNE ZAHTJEVE	89
10.1.	Strategije i postupke za upravljanje rizikom likvidnosti.....	89
10.2.	Način organizovanja funkcije upravljanja rizikom likvidnosti u banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti.....	90
10.3.	Politike i postupci za praćenje stabilne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti	92
10.4.	Opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenosti sa strategijom	92
10.5.	Podatke o koeficijentu pokriva likvidnosti (LCR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja tog:	93
11.	INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA IZLOŽENOSTI PO OSNOVU VLASNIČKIH ULAGANJA	95
12.	INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI	96
12.1.	Izvori rizika, metode i učestalost njegovog mjerenja	96
12.2.	Osnovne pretpostavke za mjerenje, odnosno procjenu izloženosti riziku, uključujući i pretpostavke o prijevremenim otplatama kredita i kretanju depozita po viđenju	97
12.3.	Promjena prihoda, ekonomske vrijednosti ili drugih faktora uslijed kamatnih šokova u skladu s metodom koja je utvrđena za mjerenje kamatnog rizika po značajnim valutama	99
12.4.	Uticaj promjena kamatnih stopa na neto kamatni prihod na 31.12.2023. je iznosio kako slijedi:	99
13.	INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA ICAAP I ILAAP	99
14.	INFORMACIJE KOJE SE ODNOSNE NA NEOPTEREĆENU (NEZALOŽENU) I OPTEREĆENU (ZALOŽENU) IMOVINU	102
15.	INFORMACIJE O NEKVALITETNIM I RESTRUKTURIRANIM IZLOŽENOSTIMA I STEČENI KOLATERAL	103
15.1.	Kreditna kvaliteta izloženosti razvrstanoj u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka	103
15.2.	Kreditna kvaliteta kredita prema sektorskoj strukturi kredita	105
15.3.	Kreditna kvaliteta restrukturiranih izloženosti	105
15.4.	Promjene stanja nekvalitetnih izloženosti i pripadajućih očekivanih kreditnih gubitaka tokom izvještajnog perioda	106
15.5.	Ukupan iznos stečene materijalne imovine.....	106
16.	ZAVRŠNE ODREDBE	106

UVOD

Na osnovu Odluke o objavljivanju podataka i informacija banke ("Službene novine Federacije BiH", broj 39/21) (u nastavku teksta: Odluka) koju je Agencija za bankarstvo FBiH donijela u 2021. godini, ASA Banka d.d. Sarajevo godišnje javno objavljuje kvantitativne i kvalitativne informacije.

Objavljene kvantitativne i kvalitativne informacije prikazuju cjelovit profil rizičnosti Banke.

Izveštaj je usvojen na 19. sjednici Uprave Banke dana 20.05.2024. godine i usvojen od strane Nadzornog odbora Banke na 14. sjednici dana 28.05.2024. godine.

Izveštaj se javno objavljuje na web stranici ASA Banke d.d. Sarajevo : www.asabanka.ba.

U ime Uprave Banke:

Predsjednik Uprave Banke

Samir Mustafić

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Investiciono - komercijalna banka d.d. Zenica („Banka“) registrovana je kod Kantonalnog suda u Zenici dana 20. avgusta 1998. godine. Banka je osnovana 1957. godine kao Komunalna banka, Zenica. Pod tadašnjim nazivom Banka posluje do 30. marta 1990. godine, kada se izdvojila iz sistema Privredne banke Sarajevo. Banka posjeduje dozvolu za obavljanje bankarskih poslova broj 04-3-1370-1/05 izdatu 10. februara 2006. godine od strane Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija).

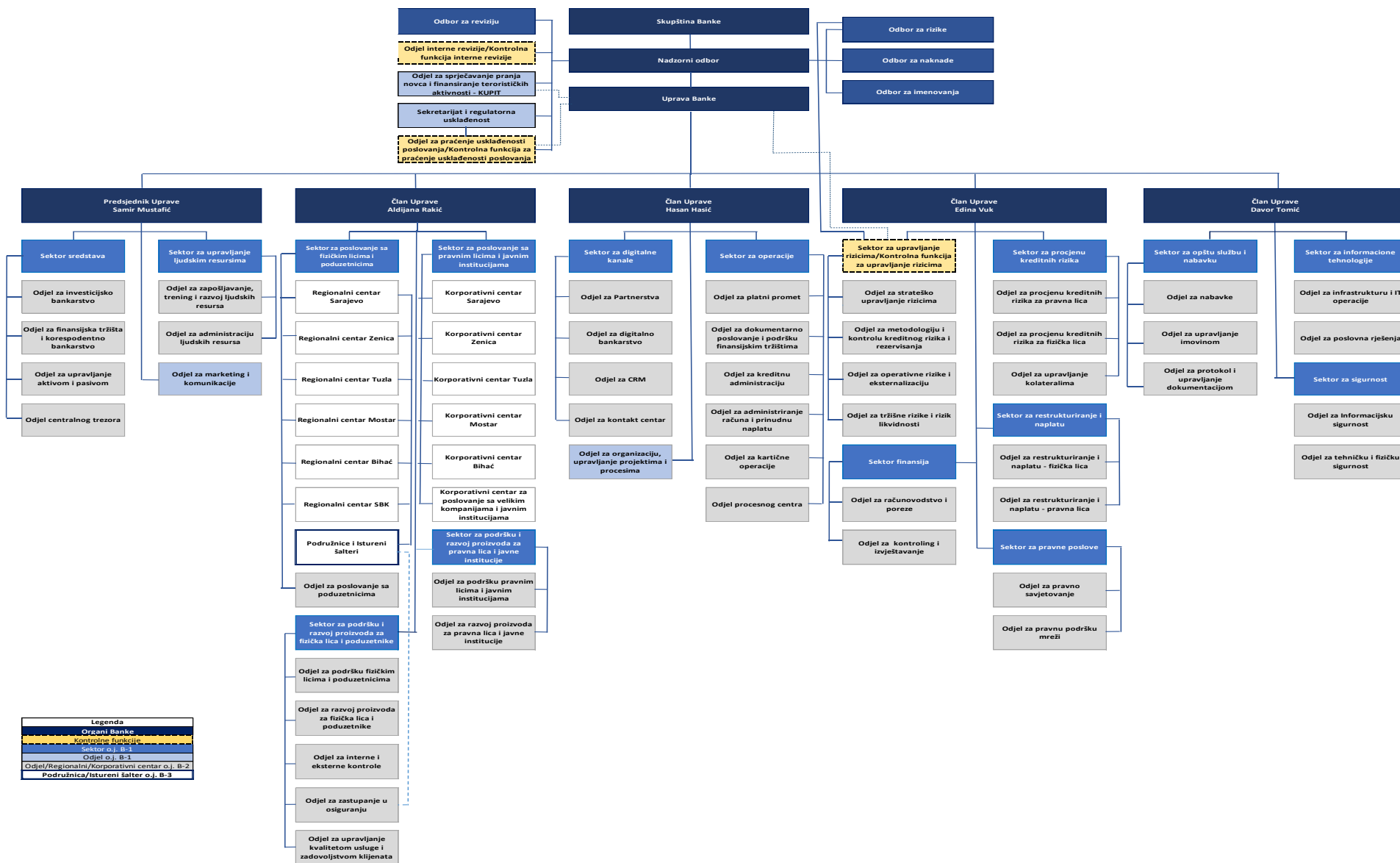
Na osnovu odluke Skupštine dioničara Investiciono-komercijalne banke d.d. Zenica o statusnoj promjeni pripajanja Moja banka d.d. Sarajevo Investiciono-komercijalnoj banci d.d. Zenica, broj 01/3-7491-12/16 od dana 20. juna 2016. godine i Odluke Skupštine dioničara Moja banka d.d. Sarajevo o statusnoj promjeni pripajanja Moja banka d.d. Sarajevo Investiciono-komercijalnoj banci d.d. Zenica, broj 1-5750-11/16 od 20. juna 2016. godine u Registru privrednih društava, Općinskog suda u Zenici, izvršen je upis promjene na dan 15. septembar 2016. godine – pripajanje Moja banka d.d. Sarajevo društvu Investiciono-komercijalna banka d.d. Sarajevo Rješenjem br. 043-0-Reg-16-000747.

Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj 065-0-Reg-16-004922 od 30. decembra 2016. godine izvršena je promjena naziva i sjedišta Investiciono-komercijalne banke d.d. Zenica u ASA Banka d.d. Sarajevo, sa sjedištem na adresi Trg međunarodnog prijateljstva br. 25, Sarajevo; SWIFT code: IKBZBA2X; Web stranica: www.asabanka.ba; e-mail: info@asabanka.ba.

Na osnovu odluke Skupštine dioničara o statusnoj promjeni pripajanja Vakufske banke d.d. Sarajevo ASA Banci d.d. Sarajevo od 30. juna 2020. godine u Registru privrednih društava Općinskog suda u Sarajevu izvršen je upis nove statusne promjene formalno-pravno provedene na dan 13. decembra 2021. godine – pripajanje Vakufske banke d.d. Sarajevo društvu ASA Banka d.d. Sarajevo Rješenjem br. 065-0-Reg-21-004678.

Na osnovu odluke Skupštine dioničara o statusnoj promjeni pripajanja ASA Banka Naša i snažna d.d. Sarajevo ASA Banci d.d. Sarajevo od 31. avgusta 2022. godine, u Registru privrednih društava Općinskog suda u Sarajevu izvršen je upis nove statusne promjene formalno-pravno provedene na dan 1. decembra 2022. godine – pripajanje ASA Banka Naša i snažna d.d. Sarajevo društvu ASA Banka d.d. Sarajevo Rješenjem br. 065-0-Reg-22-004501.

Važeća organizaciona shema ASA Banke je kako slijedi:

Legenda	
 	Organ Banke
 	Kontrolna funkcija
 	Sektor o.j. B-1
 	Odjel o.j. B-1
 	Odjel/Regionalni/Korporativni centar o.j. B-2
 	Podružnica/lstureni šalter o.j. B-3

Na dan 31.12.2023. godine, Banka je imala 62 poslovnih jedinica i 674 zaposlenih. Pregled poslovnih jedinica je dat u nastavku:

R.br.	Poslovna jedinica	Sjedište	R.br.	Poslovna jedinica	Sjedište
1.	Podružnica Centar	Ul. S. H. Muvekita 10, Sarajevo	35.	Podružnica Kakanj	Ul. Alije Izetbegovića bb, Kakanj
2.	Podružnica CENTAR 1	Ul. Danijela Ozme 18, Sarajevo	36.	Podružnica Kakanj 1	Ul. Alije Izetbegovića 157, Kakanj
3.	Podružnica MARIJIN DVOR	Ul. Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	37.	Podružnica Zavidovići	Ul. Safvet bega Bašagića 3, Zavidovići
4.	Podružnica STARI GRAD	Ul. Štrossmayerova 3, Sarajevo	35.	Istureni šalter Žepče	Ulica Prva bb
5.	Podružnica Novo Sarajevo 1	Ul. Kolodvorska 11A, Sarajevo	36.	Istureni šalter Maglaj	Ul. Ilijasa Smailagića 1, Maglaj
6.	Podružnica NOVO SARAJEVO	Ul. Kolodvorska 5, Sarajevo	37.	Podružnica KRAŠEVO	Ul. Kraševo bb, Tešanj
7.	Podružnica GRBAVICA	Ul. Hasana Brkića bb, Sarajevo	38.	Podružnica Tešanj	Ul. Osmana Pobrića bb, Tešanj
8.	Podružnica Novi Grad	Ul. Trg međunarodnog prijateljstva 25, Sarajevo	39.	Podružnica TEŠANJ 1	Ul. Maršala Tita bb, Tešanj
9.	Podružnica ALIPAŠINO POLJE	Ul. Trg solidarnosti 2A, Sarajevo	40.	Istureni šalter Jelah	Ul. Tešanjka bb, Usora
10.	Podružnica OTOKA	Ul. Bulevar Meše Selimović bb, Sarajevo	41.	Podružnica TRAVNIK	Ul. Čabruša 7, Travnik
11.	Podružnica DOBRINJA	Ul. Dobrinjske bolnice 9, Sarajevo	42.	Podružnica TRAVNIK 1	Ul. Bosanska 70, Travnik
12.	Podružnica ILIDŽA 1	Ul. BUTMIRSKA CESTA 14, Ilidža	43.	Podružnica BUSOVAČA	Ul. BRANITELJA DOMOVINE BB, Busovača
13.	Istureni šalter Breza	Ul. Bosanska bb, Breza	44.	Podružnica VITEZ	Ul. Kralja Tvrtka bb, Vitez
14.	Podružnica Ilijaš	Ul. 126. ILIJAŠKE BRIGADE BB	45.	Podružnica BUGOJNO	Ul. Vrbas naselje bb, Bugojno
15.	Podružnica Visoko 2	Ul. Branilaca Bosne 43, Visoko	46.	Podružnica KUPRES	Ul. Kupreške bojne bb, Kupres
16.	Podružnica VISOKO	Ul. Branilaca bb, Visoko	47.	Podružnica TUZLA 1	Ul. Maršala Tita 2a-2b, Tuzla
17.	Podružnica Goražde	Ul. Sinan-paše Sijerčića bb, Goražde	48.	Podružnica TUZLA 2	Ul. Univerzitetska 16, Tuzla
18.	Podružnica Konjic	Ul. Maršala Tita bb, Konjic	49.	Istureni šalter TUZLA	Ul. 1. Inženjerske brigade bb, Tuzla
19.	Podružnica Jablanica	Ul. Branilaca grada 43a, Jablanica	50.	Istureni šalter GRAČANICA 1	Ul. Alije Izetbegović 30, Gračanica
20.	Podružnica Mostar	Ul. Musala 4. Mostar	51.	Podružnica GRAČANICA	Ul. Branilaca Grada bb, Gračanica
21.	Podružnica MOSTAR 1	Ul. Kardinala Stepinca bb, Mostar	52.	Podružnica SREBRENİK	Ul. Maršala Tita 49, Srebrenik
22.	Podružnica MOSTAR 2	Ul. Braće Fejića bb, Mostar	53.	Podružnica GRADAČAC	Ul. Husein Kapetana Gradašćevića bb, Gradačac
23.	Podružnica MOSTAR 3	Ul. Kralja Petra Krešimira IV bb, Mostar	54.	Podružnica ŽIVINICE	Ul. Alije Izetbegovića 4, Živinice
24.	Podružnica ŠIROKI BRIJEG	Ul. Trg Ante Starčevića 6, Široki Brijeg	55.	Podružnica LUKAVAC	Ul. Mehmedalije Maka Dizdara bb, Lukavac
25.	Podružnica ZENICA	Ul. Bulevar Kulina Bana 28 C, Zenica	56.	Podružnica BANOVIĆI	Ul. Alije Izetbegovića 31, Banovići
26.	Podružnica ZENICA 1	Ul. Trg Alije Izetbegovića 69, Zenica	57.	Podružnica ORAŠJE	14. ulica 97, Orašje
27.	Podružnica Zenica 2	Ul. Maršala Tita 28, Zenica	58.	Podružnica BRČKO	Ul. Bulevar mira 10/I, Brčko
28.	Istureni šalter Crkvice	Ul. Aleja šehida 19, Zenica	59.	Podružnica CAZIN	Ul. Cazinskih brigada 24, Cazin
29.	Istureni šalter Titova	Ul. Londža 88, Zenica	60.	Istureni šalter Cazin	Ul. Lojčika bb, Cazin
30.	Istureni šalter Radakovo	Ul. Bistua Nuova 5a, Zenica	61.	Podružnica VELIKA KALDUŠA	Ul. Nurije Pozderca 1, Velika Kladuša
31.	Podružnica SANSKI MOST	Ul. Hasana Kikića 10, Sanski Most	62.	Podružnica BIHAĆ	Ul. 5. Korpusa 3, Bihać

Banka obavlja slijedeće poslove:

- primanje i polaganje depozita ili drugih sredstava sa obavezom vraćanja;
- davanje i uzimanje kredita i zajmova,
- izdavanje garancija i svih oblika jemstva,
- usluge unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa i prenosa novca u skladu sa posebnim propisima,
- kupovina i prodaja strane valute i plemenitih metala,
- izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (uključujući platne kartice, putne i bankarske čekove),
- finansijski lizing,
- kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeting i dr.),
- učešće, kupovina i prodaja instrumenata tržišta novca za svoj ili tuđi račun,
- kupovina i prodaja vrijednosnih papira (brokersko – dilerskih poslova),
- upravljanje portfoliom vrijednosnih papira i drugim vrijednostima,
- poslovi podrške tržištu vrijednosnih papira, poslovi agenta i preuzimanja emisije u skladu sa propisima koje uređuje tržište vrijednosnih papira,
- poslovi investicionog savjetovanja i skrbnički poslovi,
- usluge finansijskog menadžmenta i savjetovanja,
- usluge prikupljanja podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih i fizičkih lica koji samostalno obavljaju registrovanu poslovnu djelatnost,
- usluge iznajmljivanja sefova,
- posredovanje u poslovima osiguranja, u skladu s propisima koji uređuju posredovanje u osiguranju osim u osiguranju od ogovornosti za motorna vozila,
- druge poslove, koji predstavljaju podršku konkretnim bankarskim poslovima.

2. PODACI I INFORMACIJE KOJE SE ODOSE NA VLASNIČKU STRUKTURU I ČLANOVE NADZORNOG ODBORA I UPRAVE BANKE

2.1. Spisak dioničara banke koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu banke ili glasačkim pravima u banci

Na dan 31.12.2023. godine Banka je imala 1.110 dioničara.

Struktura dioničara:

Broj dioničara	Opis	Dionički kapital	Učešće (%)
215	Pravna lica	2.999.871	95,58%
205	Rezidenti	2.963.914	98,80%
10	Nerezidenti	35.957	1,20%
869	Fizička lica	138.864	4,42%
795	Rezidenti	129.541	93,29%
74	Nerezidenti	9.323	6,71%
1.084	UKUPNO REDOVNIH DIONICA	3.137.454	99,96%
2	UKUPNO PRIORITETNIH DIONICA	1.281	0,04%
1.086	UKUPNO DIONIČKI KAPITAL	3.138.735	100,00%

Vlasnička struktura:

Vlasnička struktura			
R.br	Ime/naziv dioničara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini učešća)	% učešća	
		Obične dionice	Prioritetne dionice
1	ASA FINANCE DD SARAJEVO	89,10%	0,00%

2.2. Članovi nadzornog odbora i uprave Banke

Članovi Nadzornog odbora		
Redni br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1	Samir Redžepović <i>Predsjednik Nadzornog odbora ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	Samir Redžepović , Predsjednik Nadzornog Odbora, diplomirao je na Pravnom fakultetu u Sarajevu. Dugogodišnje iskustvo stekao je obavljajući pravne poslove i poslove pri sekretarijatu, te kao Član uprave – Izvršni direktor za pravne, opšte poslove i ljudske resurse na nivou ASA grupacije. Trenutno obnaša funkciju Savjetnika Uprave ASA Holding doo Sarajevo: konsalting i koordiniranje pravnim poslovima na nivou ASA Grupacije, Direktora Direkcije za internu reviziju i kontroling i Direktora ASA INVEST. Za Člana Nadzornog Odbora ASA Banke (raniji naziv IK Banka d.d. Sarajevo) imenovan je u junu 2011. godine, a za Predsjednika Nadzornog odbora Banke u januaru 2023. godine. Kontinuirano se stručno usavršava kroz specijalističke seminare relevantnih institucija u oblasti finansija i bankarstva.
2	Sead Aganspahić <i>Član Nadzornog odbora ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	Sead Aganspahić , Član Nadzornog Odbora, diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Dugogodišnje iskustvo u oblasti ekonomije stekao je rukovođenjem službom računovodstva, kao pomoćnik direktora za ekonomsko-finansijske poslove, te je dugi niz godina radio kao samostalni stručni saradnik za računovodstvo. Obnašao je i funkciju Direktora društva, a trenutno radi kao Interni kontrolor u ASA Holdingu. Za Člana Nadzornog Odbora ASA Banke imenovan je 2015. godine. U toku radnog angažmana pohađao je niz seminara i edukacija za dodatno stručno usavršavanje iz oblasti finansija i bankarstva.
3	Arif Brkić <i>Nezavisni Član Nadzornog odbora ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	Arif Brkić , nezavisni je član Nadzornog odbora. Zvanje diplomiranog ekonomiste stiče na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Svoje profesionalno iskustvo stiče u firmama „BRKIĆ PETROL “d.o.o Zenica i „Brkić petrol II “d.o.o. Zenica na Rukovodećim pozicijama i kao Savjetnik Direktora za računovodstvene finansijske poslove u velikim privrednim društvima. U bankarskom sektoru se stručno usavršavao kroz razne seminare organizirane od strane stručnjaka iz oblasti finansija i bankarstva. Za član Nadzornog odbora Banke imenovan je 2015. godine.

Članovi Nadzornog odbora		
Redni br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
4	Ibrahim Fazlić Član Nadzornog odbora ASA BANKA d.d. Sarajevo	Ibrahim Fazlić , član je Nadzornog Odbora ASA Banka. Zvanje diplomiranog ekonomiste stekao je na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Profesionalno iskustvo stekao je obavljajući poslove pri plansko-analitičkom sektoru, stručnoj službi interne kontrole, te kao savjetnik rukovodioca računovodstveno-finansijskog i komercijalnog sektora. Funkcije direktora računovodstveno-finansijskog i komercijalnog sektora, i izvršnog direktora obnašao je dugi niz godina. Također je obnašao funkciju člana Uprave, izvršni direktor za ekonomske poslove, sve do mirovine. Dodatno usavršavanje stekao je polaganjem stručnih ispita i pohađanjem kurseva. U toku radnog angažmana pohađao je niz specijalističkih seminara i obuka za dodatno stručno usavršavanje iz oblasti finansija i bankarstva.
5	Dženan Prevljak Član Nadzornog odbora ASA BANKA d.d. Sarajevo	Dženan Prevljak , član Nadzornog odbora, diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu i ima zvanje diplomiranog ekonomiste. Dugogodišnje profesionalno iskustvo stekao je radeći kao projektni menadžer u osiguranju i kreditni analitičar u banci, bio je direktor DUF Šib Ar Invest d.d. Sarajevo, a od 2019. godine obnaša funkciju direktora DUF ASA Asset Management d.o.o Sarajevo. Dodatne kvalifikacije su: licencirani investicijski savjetnik i licencirani broker na Sarajevskoj berzi. Od sredine 2022. godine do sredine 2023. godine obnašao je funkciju člana Odbora za reviziju ASA Banke, a u julu 2023. godine imenovan je za člana Nadzornog odbora Banke. U toku radnog angažmana pohađao je niz seminara i obuka za dodatno stručno usavršavanje iz oblasti finansija i bankarstva
6	Kemal Kozarić Nezavisni član Nadzornog odbora ASA BANKA d.d. Sarajevo	Kemal Kozarić , nezavisni član Nadzornog Odbora, doktorirao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Dugogodišnje, bogato iskustvo stekao je obavljajući funkciju Guvernera i Viceguvernera Centralne Banke BiH, dekana na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, izvanrednog ambasadora BiH u Republici Austriji, ministra finansija kantona Sarajevo, itd. Trenutno obnaša funkciju redovnog profesora na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Za nezavisnog člana Nadzornog Odbora ASA Banke imenovan je u julu 2023. godine. Kontinuirano se stručno usavršava kroz specijalističke seminare i konferencije relevantnih institucija, a autor je tri knjige iz oblasti finansija.

Od 21.03.2024. godine Nadzorni odbor Banke je u sljedećem sastavu: Samir Redžepović-predsjednik, Sead Aganspahić-član, Ibrahim Fazlić-član, Dženan Prevljak-član, Arif Brkić-nezavisni član Kemal Kozarić-nezavisni član, Rusmir Pašić-član.

Članovi Uprave Banke		
Redni br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1	Samir Mustafić <i>Predsjednik Uprave ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	Samir Mustafić , Predsjednik Uprave Banke, zvanje diplomiranog ekonomiste stekao je na University of Applied Sciences u Frankfurtu, te zvanje Magistar ekonomskih nauka na University of Delaware – Ekonomski Fakultet Sarajevo. Trenutno pohađa doktorski studij na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Dugogodišnje profesionalno iskustvo započinje 2006. godine uspješno obavljajući poslove u raznim segmentima poslovanja u oblasti bankarstva. Pored navedenog obnašao je funkciju Direktora ASA leasinga. Za Predsjednika Uprave ASA Banke imenovan je u augustu 2016. godine. Dodatne kvalifikacije stekao je kontinuiranim i stručnim usavršavanjem iz oblasti finansija i bankarstva.
2	Edina Vuk <i>Član Uprave ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	Edina Vuk , član Uprave Banke, zvanje diplomiranog ekonomiste, finansijsko-računovodstveni smjer, stekla je na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Dugogodišnje iskustvo u bankarstvu stekla je obavljajući poslove upravljanja rizicima i na rukovodećim pozicijama u segmentu poslovanja rizika. Pored toga obnašala je poziciju člana Uprave banke nadležnog za rizike i finansije u periodu od 2011.godine, a za člana Uprave ASA Banke imenovana je 2018. godine. Dodatno usavršavanje u oblasti bankarstva stekla je polaganjem stručnih ispita i edukacija iz segmenta upravljanja rizicima i srodnih oblasti.
3	Aldijana Rakić <i>Član Uprave ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	Aldijana Rakić , član Uprave Banke, zvanje diplomiranog kriminaliste u oblasti ekonomije stekla je na Fakultetu kriminalističkih nauka u Sarajevu. Dugogodišnje iskustvo u bankarstvu stekla je obavljajući poslove iz oblasti bankarstva kao Rukovodilac za odnose sa klijentima, Voditelj poslovnica Banke, Direktor sektora Prodaje (segment poslovanja sa pravnim i fizičkim licima). Za člana Uprave ASA Banke imenovana je početkom 2022. godine. Dodatne kvalifikacije stekla je stručnim usavršavanjem u oblasti prodaje, finansija i bankarstva.
4	Davor Tomić <i>Član Uprave ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	Davor Tomić , član Uprave Banke, diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Profesionalno iskustvo stekao je obavljajući poslove iz oblasti finansija i bankarstva kao Account Manager u prodaji, te kao rukovodilac različitih sektora iz segmenta upravljanja rizicima, finansija, operacija i sl. Pored toga, obnašao je i poziciju člana Uprave u PBS d.d. Sarajevo. Za člana Uprave ASA Banke nadležnog za Informacione sisteme imenovan je u julu 2018. godine. Dodatne kvalifikacije stekao je stručnim usavršavanjem u oblasti finansija, bankarstva i IT-a, te ima zvanje Stalni sudski vještak ekonomske struke i certificirani samostalni računovođa.

Članovi Uprave Banke		
Redni br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
5	Hasan Hasić Član Uprave ASA BANKA d.d. Sarajevo	Hasan Hasić , član Uprave Banke, magistrirao je na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Dugogodišnje radno iskustvo stekao je na rukovodećim pozicijama u bankarskom sektoru, u IT industriji i fintech kompanijama. Specijaliziran za digitalnu transformaciju, industriju plaćanja i implementaciju inovativnih kanala distribucije, proizvoda i usluga kao i upravljanje organizacijom prodaje u sektoru finansija. Kroz radni staž stručno se obrazovao kroz različite specijalizirane seminare, kurseve, obuke. U aprilu 2023. godine imenovan je na funkciju člana Uprave ASA Banke, nakon čega je dodatne kvalifikacije stekao stručnim usavršavanjem iz relevantnih oblasti.

2.3. Broj direktorskih funkcija na kojima se nalaze članovi nadzornog odbora i uprave banke

Rb.	Ime i prezime člana nadzornog odbora ili uprave banke	Broj izvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Broj neizvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Od toga broj izvršnih direktorskih funkcija u grupi	Od toga broj neizvršnih direktorskih funkcija u grupi	Broj direktorskih funkcija u institucijama čija je glavna poslovna aktivnost neprofitne prirode
Nadzorni odbor						
1.	Samir Redžepović	1	3	1	3	0
2.	Sead Aganspahić	0	2	0	2	0
3.	Dženan Prevljak	1	1	1	1	0
4.	Ibrahim Fazlić	0	1	0	1	0
5.	Arif Brkić	0	1	0	1	0
6.	Kemal Kozarić	0	1	0	1	0
Uprava						
1.	Samir Mustafić	1	1	0	0	2
2.	Edina Vuk	1	0	0	0	0
3.	Davor Tomić	1	0	0	0	0
4.	Aldijana Rakić	1	0	0	0	0
5.	Hasan Hasić	1	0	0	0	0

2.4. Politike za izbor i procjenu članova nadzornog odbora i uprave banke

Politikama za izbor i procjenu ispunjenja uslova za članove Nadzornog odbora, koje na prijedlog Nadzornog odbora usvaja Skupština Banke, te za članove Uprave i nositelje ključnih funkcija u Banci, koje na prijedlog Uprave usvaja Nadzorni odbor Banke, definisana je strategija izbora i proces procjene primjerenosti kandidata i članova organa Banke, odnosno postupka izbora i procjene pojedinačnih kandidata i članova organa Banke, te organa Banke u cjelini, kao i mjere koje se preduzimaju nakon sprovedene procjene. U skladu sa navedenim aktima Banka sprovodi inicijalnu i redovnu procjenu članova organa Banke: inicijalnu procjenu prije podnošenja zahtjeva za izdavanje prethodne saglasnosti za imenovanja člana organa Banke, a redovnu procjenu najmanje jednom godišnje, u toku obavljanja funkcije imenovanih članova organa Banke, o čijim se rezultatima izvještava Agencija za bankarstvo FBiH do 31.03. tekuće

za prethodnu godinu, uz dostavljanje propisane dokumentacije. Banka također vrši procjenu članova organa Banke u slučajevima, za koje Banka ocijeni da su relevantni za obavljanje funkcije člana organa Banke.

Pored toga, Politikama se definišu odbori i lica odgovorna za sprovođenje procjene, uslovi i kriteriji procjene, definišu se kriteriji za ukidanje izdatih saglasnosti od strane Agencije za bankarstvo FBiH, zatim uslovi i načini stručnog usavršavanja članova Nadzornog odbora. Navedene Politike su u skladu sa profesionalnim vrijednostima i dugoročnim interesima Banke, te se baziraju na prirodi, obimu i složenosti poslovnih operacija Banke, kao i odgovornostima funkcija koju obavljaju članovi organa Banke. S obzirom na odgovornost koju imaju u upravljanju i nadzoru nad poslovanjem Banke, članovi organa Banke moraju ispunjavati propisane uslove, te zadovoljavati posebne kriterije podobnosti. Osim toga, za vrijeme trajanja svog mandata, članovi organa Banke obavezni su upotpunjavati i unapređivati potrebna kolektivna i individualna znanja, vještine i stručna znanja, dodatno se obrazujući iz oblasti koje su važne za efikasno i kvalitetno obavljanje njihovih dužnosti, u okviru programa Banke.

Prije nego što bude izabran za člana organa Banke, svaki kandidat mora uspješno proći procjenu stručnosti i primjerenosti. Procjena se provodi na osnovu propisane dokumentacije koju dostavlja kandidat odnosno član organa Banke. Procjenu primjerenosti provodi Odbor za imenovanja, uz tehničku podršku stručnih službi Banke, kao što je Sekretarijat Banke, Sektor za Upravljanje ljudskim resursima, itd., koje uz međusobnu saradnju asistiraju članovima organa Banke u postupku pribavljanja propisane dokumentacije, te Odboru za imenovanja u provođenju postupka procjene primjerenosti.

O rezultatima provedene procjene Banka informiše Agenciju za bankarstvo FBiH u roku od 30 dana od dana izvršene procjene, uz dostavu propisane dokumentacije. Osim toga, o rezultatima procjene informišu se i članovi organa Banke, za koje je procjena provedena.

Ukoliko se rezultatom procjene kandidata za članove Uprave utvrdi da kandidati ispunjavaju propisane uslove primjerenosti, kako za obavljanje pojedinačnih funkcija, tako i cjelokupnog sastava Uprave, Nadzorni odbor Banke donosi odluku o imenovanju članova Uprave. Po istom principu se utvrđuje primjerenost članova Nadzornog odbora. Ukoliko rezultat procjene bude pozitivan, Nadzorni odbor utvrđuje prijedloge odluka, koje podnosi Skupštini Banke na razmatranje, a u svrhu donošenja odluke o imenovanju članova Nadzornog odbora. Ovom procjenom se osigurava transparentna odluka koja se temelji na ključnim kriterijima kao što su osobni ugled, odgovarajuće profesionalno iskustvo, nezavisnost, nepostojanje sukoba interesa, dovoljna dostupnost vremena, vještine i uticaj na kolektivnu podobnost organa Banke. Prije imenovanja članova organa Banke, Banka podnosi zahtjev za davanje prethodne saglasnosti na predložene kandidate Agenciji za bankarstvo FBiH, na način i u skladu sa propisanim rokovima. Za člana organa Banke može biti imenovano samo lice koje je dobilo prethodnu saglasnost Agencije za bankarstvo FBiH za obavljanje te funkcije.

Svi članovi Uprave i Nadzornog odbora Banke posjeduju adekvatnu stručnu spremu, raznovrsna znanja, sposobnosti i profesionalna iskustva u specifičnim oblastima bankarskog poslovanja i drugim referentnim oblastima, te pojedinačno i kao cjelina ispunjavaju sve propisane kriterije primjerenosti, neophodne za obavljanje funkcija, na koje su imenovani.

2.5. Članovi odbora za reviziju

Članovi Odbora za reviziju		
Redni br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1	Haladin Salihović <i>Predsjednik Odbora za reviziju ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	<p>Haladin Salihović, Predsjednik Odbora za reviziju, zvanje magistra ekonomskih nauka stekao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Dugogodišnje profesionalno iskustvo stekao je radeći u oblasti bankarstva na rukovodnim pozicijama u segmentu računovodstva i finansija, te interne revizije u banci. Certificirani je samostalni računovođa te licencirani ovlašteni revizor.</p> <p>Za Predsjednika Odbora za reviziju ASA Banke imenovan je 2023. godine. Dodatne kvalifikacije stekao je učešćem u edukacijama, seminarima i okruglim stolovima na teme iz oblasti finansija.</p>
2	Merima Hasanović <i>Član Odbora za reviziju ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	<p>Merima Hasanović, član Odbora za reviziju, zvanje bakalaureata prava stekla je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, sa položenim pravosudnim ispitom na nivou BiH. Dugogodišnje radno iskustvo stekla je u finansijskom sektoru na rukovodnim pozicijama u segmentu pravnih poslova, te u svojstvu direktora društava unutar ASA Grupacije. Trenutno obnaša funkciju direktorice ZIF Prevent Invest.</p> <p>Za člana Odbora za reviziju Banke imenovana je 2023. godine, a dodatne kvalifikacije stekla je učešćem u specijalističkim obukama i seminarima.</p>
3	Rusmir Pašić <i>Član Odbora za reviziju ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	<p>Rusmir Pašić, Član Odbora za reviziju, diplomirao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu i ima zvanje diplomiranog ekonomiste. Dugogodišnje profesionalno iskustvo stekao je radeći na rukovodnim pozicijama u bankama vezanim za upravljanje rizicima, te u lizing društvu, a od 2022. godine obnaša funkciju izvršnog direktora DUF ASA Asset Management d.o.o Sarajevo. Ovlašteni je sudski vještak ekonomske struke, te certificirani risk analitičar. Dodatne kvalifikacije stekao je kroz kontinuirane obuke i seminare iz oblasti bankarstva. Za člana Odbora za reviziju imenovan je 2023. godine.</p>

Članovi Odbora za reviziju		
Redni br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
4	Adis Imširović <i>Član Odbora za reviziju ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	Adis Imširović , član Odbora za reviziju, zvanje diplomiranog ekonomiste stekao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Certificirani je računovođa i certificirani ovlašteni interni revizor. Dugogodišnje iskustvo stekao je radom u revizorskom društvu, kao interni kontrolor u društvima ASA i Prevent grupacije, te kao direktor društava unutar ASA grupacije. Trenutno obnaša funkciju direktora društva ASA Rent i ASA Mobil. Dodatnu edukaciju u oblasti bankarstva stekao je kroz specijalističke seminare i obuke. Za člana Odbora za reviziju ASA Banke imenovan je 2023. godine.
5	Haris Moro <i>Član Odbora za reviziju ASA BANKA d.d. Sarajevo</i>	Haris Moro , član Odbora za reviziju, zvanje bakalaureata menadžmenta stekao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. Dugogodišnje iskustvo stekao je radom u revizorskom društvu, na rukovodnoj poziciji u bankarstvu u segmentu finansija, kao regionalni kontrolor u društvu iz finansijskog sektora, te kao direktor društava unutar ASA Grupacije. Trenutno obnaša funkciju direktora društva ASA Finance i drugih društava unutar ASA grupacije. Dodatne kvalifikacije su certificirani računovođa, a specijalistično usavršavanje obavljao je kroz učešće u seminarima i obukama. Za člana Odbora za reviziju ASA Banke imenovan je 2023. godine.

Odbor za reviziju je od marta 2024. godine u sljedećem sastavu: Haladin Salihović-Predsjednik, Merima Hasanović-član, Adis Imširović-član, Haris Moro-član, Mirsada Omerović-član.

2.6. Članovi odbora koje je u skladu sa zakonskim propisima osnovao nadzorni odbor

Članovi ostalih odbora Nadzornog odbora	
Odbor za imenovanja	Učestalost zasjedanja
1. Samir Redžepović, Predsjednik	Najmanje jednom godišnje, po potrebi i češće
2. Ibrahim Fazlić, Član	
3. Arif Brkić, Član	
Odbor za rizike	Učestalost zasjedanja
1. Kemal Kozarić, predsjednik	Najmanje jednom kvartalno, po potrebi i češće
2. Ibrahim Fazlić, član	
3. Sead Aganspahić, član	
Odbor za naknade	Učestalost zasjedanja
1. Arif Brkić, Predsjednik	Najmanje jednom godišnje, po potrebi i češće
2. Samir Redžepović, Član	
3. Dženan Prevljak, Član	

2.7. Način organizovanja funkcije Interne revizije i rukovodioca Interne revizije

Funkcioniranje Interne revizije u banci se organizuje na način kojim se osigurava nezavisnost, kompetentnost, objektivnost i nepristrasnost u obavljanju poslova za koje je odgovorna, trajnost i efikasnost obavljanja funkcije interne revizije, adekvatnost i pravovremenost izvještavanja o nalazima i preporukama interne revizije. Funkcija Interne revizije organizovana je kao posebna organizaciona jedinica, funkcionalna i nezavisna od aktivnosti koje revidira i od drugih organizacionih dijelova Banke.

Banka funkciju Interne revizije vrši u skladu sa propisima, standardima profesionalne prakse interne revizije i osnovnim načelima organizacije i rada interne revizije.

U skladu sa čl. 38 Odluke o sistemu internog upravljanja u banci („Službene novine FBiH“, br. 39/21), Interna revizija daje nezavisno i objektivno mišljenje o pitanjima koja su predmet revizije.

U okviru svojih zadataka, Interna revizija će vršiti ocjenu:

- efikasnosti i adekvatnosti sistema internog upravljanja u banci i značajnih rizika u cilju identifikovanja, procjene odnosno mjerenja, praćenja, kontrole, izvještavanja i poduzimanja odgovarajućih mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika u banci,
- adekvatnosti Strategije rizika i Politika za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja, te njihove usklađenosti s propisima, internim aktima, zahtjevima Agencije i usvojenom sklonošću ka preuzimanju rizicima i s poslovnom strategijom banke,
- usklađenosti uspostavljenih procedura i postupka banke s propisima, internim aktima i odlukama organa banke,
- adekvatnosti i efikasnosti uspostavljenih procedura i postupka banke, uključujući sveobuhvatnost postupka, koji osiguravaju pouzdanost metodologija i metoda, pretpostavki i izvora informacija, koji se upotrebljavaju u internim modelima banke,
- adekvatnosti, kvaliteta, efikasnosti i pouzdanosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja, kao i uspostavljenog sistema internih kontrola u svim područjima poslovanja banke,
- sistema izvještavanja nadležnih organa banke i rukovodioca,

- tačnosti i pouzdanosti finansijskih izvještaja banke i sistema računovodstvenih evidencija,
- adekvatnosti upravljanja imovinom banke,
- primjene Politike naknada,
- usklađenost novih proizvoda i postupaka sa važećim propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, kao i njihov utjecaj na izloženost rizicima,
- adekvatnosti informacionog sistema u banci,
- strategije i postupke za ICAAP i ILAAP,
- sistema prikupljanja i tačnosti informacija koje se javno objavljuju u skladu sa Zakonom i propisima Agencije,
- slabosti u poslovanju banke i njenih zaposlenika, kao i slučajeva neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlaštenja,
- postupanja banke po nalogima i preporukama Agencije i društva za reviziju i
- obavlja ostale poslove potrebne za ostvarivanje ciljeva kontrolne funkcije interne revizije.

Banka je obavezna da u okviru funkcije Interne revizije osigura minimalno obavljanje poslova utvrđenim zakonom i podzakonskim aktima.

Zaposleni u organizacionoj jedinici Interne revizije imaju pravo uvida u poslovne knjige, finansijske izvještaje i svu dokumentaciju banke i njenih podređenih društava, kao i članova iste bankarske grupe, te da vrše nadzor nad poslovanjem Banke i učestvuju na sjednicama Nadzornog odbora.

Organizaciona jedinica Interne revizije dužna je da Nadzornom odboru i Odboru za reviziju daje nezavisno i objektivno mišljenje o pitanjima koja su predmet revizije, daje savjete i preporuke za unapređenje postojećeg sistema internih kontrola i poslovanja Banke, kao i da pruža pomoć Nadzornom odboru i Odboru za reviziju u ostvarivanju njihovih ciljeva, primjenjujući sistematičan, disciplinovan i dokumentovan pristup vrednovanju i unapređenju postojećeg načina kontrole, upravljanja rizicima i rukovođenja procesima.

Banka je obavezna da ima najmanje jednog zaposlenog u organizacionoj jedinici Interne revizije koji ima zvanje i certifikat ovlaštenog internog revizora.

Zaposleni u organizacionoj jedinici interne revizije ne mogu obavljati rukovodeće ni druge poslove iz djelatnosti Banke, osim poslova koji se odnose na obavljanje interne revizije, niti mogu učestvovati u pripremi i izradi akata i druge dokumentacije koji mogu biti predmet interne revizije.

Banka je imenovala lice odgovorno za rad kontrolne funkcije odnosno rukovodioca organizacione jedinice Interne revizije. Odluku o imenovanju i razrješenju kao i naknadi za rad, te za osiguranje adekvatnog hijerarhijskog položaja i ovlaštenja rukovodioca organizacione jedinice kontrolne funkcije Interne revizije donosi Nadzorni odbor Banke.

Rukovodilac odjela Interna revizija funkcionalno izvještava Odbor za reviziju / Nadzorni odbor Banke, te administrativno (npr. o redovnim aktivnostima) izvještava Predsjednika Uprave Banke, odnosno cijelu Upravu.

Rukovodilac odjela Interna revizija ima neograničen pristup i direktno komunicira sa Upravom Banke, Odborom za reviziju / Nadzornim odborom, uključujući i odvojene sastanke bez prisustva Uprave Banke.

Odbor za reviziju / Nadzorni odbor Banke ovlašćuje odjel (funkciju) Interna revizija kako slijedi:

- Ima potpun, slobodan i neograničen pristup svim funkcijama, evidencijama, informacijama imovini i zaposlenicima koji su relevantni za obavljanje bilo kakvog angažmana revizije, koji je podložan odgovornosti za povjerljivost i zaštitu podataka i informacija.
- Da rasporedi resurse, odredi učestalost, odabere predmete revizije, odredi obim (obuhvat) rada, te primjeni tehnike potrebne za postizanje ciljeva revizije i za izdavanje izvještaja.
- Obezbjedi učešće / saradnju neophodnih zaposlenika Banke, kao i drugih specijalizovanih servisa iz banke ili izvan nje, kako bi se izvršio revizijski angažman.

Uprava Banke i Nadzorni odbor dužni su da osiguraju pravovremeno i efikasno preduzimanje korektivnih mjera po preporukama interne revizije, sa ciljem otklanjanja uočenih nepravilnosti i slabosti konstatovanih u izvještajima interne revizije.

Na dan 31.12.2023. godine Odjel Interne revizije se sastojao od Rukovodioca Odjela interne revizije – Kontrolna funkcija interne revizije i 2 uposlenika, dok je sa 29.02.2024.godine Odjel Interne revizije se sastojao od Rukovodioca Odjela interne revizije – Kontrolna funkcija interne revizije i 4 interna revizora i 1 IT interni revizor .

2.8. Društvo za reviziju finansijskih izvještaja

U skladu sa Zakonom o bankama („Službene novine FBiH“, broj 27/17) i Odlukom o eksternoj reviziji i sadržaju revizije u banci („Službene novine FBiH“, 81/17 i 26/22), Skupština Banke, a na prijedlog Nadzornog odbora Banke, imenuje nezavisnog eksternog revizora uz prethodnu saglasnost Agencije za bankarstvo FBiH, najkasnije do 30.09. tekuće godine. Po dobijanju saglasnosti/ usvajanju odluke potpisuje se ugovor kojim se regulišu međusobni odnosi.

Društvo za reviziju (eksterni revizor) obavlja slijedeće aktivnosti:

- a) najkasnije do 31. oktobra tekuće godine dostavlja Agenciji za bankarstvo FBiH plan obavljanja revizije za tu poslovnu godinu iz kojeg su vidljiva područja koja će biti revidirana, opis sadržaja planirane revizije po oblastima kao i predviđeno vrijeme trajanja revizije,
- b) dostavlja Banci pismo preporuke,
- c) vrši reviziju godišnjih finansijskih izvještaja Banke i organima Banke podnosi izvještaj sa mišljenjem da li finansijski izvještaji daju potpun, tačan i vjerodostojan pregled finansijskog stanja Banke u skladu sa odredbama Zakona o bankama i propisima Agencije za bankarstvo FBiH, te da li su izvještaji sastavljeni u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), drugim Zakonskim i podzakonskim propisima koji regulišu ovu oblast, te podnosi prošireni izvještaj sa ocjenom/mišljenjem o izvršenoj reviziji,
- d) u godišnjem izvještaju daje komentare Nadzornom odboru, Odboru za reviziju, Upravi Banke i Agenciji za bankarstvo FBiH, o:
 - materijalno značajnoj razlici u procjeni rizika prisutnih u poslovanju banke,
 - utvrđenim nezakonitostima ili činjenicama i okolnostima koje mogu na bilo koji način ugroziti daljnje poslovanje banke,
 - okolnostima koje su razlog za ukidanje odobrenja za rad u skladu sa Zakonom,
 - težem kršenju internih akata,
 - značajnijoj slabosti u uspostavi sistema internih kontrola ili propustima u primjeni sistema internih kontrola i
 - činjenicama koje bi mogle dovesti do mišljenja s rezervom, negativnog mišljenja ili suzdržavanja od izražavanja mišljenja na finansijske izvještaje.
- e) dostavlja izvještaj o obavljenoj reviziji za potrebe Agencije ,

f) dostavlja izvještaje o posebnoj reviziji i reviziji u slučaju statusne promjene.

Banka dostavlja Agenciji godišnje finansijske izvještaje na način i u rokovima propisanim zakonom i podzakonskim aktima Agencije.

Eksterni revizor odnosno društvo za reviziju finansijskih izvještaja ASA Banke d.d. Sarajevo za 2023. godinu je BDO BH d.o.o. Sarajevo.

3. PODACI I INFORMACIJE KOJE SE ODOSE NA POLITIKU NAKNADA

3.1. Politike i prakse naknada za identifikovane zaposlenika

Politikom se uređuju prava, obaveze i konkretni uslovi varijabilne naknade koja se isplaćuje identifikovanim zaposlenicima koji imaju materijalni uticaj na profil rizika Banke.

U skladu sa ovom Politikom, a polazeći od zakonske regulative, analize rizika i utvrđivanjem profila rizičnosti Banke, kao i analize mjerenja učinka radnika čije poslovne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na profil rizičnosti Banke, Nadzorni odbor posebnom Odlukom identificira ovu kategoriju zaposlenika:

- Članovi Uprave Banke;
- Zaposlenici identifikovani kao Ključne funkcije u Banci;
- Zaposlenici identifikovani kao Kontrolne funkcije u Banci.

3.2. Postupak odlučivanja pri određivanju i sprovođenju politike naknada

U skladu sa Politikom naknada, a polazeći od zakonske regulative, analize rizika i utvrđivanjem profila rizičnosti Banke, kao i analize mjerenja učinka radnika čije poslovne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na profil rizičnosti Banke, ključne kategorije radnika je identifikovao/utvrdio Nadzorni odbor posebnom Odlukom.

Nadzorni odbor donosi odluku o ukupnom iznosu varijabilnih naknada i pojedinačnim iznosima varijabilnih naknada za članove Uprave Banke i zaposlenike kojima Nadzorni odbor utvrđuje materijalna primanja, dok za sve druge zaposlenike odluku o isplati varijabilnog dijela naknade donosi Uprava banke, u skladu sa internim aktima Banke.

U Banci na 31.12.2023. godine bio formiran Odbor za naknade, te će biti predmet objave podataka na 31.12.2023. godine.

3.3. Informacije o vezi između plate i uspješnosti i broj zaposlenika za koje je predviđena isplata varijabilnog dijela naknada

Ukupna visina varijabilne naknade u skladu sa ovom Politikom utvrđuje se u na godišnjem nivou, posebnom Odlukom koju usvaja Nadzorni odbor. Prilikom procjene i utvrđivanja ukupne varijabilne naknade uzimaju se mjere prinosa izračunate za buduće razdoblje (ex-ante), odnosno u cilju podešavanja varijabilnih naknada, za sadašnje i buduće, a koje zajedno utiču na dugoročni profil rizika Banke. U tom pogledu vrši se procjena na osnovu slijedećih faktora:

- Profitabilnost Banke;
- Troškovi kapitala;
- Trošak likvidnosti;
- Rast kapitala;
- Rizici;
- Pojedinačni rezultati.

Godišnja uspješnost za identifikovane radnike koji imaju uticaj na profil rizika Banke ocjenjuje se kvantitativnim i kvalitativnim mjerilima uspješnosti, kao što su:

- finansijski rezultati,
- ulaganja (istraživanja i razvoj, prihvaćanje inovacija, usavršavanje radnika, itd.),
- poslovni postupci (ovladavanje rizicima, vođenje, kvaliteta rada i produktivnost, itd.),
- nefinansijski rezultati (zadovoljstvo radnika, zadovoljstvo i postojanost klijenata, ugled)
- ocjene (društvena odgovornost, etičnost, itd.)

Dodatna pravila za naknade zaposlenika kontrolnih funkcija:

- da varijabilni dio naknada zaposlenih koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija zavisi od postignutih ciljeva povezanih sa njihovim funkcijama,
- ne smije zavisiti od uspješnosti poslovnih područja koja kontrolišu ili njihove ocjene o uspješnosti poslovnih područja koja kontrolišu.

Vrste varijabilne naknade i osnovna mjerila za određivanje njihove visine zavisi od ispunjenja konkretnih kriterija koji se određuju svake godine Odlukom, i to:

- konkretni ciljevi za poslovnu godinu koji su u skladu sa strategijom Banke i usvojenim godišnjim poslovnim planom Banke,
- minimalna mjerila realizacije ciljeva potrebnih za ostvarivanje prava na varijabilni dio naknade.

Prilikom utvrđivanja visine i primjerenosti naknada, potrebno je uzeti u obzir i slijedeće elemente:

- obim nadležnosti identifikovanih radnika koji imaju uticaj na profil rizika Banke,
- ličnu uspješnost u obavljanju poslova,
- finansijsko stanje Banke,
- privredno okruženje u kojemu Banka posluje,
- ispunjavanje strateških i godišnjih planova.

Kako bi se osiguralo da ukupna varijabilna naknada ispravno oslikava održive rezultate poslovanja, te da svi rizici budu ispravno procjenjeni, za ukupan iznos varijabilne naknade koji će biti isplaćen, prethodno je potrebno utvrditi slijedeće:

- a) adekvatnost kapitala;
- b) neto dobit Banke;
- c) vrijednost ukupnih varijabilnih naknada na nivou Banke, koja ne ograničava jačanje kapitala Banke.

Broj zaposlenika na koje se odnosi varijabilna naknada je 41.

3.4. Najvažnije karakteristike sistema naknada

Nadzorni odbor dužan je donijeti odluku o ukupnom iznosu varijabilnih naknada i pojedinačnim iznosima varijabilnih naknada za članove Uprave banke i zaposlenike kojima Nadzorni odbor utvrđuje materijalna primanja, dok za sve druge zaposlenike odluku o isplati varijabilnog dijela naknade donosi Uprava banke, u skladu sa internim aktima Banke.

Varijabilna naknada je dio ukupne naknade koji zavisi od uspješnosti zaposlenika, poslovne jedinice i banke, a zasnovan je na unaprijed definiranim i mjerljivim kriterijima. Poslovna jedinica je organizacijska jedinica banke, za koju banka može samostalno ocjenjivati uspješnost.

Varijabilnim naknadama i pogodnostima ne smatraju se plaćanja i pogodnosti koji ne ovise o donošenju diskrecijske odluke, odnosno na koje pravo imaju svi zaposlenici banke, te koje zaposlenike banke ne potiču na preuzimanje rizika za banku (npr. obvezni zakonski doprinosi na mirovinsko, socijalno i zdravstveno osiguranje, kolektivne police osiguranja i ugovoreni zdravstveni pregledi svih zaposlenika, naknade plaća sukladno zakonskim propisima i kolektivnom ugovoru).

Banka ne smije isplatiti varijabilne naknade ili prenijeti prava iz financijskih instrumenata, uključujući odgođeni dio naknada, ako takve naknade nisu održive i opravdane. Varijabilne naknade smatraju se održivim, ako u razdoblju od utvrđivanja tih naknada do njihove konačne isplate ne dođe do narušenog financijskog stanja, odnosno do ostvarivanja gubitka banke. Varijabilne naknade smatraju se opravdanim, ako su zasnovane na uspješnosti banke, poslovne jedinice i relevantnog zaposlenika.

3.5. Pregled omjera između fiksnih i varijabilnih dijelova naknada

Varijabilna naknada za članove Uprave banke može da varira, ali visina iste ne smije prelaziti iznos od 100% ukupne godišnje fiksne naknade.

Radnicima koji nisu članovi Uprave banke, nisu više rukovodstvo i nisu uključeni u kontrolne funkcije Uprava Banke može za učešće u projektima/aktivnostima koji su od posebnog značaja za Banku, isplatiti varijabilnu naknadu, s tim što iznos ove varijabilne naknade ne može biti veći od iznosa fiksnog dijela ukupnih naknada.

Pored opštih principa ova Politika uvodi i konkretne uslove u varijabilnu naknadu koja se isplaćuje identifikovanim zaposlenicima koji imaju materijalni uticaj na profil rizika Banke.

Cilj odredbi vezanih za varijabilno nagrađivanje radnika koji su utvrđeni kao ključni radnici koji imaju uticaj na profil rizika Banke jeste da se osigura da:

- a) Odnos između fiksne i varijabilne naknade bude ujednačen, odnosno izbalansiran.
- b) Odgođeni dio varijabilne naknade procjenivaće se naknadno tj. ex-post evaluacijom za sve ključne radnike koji imaju uticaj na profil rizika Banke pojedinačno (malus i povrat naknade).
- c) Iznos varijabilne naknade koja se dodjeljuje određenom radniku utvrđuje se prema pojedinačnim rezultatima, rezultatima Banke, primjenjujući uticaj pojedinačnog rizika. Faktor za srednju vrijednost (ponderisanje) tih rezultata utvrđuje se unaprijed i adekvatno, uravnotežen sa odgovornostima radnika, rizicima i potrebom Banke za profitom.
- d) Varijabilna naknada zasniva se kako na financijskim tako i na kriterijima za ocjenu rezultata koji nisu financijski.

3.6. Kriterij uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na dionice, financijske instrumente povezane sa dionicama ili varijabilni dio naknada

Prilikom utvrđivanja visine i primjerenosti naknada, potrebno je uzeti u obzir i slijedeće elemente:

- a) obim nadležnosti ključnih radnika koji imaju uticaj na profil rizika Banke,
- b) ličnu uspješnost u obavljanju poslova,
- c) financijsko stanje Banke,
- d) privredno okruženje u kojemu Banka posluje,
- e) ispunjavanje strateških i godišnjih planova.

3.7. Opis, kriteriji i obrazloženja varijabilnih dijelova naknada koji se dodjeljuju i isplaćuju u Banci

Varijabilna naknada isplaćuje se ključnim radnicima koji imaju uticaj na profil rizika Banke u onom vremenskom periodu u kojem svaki rizik povezan sa poslovanjem može biti uzet u razmatranje.

Pravo na isplatu dijela ugovorene varijabilne naknade u novčanom obliku, isplaćuje se po završetku poslovne godine, odnosno po usvajanju privremenog izvještaja koji se dostavlja Agenciji za bankarstvo FBiH, čiju ocjenu uspješnosti rada će dati Nadzorni odbor prije usvajanja godišnjeg izvještaja, uz potvrdu finansijskog izvještaja od strane vanjskog revizora, ukoliko Nadzorni odbor donese Odluku o isplati naknade.

U slučaju da ključni radnik koji ima uticaj na profil rizika Banke prestane sa radom u Banci, a da je u toku rada dogovorena isplata varijabilne naknade sa odgodom, isplata iste definisat će se posebnom Odlukom Nadzornog odbora.

Nenovčani oblik varijabilne naknade isplaćuje u obliku finansijskih instrumenata u visini od najmanje 50% ukupnog iznosa varijabilne naknade, ukoliko varijabilna naknada na godišnjoj osnovi prelazi 100.000 KM u bruto.

3.8. Ukupne naknade prema značajnim područjima poslovanja

Ukupna naknada sastoji se od fiksnog i varijabilnog djela, finansijskih i nefinansijskih plaćanja i drugih oblika naknada ili pogodnosti na koje radnici imaju pravo, po osnovu ugovora zaključenog sa Bankom ili drugim pravnim licem iz bankarske grupe. Ukupna naknada iskazuje se u bruto iznosu.

Finansijska plaćanja obuhvataju plaću, naknadu troškova, bonuse za uspješnost u radu, uključujući i naknade u obliku dionica, opcija na dionice, police životnog osiguranja, dodatno ugovorene otpremnine i druge slične naknade i druge pogodnosti u slučajevima prijevremenog prekida radnog odnosa, koje se ugovaraju na pojedinačnoj i diskrecionoj osnovi.

Nefinansijska plaćanja uključuju dodatno zdravstveno osiguranje, korištenje službenog automobila u privatne svrhe, mobilnog telefona, laptopa i druge dodatne povlastice.

U skladu sa uslovima određenim u Politici, radnici ključne kategorije koji imaju značajan uticaj na profil rizika Banke imaju pravo na fiksne i varijabilne naknade

3.9. Naknade po kategorijama zaposlenika čije aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil banke

Red . br.	Opis	Bruto troškovi fiksnih naknada u 2023. godini	Bruto troškovi varijabilnih naknada u 2023. godini	Broj zaposlenih na koji se navedeni iznosi odnose
1	Naknade članovima Uprave	1.680	638	5
2	Naknade članovima Nadzornog odbora	143	0	6
3	Naknade članovima Odbora za reviziju	30	0	5
4	Naknade zaposlenika na kontrolnim funkcijama	545	12	16
5	Naknade zaposlenika B-1 rukovodilaca	1.698	289	23
6	Ukupno	4.096	939	

Diskrecione penziona pogodnosti se ne primjenjuju u Banci.

3.10. Najvažniji parametri i argumenti za sistem varijabilnih dijelova naknada i drugih nenovčanih pogodnosti

Nenovčani oblik varijabilne naknade isplaćuje u obliku finansijskih instrumenata u visini od najmanje 50% ukupnog iznosa varijabilne naknade, ukoliko varijabilna naknada na godišnjoj osnovi prelazi 100.000 KM u bruto.

Finansijski instrumenti mogu biti:

- redovne dionice Banke,
- finansijski instrumenti povezani sa redovnim dionicama Banke, čija se vrijednost zasniva na tržišnoj cijeni dionice i koji imaju ugovorenu klauzulu kojom se najveća moguća vrijednost instrumenta ograničava na onu vrijednost koja je vrijedila na dan utvrđivanja naknade,
- nekumulativne prioritetne dionice, uz prethodnu saglasnost Agencije za bankarstvo FBiH,
- ostali finansijski instrumenti, uz prethodnu saglasnost Agencije za bankarstvo FBiH.

Isplata preostalog djela varijabilne naknade se može plaćati i tokom perioda od 4 godine.

3.11. Broj zaposlenika čije naknade iznose 100.000 KM ili više

Broj zaposlenika čije ukupne bruto naknade iznose 100.000,00 KM ili više je 3 zaposlenika.

4. INFORMACIJE O OBUHVATU PRIMJENE REGULATORNIH ZAHTJEVA

ASA Banka d.d. Sarajevo nije članica bankarske grupe.

5. INFORMACIJE KOJE SE ODOSE NA STRATEGIJU, CILJEVE I POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA BANKE

5.1. Kratak opis strategije i politika, za svaki pojedinačni rizik

Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima u poslovanju ASA Banka d.d. Sarajevo (dalje u tekstu: Strategija rizika) je definisana vizija, apetit za preuzimanje rizika, organizacijsko uređenje i sposobnosti potrebne za identifikaciju, razumijevanje i pravilnu reakciju na sve vrste materijalnih i nematerijalnih rizika sa ciljem upravljanja i zaštite Banke, njenih dioničara, klijenata, zaposlenih i svih poslovnih procesa čime se povećava i sposobnost odgovaranja na nove izazove u poslovanju. Strategije, politike i principi upravljanja pojedinačnim rizicima primjenjuju se u svrhu postizanja ravnoteže između ciljeva rizika i povrata, usmjerenih na održivi rast i odgovarajući povrat na kapital. Rizici se preuzimaju samo u kontekstu poslovanja Banke, a ti se rizici identifikuju u ranoj fazi i njima se upravlja na odgovarajući način.

Strategija rizika predstavlja osnovni i najvažniji skup pravila unutar područja upravljanja rizikom. Definiše osnovna načela i principe prema kojima se određuje apetit za rizik i sistem upravljanja adekvatnošću kapitala i likvidnosti Banke. Strategija rizika sadrži informacije o metodama procjene rizika, ograničenjima i mjerama ublažavanja rizika. Ista opisuje postupke upravljanja rizicima uključujući raspodjelu funkcija upravljanja rizicima između Nadzornog odbora, Uprave i ostalih odjela Banke koji obavljaju poslove podložne rizicima i poslove upravljanja rizicima. Pored drugih instrumenata, sistem upravljanja rizicima provodi se kroz interni proces procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP), te interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP).

Tako su sve ugovorne strane Banke (interne i vanjske) tzv. stakeholders zainteresovane za osiguranje da Banka ne preuzima rizike koji bi, ukoliko bi se realizovali, ugrozili njeno postojanje. Cilj ILAAP-a je da osigura opstanak Banke, osiguravajući dovoljno likvidnosti i

stabilne izvore finansiranja kako bi ispunili svoje obaveze u trenutku dospjeća, da podnese svoje rizike i pokrije neto likvidnosne odlive u oba slučaja – normalnih i nepovoljnih/stresnih okolnosti (čak i tokom dužeg perioda nepovoljnih razvojnih trendova).

Prilikom izrade Strategije rizika, Banka je vođena pristupom koji dugoročno osigurava kontinuitet poslovanja. Finansijska stabilnost Banke osigurava se pravovremenom identifikacijom nastanka potencijalnih rizika i njihove značajnosti, kompetentnim upravljanjem rizicima i izdvajanjem dovoljnog nivoa kapitala za pokriće takvih rizika.

Sistem upravljanja rizicima je sveobuhvatnost organizacijske strukture, pravila, postupaka i resursa koje podrazumijeva:

- a) identifikaciju rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju,
- b) analizu identifikovanih rizika,
- c) mjerenje rizika,
- d) utvrđivanje značajnosti izloženosti rizicima,
- e) utvrđivanje apetita za rizik i profila rizičnosti,
- f) kontrolu i monitoring rizika,
- g) testiranje otpornosti na stres,
- h) planiranje kapitala i praćenje adekvatnosti kapitala,
- i) planiranje likvidnosti i praćenje adekvatnosti likvidnosti,
- j) izvještavanje o rizicima i davanje prijedloga za poduzimanje aktivnosti za izbjegavanje negativnih učinaka izloženosti rizicima.

Proces upravljanja rizicima podrazumijeva uspostavljenost odgovarajućeg korporativnog upravljanja i kulture rizika u svakodnevnom poslovanju na nivou Banke.

Korporativno upravljanje uspostavlja se kroz zakonski okvir, statut i druge interne akte Banke kojima se definišu uloge, zadaci i odgovornosti nadzornih i upravljačkih tijela te višeg rukovodstva, sistem internih kontrola i kontrolne funkcije, organizacijska shema i poslovi i odgovornosti pojedinih organizacijskih dijelova i funkcija.

Kultura rizika obuhvata opštu svjesnost o rizicima na svim nivoima Banke, odnos i ponašanje zaposlenika prema riziku i upravljanju rizicima uz kvantitativna načela upravljanja rizicima kroz definisan Okvir apetita za rizik – RAF te Izjavu o apetitu za rizik – RAS. Usklađenost pozicija sa definisanim limitima izloženosti se prati i o tome se izvještava na redovnoj osnovi, dok profil rizičnosti sadrži analizu izloženosti najznačajnijim rizicima.

Banka stavlja značajan akcenat na razumijevanje i kompetencije upravljanja rizikom unutar cijele

organizacije. Također, prioritetizira kontinuirano poboljšavanje kulture rizika i svijesti o njemu unutar cijele organizacije. Ključni cilj upravljanja rizikom u Banci je sveobuhvatno procijeniti identifikovane rizike, pratiti ih i adekvatno upravljati njima, odnosno ublažavati ih. Sveobuhvatan pristup upravljanju rizicima zasniva se na razboritim i racionalnim konzervativnim orijentacijama preuzimanja rizika, uvažavajući relevantne stručne kriterije. Istovremeno, Banka obavlja razvojne aktivnosti u ovom području i to preko razvijanja metoda i modela za procjenu, praćenja i određivanja kriterija za ublažavanje svih relevantnih vrsta rizika.

1) Identifikacija rizika

Identifikacija rizika je sastavni dio i polazna osnova internih procesa procjene adekvatnosti kapitala i likvidnosti u Banci. Cilj ovih procesa je utvrditi da li Banka raspolaže dovoljnim iznosom kapitala i izvora likvidnosti za apsorpciju potencijalnih negativnih efekata proizašlih iz izloženosti pojedinim rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Na toj osnovi trebaju biti prepoznati svi materijalno značajni rizici i definisana sklonost Banke ka preuzimanju rizika, kao i njena tolerancija i kapacitet za podnošenje rizika. Banka u svom poslovanju preuzima odgovarajući nivo rizika (u granicama njene sposobnosti

za preuzimanje rizika čime nije ugroženo njeno postojanje), redovno ga prati i ima uspostavljen set mjera za upravljanje preuzetim rizicima.

Banka na godišnjoj osnovi (a u slučaju značajnih promjena u profilu rizičnosti Banke i više puta godišnje) provodi procjenu rizika s ciljem primjene principa proporcionalnosti na način i u obimu koji je primjeren veličini i organizaciji Banke, te prirodi, obimu i složenosti poslovnih aktivnosti u skladu sa poslovnom strategijom Banke, uzimajući u obzir i sve druge kriterije koji su relevantni za analizu rizika.

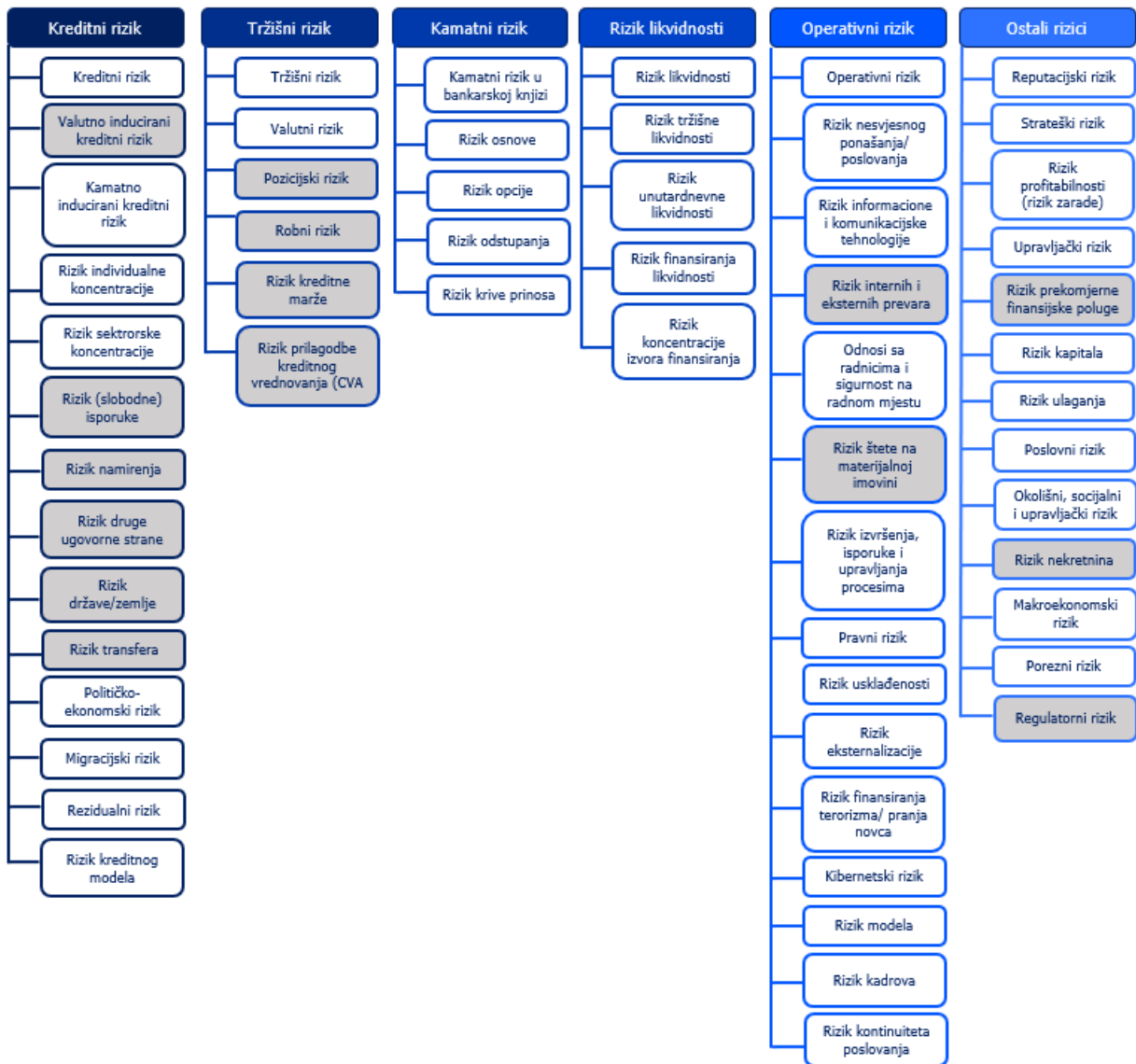
Rizični profil je procjena svih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Prilikom identifikacije rizika, Banka prvo polazi od razmatranja regulatornih rizika, a potom i ostalih rizika relevantnih za Banku, njen poslovni model i strategiju poslovanja. Rizični profil Banke procjenjuje se u skladu s pravilima i standardima ICAAP-a i ILAAP-a, odnosno općenito procesa upravljanja, kontrole i ovladavanja rizicima. Kao preduslov za utvrđivanje profila rizičnosti Banke potrebno je odrediti sve vrste rizika sa kojima se Banka susreće u poslovanju, a koji su svojstveni bankarskoj industriji, kao i onima koji su propisani od strane Agencije za bankarstvo FBiH.

Prva faza identifikacije rizika je priznavanje svih materijalnih tekućih rizika kojima je Banka izložena i budućih rizika kojima bi Banka mogla biti izložena u predstojećoj godini.

U skladu sa ICAAP i ILAAP smjernicama, u svom popisu rizika, Banka je odgovorna za definisanje vlastite interne taksonomije rizika i uzima u obzir osnovne rizike, koji su materijalni, a koji proizlaze iz njenog poslovanja. Banka se prilikom provođenja identifikacije rizika primarno rukovodila regulatornom Mapom za identifikaciju rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena, te je razmatrala potencijalno nove izvore rizika koji nisu definisani Mapom rizika, prilikom kreiranja taksonomije rizika. Identifikovana ekspertna grupa provjerava da li je lista iscrpna ili nepotpuna uzimajući u obzir: portfolio Banke, bankarsko tržište FBiH na kojem Banka posluje i trenutnu poslovnu strategiju.

Rezultat prve faze procesa identifikacije rizika je potpuna i sveobuhvatna taksonomija rizika sažeta u šest kategorija: kreditni rizik, tržišni rizici, kamatni rizik, rizik likvidnosti, operativni rizik i ostali rizici, u skladu sa regulatornim okvirom.

Identifikovani su sljedeći rizici:

2) Kreditni rizik

Unutar kategorije kreditnog rizika identificovano je trinaest vrsta rizika od kojih su sljedeći rizici procijenjeni materijalno značajnim za Banku:

- a. **Kreditni rizik** – Rizik gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obaveze prema banci.
- b. **Kamatno inducirani kreditni rizik** – Rizik od gubitka kojem je dodatno izložena banka koja preuzima kreditni rizik iz izloženosti vezanih za promjenjivu kamatnu stopu.

Koncentracijski rizik je svaka pojedinačna, direktna ili indirektna, izloženost prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica ili skup izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika kao što su isti privredni sektor, odnosno geografsko područje, istovrsni proizvodi, odnosno primjena tehnika smanjenja kreditnog rizika, uključujući posebno rizike povezane sa velikim indirektnim kreditnim izloženostima prema pojedinom davaocu kolaterala koji može dovesti

do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja banke ili materijalno značajne promjene njenog rizičnog profila.

- c. **Rizik individualne koncentracije** je svaka pojedinačna, direktna ili indirektna, izloženost prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica.
- d. **Rizik sektorske koncentracije** predstavlja skup izloženosti koje povezuju zajednički faktori rizika zbog pripadnosti istim sektorima djelatnosti.
- e. **Političko-ekonomski rizik** – Rizik ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja uslijed ograničenja utvrđenih propisima/aktima državnih i drugih državnih organa iz države porijekla dužnika, kao i općih i sistemskih prilika u toj državi.
- f. **Migracijski rizik** – Rizik gubitka zbog promjene fer vrijednosti kreditne izloženosti, a kao posljedica promjene rejtinga klijenta.
- g. **Rezidualni rizik** – Rizik gubitka koji nastaje ako su priznate tehnike smanjenja kreditnog rizika kojima se koristi banka manje efikasne nego što se prvobitno očekivalo ili njihova primjena nedovoljno utječe na smanjenje rizika kojima je banka izložena.
- h. **Rizik kreditnog modela** – Rizik modela je rizik nastanka gubitka zbog donošenja poslovnih odluka i odluka u vezi sa upravljanjem rizicima koje bi se zasnivale na rezultatima internih modela, uključujući modele za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva, cijena proizvoda, vrednovanje finansijskih instrumenata i slično. Gubici bi mogli nastati zbog neadekvatnih polaznih postavki modela, grešaka u implementaciji modela ili nepravilne upotrebe modela.

Banka u svom svakodnevnom poslovanju važnost poklanja upravo procesu upravljanja kreditnim rizikom. Proces upravljanja kreditnim rizikom je stalna i neprekidna aktivnost i podrazumijeva praćenje vijeka trajanja svakog plasmana od momenta njegovog odobrenja do momenta naplate u cijelosti. Postupak internog upravljanja kreditnim rizikom podrazumijeva sveobuhvatan sistem internih akata, organizacije, sistema internih kontrola, te metodologiju mjerenja, praćenja i ovladavanja rizikom koji imaju za cilj usklađivanje profila rizičnosti sa sklonošću preuzimanju rizika, odnosno apetitom za rizik.

Obzirom na veličinu Banke, strukturu njenog portfolija te učešće kreditnog portfolija u ukupnoj aktivi Banke uvažavajući frekvenciju i rast kreditnog portfolija, kao najveći rizik kojem je Banka izložena izdvaja se kreditni rizik. S tim u vezi, adekvatna kontrola i upravljanje ovom vrstom rizika predstavlja prioritet.

Sektor za upravljanje rizicima je zadužen za kontrolu kvalitete, praćenje i prepoznavanje problema kod jednom preuzetih kreditnih rizika. Kreditni proces je u vlasništvu Sektora za procjenu kreditnih rizika, te Banka ima uspostavljen Kreditni odbor sa različitim nivoima ovlaštenja, u skladu sa Pravilnikom o ovlaštenjima u kreditnom poslovanju.

Banka će zaključiti ugovore o plasmanu ukoliko budu ispunjeni sljedeći kriteriji:

- ✓ Korisnik kredita, kao i njegov menadžment, ukoliko je to primjenjivo, moraju biti od najvećeg integriteta i njihova reputacija ustanovljena i prihvatljiva za Banku;
- ✓ Svi plasmani Banke bilo kojim klijentima moraju imati zakonski zasnovanu i jasno utvrđenu namjenu;
- ✓ Svaki plasman mora imati najmanje dva neovisna i održiva izvora otplate (od kojih jedan može biti predstavljen provođenjem kolaterala koji nikad neće biti jedini izvor otplate);

- ✓ Banka u pogledu instrumenata osiguranja otplate/kolaterala nikad ne smije biti u inferiornijoj poziciji u odnosu na bilo kojeg drugog kreditora (hipoteka drugog reda se može prihvatiti samo kao dodatni instrument osiguranja/kolateral);
- ✓ Banka ne može i neće sama snositi izloženost riziku (izloženost se mora dijeliti sa Korisnikom kredita, putem pružanja adekvatnog nivoa kapitala).

Ciljani segmenti su:

- Pravna lica iz kategorije malih i srednjih preduzeća i
- Fizička lica sa stalnim radnim odnosom i dokumentovanim prihodima.

Ciljani klijenti i disperzija kreditnog portfolija Banke:

- Pravna lica sa dobrim kreditnim rejtingom i urednom kreditnom historijom,
- Fizička lica sa stalnim radnim odnosom, dokumentovanim prihodima i urednom kreditnom historijom, a koji su uposleni kod pravnih lica sa dobrim kreditnim rejtingom,
- Banka će vršiti diverzifikaciju portfolija između fizičkih i pravnih lica sa intencijom da u narednom periodu omjer učešća u ukupnom portfoliju po segmentima iznosi 50% fizička lica i 50% pravna lica.

Detaljna pravila kreditiranja definisana su u Kreditnoj politici ASA Banka d.d. Sarajevo.

Kroz redovan monitoring postojećih klijenata Banka se fokusira na rano prepoznavanje rizika kako bi se na vrijeme obezbijedio povrat i naplata problematičnih kredita, te izbjegli veći gubici koji mogu nastati.

Uzimajući u obzir da je kreditni rizik najzastupljeniji rizik, strategija Banke je snažno usmjerena na adekvatno praćenje, kontrolu i mjerenje ove vrste rizika, s ciljem prevencije povećanja udjela nekvalitetne aktive uz kontinuirani razvoj alata koji će omogućiti visok nivo automatizacije, analize i kvalitete podataka, i kontrolu adekvatnosti parametara za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka. Strategija Banke je prvenstveno usmjerena na nastavak trenda smanjenja nivoa volumena nekvalitetnih kredita i učešća istog u ukupnim bruto kreditima, kontinuiranim unapređenjem alata u smjeru ranog prepoznavanja upozoravajućih signala, te planom naplate nekvalitetne aktive koji je pripremljen na temelju analize cjelokupnog kreditnog portfolija, a uzimajući u obzir historijsku dinamiku naplate potraživanja, informacije o očekivanim prilivima klijenata, projekcije okončanja sudskih postupaka, te realizacije zaključenih i očekivanih dogovora sa klijentima o regulisanju izmirenja obaveza.

Banka ima uspostavljen sistem za izvještavanje kojim se osiguravaju primjerene informacije o strukturi kreditnog portfolija (vrste potraživanja, segmentacija, dani kašnjenja i drugi elementi potrebni za upravljanje i donošenje informisanih odluka), na bazi adekvatnih i redovnih analiza, te redovnih izvještaja koji obuhvataju kvalitetu aktive i ključne pokazatelje te ostale podatke značajne za upravljanje i kontrolu kreditnog rizika.

Pokazatelji kvaliteta aktive su najznačajniji u praćenju i upravljanju izloženošću Banke kreditnom riziku zbog toga što pogoršanje kvaliteta aktive Banke može biti dobar pokazatelj budućih gubitaka. Opadajući kvalitet portfolija Banke također može da obezbijedi povratnu informaciju o neodgovarajućim kreditnim standardima (politikama, procedurama, procesima i sl.).

Upravljanje rizikom koncentracije najmanje obuhvata:

- koncentraciju koja se odnosi na jedno lice i grupu povezanih lica,
- koncentraciju koja se odnosi na grupu izloženosti koje povezuju isti ili slični izvori nastanka rizika kao što su: isti privredni sektor, geografsko područje, istovrsni poslovi,

ista vrsta proizvoda, primjena istih tehnika smanjenja kreditnog rizika (isti instrument kreditne zaštite ili isti davalac kreditne zaštite),

- koncentraciju koja se odnosi na cijeli kreditni portfolio,
- aktivno upravljanje diverzifikacijom portfolija kreditnih izloženosti,
- određivanje limita koncentracije, koje je potrebno redovno razmatrati i vršiti njihovo prilagođavanje,
- prijenos, odnosno smanjenje kreditnog rizika.

Provedenom identifikacijom i analizom rizika, te procjenom materijalnosti, a u sklopu izloženosti kreditnom riziku, Banka je prepoznala dvije vrste koncentracijskog rizika kojima je značajno izložena, i to:

- 1) Rizik individualne koncentracije i
- 2) Rizik sektorske koncentracije.

Dodatne analize izloženosti Banke riziku individualne koncentracije zasnivaju se na praćenju 15 najvećih izloženosti Banke, 10 najvećih blanco izloženosti, kretanju volumena i kvaliteta portfolija najkoncentrisanijih grupa zaposlenika. Na nivou Banke uspostavljen je i kvantitativni i kvalitativni metod mjerenja izloženosti riziku koncentracije kroz pokazatelje primjerene prirodi njenog rizičnog profila.

Pokazatelji visine izloženosti kreditnom riziku za koje Banka definiše nivoe ograničenja kroz Izjavu o apetitu za rizik detaljno opisani Okvirom apetita za rizik, a za iste su definisane mitigacijske mjere Planom reagovanja u vanrednim situacijama. Najznačajniji pokazatelji u praćenju izloženosti Banke kreditnom riziku (uključujući i koncentracijski rizik) su:

- volumen nekvalitetnih kredita (h/KM);
- učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima;
- učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima – Pravna lica;
- učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima – Stanovništvo;
- pokrivenost očekivanim kreditnim gubicima (nivo kreditnog rizika 1 - stage 1);
- pokrivenost očekivanim kreditnim gubicima (nivo kreditnog rizika 2 - stage 2);
- stopa rasta nekvalitetnih kredita;
- pokrivenost nekvalitetnih kredita ispravkama vrijednosti;
- najveća pojedinačna izloženost u odnosu na regulatorni kapital;
- najveća pojedinačna blanco izloženost u odnosu na regulatorni kapital;
- velike izloženosti u odnosu na regulatorni kapital;
- kreditna izloženost prema najzastupljenijem sektoru djelatnosti u portfoliju pravnih lica;

dok se mjere za smanjenje izloženosti kreditnom riziku (uključujući i koncentracijski rizik) odnose na:

- Smanjenje obima NPL-a prodajom (prodaja portfolija i duga trećim licima) ili otpis;
- Rast performing kreditnog portfolija;
- Razmotriti 12-omjesečne modele PD-a i prateću metodologiju modeliranja. Opcija zahtijeva prethodno testiranje prije potencijalne upotrebe.
- Ponovno razmatranje makro scenarija primjenjenih unutar doživotnih PD modela. Opcija zahtijeva prethodno testiranje PD-a prije potencijalne upotrebe;
- Smanjenje volumena S2 akcijama upravljanja imovinom;
- Validacija primjenjenih SICR kriterija;
- Odobravanje novog portfolija kredita samo klijentima koji imaju dodijeljen interni Rang niži od 5;
- Smanjenje obima NPL-a prodajom (prodaja portfolija i duga trećim licima), otpis i/ ili finansiranje raspodjele učešća u riziku;
- Validacija definisanih scenarija naplate i potencijalno povećanje formiranih ispravki vrijednosti;

- Smanjenje volumena NPL-a prodajom, otpisom i prijenosom rizika;
- Osigurati aktualizaciju ciljeva rizika u okviru kreditnih politika (konzervativni prikaz);
- Kontrola prihvatanja novog rizika: novo finansiranje novih / postojećih klijenata treba preusmjeriti samo na klijente sa internim rangom koji je definisan kao Pozitivni element za ocjenu u Metodologiji o ocjeni boniteta klijenta i internom risk rang u pravnih lica;
- Smanjivanje (naplata, prodaja, prijenos) materijalnih izloženosti;
- Prenos rizika ili podjela rizika sa trećim stranama (subordinirani dugovi);
- Smanjenje RWA rasterećenjem aktive. Smanjenje (potpuna ili djelimična prodaja i/ili prijenos);
- Intenzivnije poslovne aktivnosti kako bi se povećao portfolio kredita bez povećanja velikih izloženosti;
- Usmeravanje poslovne strategije na relativno manje tikete u segmentu korporativnih klijenata i na nove klijente, umjesto uvećavanja postojećih;
- Smanjenje RWA rasterećenjem aktive:
- Smanjenje (potpuna ili djelimična prodaja i/ili prijenos) izloženosti koji najviše doprinose koncentraciji po industrijama;
- Intenzivnije poslovne aktivnosti kako bi se povećao portfolio kredita bez povećanja izloženosti prema najkoncentrisanijim industrijama;
- Usmeravanje poslovne strategije na relativno druge industrije u portfolioju pravnih lica.

Programi, politike, procedure i drugi interni akti definisani u cjelokupnom procesu upravljanja kreditnim rizikom postavljeni su na principima Strategije rizika:

- Kreditna politika;
- Pravilnik o ovlaštenjima iz kreditnog poslovanja;
- Poslovnik o radu Kreditnog odbora;
- Metodologija o ocjeni boniteta klijenata i internom risk rang u pravnih lica;
- Metodologija za kreditiranje fizičkih lica;
- Politika procjene i osiguranja kolaterala;
- Metodologija procjene vrijednosti kolaterala;
- Radna procedura za procjenu, reevaluaciju i osiguranje kolaterala;
- Program za upravljanje kreditnim rizikom i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka;
- Politika utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka sa metodologijom;
- Politike i procedure za utvrđivanje i praćenje velikih izloženosti i koncentracijskog rizika;
- Politika za poslovanje sa licima u posebnom odnosu sa Bankom;
- Metodologija izračuna PD parametra;
- Uputstvo o identifikaciji i praćenju povezanih lica i lica u posebnom odnosu sa Bankom;
- Uputstvo za izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka i evidencija u informacionom sistemu banke;
- Uputstvo za izračunavanje dana kašnjenja za potrebe obračuna očekivanih kreditnih gubitaka u IS Banke;
- Uputstvo za izračun rizikom ponderisane aktive (RWA).

3) Tržišni rizici

Unutar kategorije tržišnih rizika identifikovano je šest vrsta rizika od kojih su sljedeći rizici procijenjeni materijalno značajnim za Banku:

- Tržišni rizik** – Rizik od gubitka na bilansnim i vanbilansnim pozicijama uslijed promjene cijena na tržištu.
- Valutni rizik** – Rizik gubitka koji proizilazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata.

Procjena tržišnog rizika za 2023. godinu bazira se na procjeni gubitka usljed promjena cijena na tržištu. Vrijednost portfolija vrijednosnih papira na dan 31.12.2023. godine iznosio je 74.764 h/KM. Obveznice su dužnički vrijednosni papiri koji čine manje rizično ulaganje od dionica, odnosno vlasničkih vrijednosnih papira, a uzimajući u obzir činjenicu da je Banka najvećim dijelom izložena u vidu dužničkih vrijednosnih papira, smatra se da je portfolio nisko rizičan. Vrijednosni papiri čine 2,47% ukupne imovine Banke. Banka aktivno prati tržište kapitala i ukoliko se otvori dodatna mogućnost ulaganja u vrijednosne papire, kako u obveznice tako i u dionice/udjele na domaćem i ino tržištu, vodeći se načelom profitabilnosti, sigurnosti, odnosno zaštiti vrijednosti kapitala, Banka će pristupiti izradi analize i usmjeriti višak likvidnosti u isto. Strategija Banke u smislu planiranih investicionih ulaganja detaljnije je definisana internim aktom Investiciona politika i strategija ulaganja.

Banka je tokom 2023. godine prepoznala dvije značajne valute u svom poslovanju KM i EUR. Uzimajući u obzir veličinu Banke i činjenicu da Banka sve kredite plasira u KM ili KM vezano za valutnu klauzulu u EUR, te ima mogućnost držanja otvorene pozicije do 40% iznosa regulatornog kapitala rizik otvorene pozicije se smatra lako upravljivim. Banka nije imala kršenja regulatornog ograničenja niti po pojedinačnoj osnovi niti u ukupnom iznosu. U cilju adekvatnijeg upravljanja Banka je na kraju svakog mjeseca otvorenu poziciju držala na nižim razinama ispod 2% ili neznatno iznad 2% što nije ugrozilo niti uticalo na ostale pokazatelje. Banka na dnevnoj bazi upravlja deviznim rizikom kroz poslovanje sa klijentima i konverziju stranih valuta kao i kroz poslovanje sa Centralnom Bankom kroz kupovinu i prodaju valute EUR i KM. Zatvaranje pozicija u ostalima valutama osim EUR se radi na principu „back-to-back“ te Banka nije izložena deviznom riziku po ostalim valutama.

U cilju adekvatnog upravljanja valutnim rizikom Banka je uspostavila adekvatnu kontrolu nad izloženošću valutnom riziku u cilju njegova limitiranja na za Banku prihvatljivi nivo u skladu s visinom izloženosti i rizikom promjena kursnih razlika.

Kontrola se postiže:

- uspostavljanjem limita valutne izloženosti po svakoj pojedinačnoj valuti i ukupne valutne izloženosti, te dnevnim praćenjem poštivanja limita;
- uspostavljanjem limita za preonoćnu i unutarnevnu poziciju;
- delegiranjem ovlaštenja za upravljanje valutnim rizikom kojim se nedvosmisleno utvrđuju odgovornosti;
- uspostavljanjem jasnih pravila rada nadležnih organizacionih jedinica unutar Banke.

U skladu sa članom 141. Odluke o izračunavanju kapitala banke, Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za valutni rizik ako zbir njene ukupne neto otvorene valutne pozicije i njene neto otvorene pozicije u zlatu prelazi 2% njenog ukupnog regulatornog kapitala. S obzirom da Banka nema otvorenu poziciju u zlatu te da ima nizak apetit za preuzimanje valutnog rizika u smislu optimizacije ukupne rizikom ponderisane aktive Stuba I, definiše limit za pokazatelj otvorena devizna pozicija u odnosu na regulatorni kapital u visini od <2% na kraju izvještajnog mjeseca. Važno je napomenuti da u toku mjeseca Banka može držati otvorenu deviznu poziciju na nivou internih limita koji su konzervativniji od regulatornih ograničenja, a u cilju optimizacije troškova i upravljanja viškom devizne likvidnosti.

Strategije Banke usmjerena je na umjerenu toleranciju izloženosti valutnom riziku. Visina zakonskih i internih limita po pojedinim valutama i ukupne otvorene devizne pozicije regulisana je internim aktom Program i politika upravljanja deviznim rizikom. Praćenje i kontrola usklađenosti otvorenih deviznih pozicija sa utvrđenim limitima obavlja se svakodnevno.

Osnovni pokazatelj kojim se mjeri izloženost valutnom riziku je otvorena devizna pozicija u odnosu na regulatorni kapital, a mitigacijska mjera za smanjenje izloženosti valutnom riziku odnosi se na zatvaranje pozicija pomoću FX instrumenata (npr. FX spot, FX Forward).

U sklopu grupe tržišnih pokazatelja Izjavom o apetitu za rizik definisan je pokazatelj Promjena cijene dionica Banke i isti se redovno prati na mjesečnom nivou. Kretanje cijene dionica definiše se u skladu sa godišnjim pristupom, pri čemu se promjene cijene agregiraju od januara tekuće godine do mjeseca relevantnog za izvještaj (YTD pristup). S obzirom da cijena dionice nema uticaj na poslovanje Banke i njenu stabilnost, pokazatelj se redovno prati, pri čemu nije neophodno poduzimati bilo kakve radnje, ali je svakako potrebno informisati nadležne organe Banke.

Programi, politike, procedure i drugi interni akti definisani u cjelokupnom procesu upravljanja tržišnim rizicima postavljeni su na principima Strategije rizika:

- Program i politika upravljanja deviznim rizikom;
- Investiciona politika i strategija ulaganja;
- Radna procedura za investiciona ulaganja i metodologija vrednovanja finansijskih instrumenata;
- Operativno uputstvo za ulaganje u finansijske instrumente;
- Priručnik za izradu izvještaja o knjizi trgovanja i kalkulaciju kapitalnih izdvajanja za pozicijski rizik.

4) Kamatni rizik

Unutar kategorije kamatnog rizika identifikovano je pet vrsta rizika koji su procijenjeni materijalno značajnim za Banku:

- a. **Kamatni rizik u bankarskoj knjizi**- Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige uslijed promjene kamatnih stopa.
- b. **Rizik osnove (engl. basis risk)** - Rizik osnove je rizik koji proizlazi iz primjene različitih referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim dospjećem ili vremenom do sljedeće promjene kamatne stope, odnosno iz nesavršenosti korelacije referentnih kamatnih stopa za kamatno osjetljive instrumente.
- c. **Rizik opcije (engl. optionality risk)** - Rizik opcije je rizik koji proizlazi iz opcija (ugrađenih i izričitih), pri kojem banka ili njen klijent mogu promijeniti nivo ili ročnost novčanih tokova kamatno osjetljivih instrumenata.
- d. **Rizik odstupanja** – Rizik odstupanja je rizik koji proizlazi iz ročne strukture kamatno osjetljivih instrumenata, odnosno razlika u periodu do promjene njihove kamatne stope, te obuhvata promjene ročne strukture kamatnih stopa koje se pojavljuju dosljedno na krivoj prinosa (paralelni rizik) ili različito po periodu (neparalelni rizik).
- e. **Rizik krive prinose (engl. yield curve risk)** - Rizik krive prinose (engl. yield curve risk) je rizik kome je banka izložena zbog promjene oblika i nagiba krive prinosa.

Osnovna smjernica Banke u upravljanju kamatnim rizikom je spriječiti negativne efekte na prihode koji bi nastali zbog promijenjenih tržišnih kamatnih stopa. Struktura pozicije kamatne stope Banke je pod značajnim uticajem njene politike cijena (vrsta i količina kamatnih stopa koje Banka koristi u svojim kreditnim i depozitnim poslovima) i strukturi rezervi likvidnosti (aspekt trajanja). Svako povećanje nivoa rizika unutar izloženosti kamatnom riziku treba posmatrati sveobuhvatno sa obaveznom analizom utjecaja na kapital i profit Banke.

Kao posljedica toga, Banka nastoji upravljati svojim pozicijama kamatnih stopa umanjujući potencijalni negativni uticaj koji proizlazi iz potencijalne promjene kamatnih stopa, iznosa neto kamatnog prihoda i smanjivanja negativnih efekata vrednovanja finansijskih instrumenata na bilans uspjeha i kapital.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi mjeri se i prati u skladu sa politikama i procedurama praćenja izloženosti riziku kamatnih stopa koja uspostavlja konzistentne metodologije, modele, sisteme limita i kontrole.

Banka upravlja izloženošću kamatnim rizikom kroz dvije glavne mjere:

- Osjetljivost ekonomske vrijednosti kapitala (EVE) i
- Osjetljivost neto kamatnog prihoda (NII).

U cilju sprječavanja negativnih efekata na prihode, Banka je kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu uvela takozvanu klauzulu „nulte stope“ (engl. zero floor).

U decembru 2023. godine Agencija za bankarstvo FBiH obavila je novu Odluku o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi (engl. interest rate risk in the banking book - u daljem tekstu: IRRBB).

Banka je dužna da uspostavi i provodi sveobuhvatan, pouzdan i efikasan sistem upravljanja IRRBB, koji je srazmjeran veličini i internoj organizaciji banke, te vrsti, obimu i složenosti njenih poslova, odnosno poslovnom modelu, rizičnom profilu banke i utvrđenoj sklonosti ka preuzimanju rizika. Shodno tome, banka je dužna identifikovati i mjeriti veći broj komponenta IRRBB (rizik odstupanja, rizik osnove i rizik opcije), kao i u obzir uzeti mnogo veći broj scenarija kamatnih šokova (šest scenarija kamatnih šokova prema) u odnosu na trenutnu odluku. Pored navedenog Banka je dužna pri mjerenju IRRBB u potpunosti razumjeti i dokumentovati ključne biheioralne pretpostavke i pretpostavke modela koje trebaju biti u skladu s poslovnom strategijom, te se trebaju provjeravati i usklađivati najmanje jednom godišnje (pretpostavke izvršavanje kamatnih opcija (automatskih ili biheioralnih) od strane banke i njenih klijenata po pojedinim stresnim scenarijima kamatnih stopa, tretman depozita bez roka dospijea, tretman oročenih depozita u pogledu rizika od prijevremene isplate, tretman kredita sa fiksnom kamatnom stopom i obaveza po kreditima sa fiksnom kamatnom stopom u pogledu rizika prijevremene otplate).

Banke su dužne uskladiti se sa zahtjevima iz odluke do 30.06.2025. godine, što podrazumijeva poduzimanje značajnih aktivnosti u 2024. godini a koje se odnose na pripremu podataka, izbor adekvatnog modela, implemencija okvira a sve cilju pravovremene implementacije odluke. Strategija Banke je usmjerena na prihvatanje umjerenog nivoa izloženosti kamatnom riziku i u budućem srednjoročnom periodu.

Osnovni pokazatelji kojima se mjeri izloženost kamatnom riziku su promjena ekonomske vrijednosti bankarske knjige i NII/regulatorni kapital, a mitigacijske mjere koje se odnose na:

- Ročnosti portfolija obveznica radi smanjenja ukupne izloženosti kamatnom riziku;
- Zatvaranje pozicije sa izvedenim kamatnim stopama (npr. Swap kamatnih stopa);
- Dugoročniji ciljevi različitih trajanja na strani aktive i pasive (sastav bilansa stanja/ promjena sastava proizvoda).

Programi, politike, procedure i drugi interni akti definisani u cjelokupnom procesu upravljanja kamatnim rizikom postavljeni su na principima Strategije rizika:

- Politika upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi;
- Uputstvo za izračun izloženosti kamatnog rizika;
- Politika izračuna internih transfernih cijena-FTP politika;
- Procedura kreiranja FTP krive;
- Pravilnik o obračunu kamata i naknada.

5) Rizik likvidnosti

Unutar kategorije rizika likvidnosti identifikovano je pet vrsta rizika koji su procijenjeni materijalno značajnim za Banku:

- a. **Rizik likvidnosti** – Rizik gubitka koji proizilazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti banke da podmiri svoje dospjele novčane obaveze.
- b. **Rizik tržišne likvidnosti** – Rizik koji proizilazi iz nemogućnosti banke da jednostavno napravi poravnanje pozicija ili eliminira te pozicije po tržišnoj cijeni zbog tržišnog poremećaja ili zbog nedovoljne dubine tržišta.
- c. **Rizik unutardnevne likvidnosti** – Rizik neadekvatnog upravljanja unutardnevne likvidnosti, što može dovesti do nemogućnosti pravovremene isplate obaveza te uticaja na likvidnosnu poziciju banke ili likvidnosti drugih strana.
- d. **Rizik finansiranja likvidnosti** – Rizik da banka neće biti u stanju uspješno ispuniti očekivane i neočekivane sadašnje i buduće potrebe za novčanim sredstvima, te potrebe za instrumentima osiguranja, a da ne utječe na redovno dnevno poslovanje ili finansijski rezultat banke.
- e. **Rizik koncentracije izvora finansiranja** – Rizik prevelike koncentracije izvora finansiranja u istoj ročnosti/vrsti/individualnom izvoru, što u slučaju negativnog kretanja može dovesti do negativnog utjecaja na likvidnosnu poziciju banke i rizik od nemogućnosti adekvatnog finansiranja poslovanja.

Upravljanje rizikom likvidnosti bitan je dio savjesnog i sigurnog poslovanja Banke. Za očekivane novčane odlive potrebno je osigurati odgovarajuće novčane prilive. Zato je potreban proces planiranja likvidnosti, kojim se ocjenjuju potencijalne buduće potrebe za likvidnim sredstvima, uzimajući u obzir promjene u ekonomskim, političkim, zakonskim i drugim područjima poslovanja. Savjesno upravljanje likvidnošću uključuje promišljeno upravljanje sredstvima i obavezama prema izvorima sredstava. Upravljanje likvidnošću je utvrđeno na način koji omogućava pouzdan postupak za utvrđivanje, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika likvidnosti, kratkoročno i dugoročno. Osiguravanje odgovarajućeg volumena likvidnosti i upravljanje rezervama likvidnosti u Banci provodi se u skladu sa zahtjevima regulatornih propisa o likvidnosti i važećim internim smjernicama i politikama unutar Banke. Izjavom o apetitu za rizik definisani su limiti kratkoročnih i strukturnih pokazatelja likvidnosti, te koncentracija u izvorima finansiranja.

U okviru strategije likvidnosti Banka će primjenjivati pristup alokacije aktive kojim iznos likvidnih potreba dovodi u vezu sa izvorima od kojih se dobivaju sredstva. Primjenom ovog modela alokacije sredstava, očekuje se da će se eliminacijom previsoke likvidnosti, povećati profitabilnost Banke za prihvatljiv nivo rizika.

Strategija upravljanja pasivom je prilagođavanje izvora sredstava potrebama likvidnosti i potražnjom za kreditima, uz minimiziranje troškova i rizika. Ostvarenje potrebnog iznosa i strukture izvora sredstava Banka će obezbijediti prikupljanjem novih avista i oročenih depozita pravnih lica i stanovništva. U skladu s navedenim, Banka je opredijeljena na značajnije prikupljanje dugoročno oročenih sredstava pravnih lica i stanovništva s ciljem veće diverzifikacije izvora i stvaranje stabilnije osnove za buduće dugoročne plasmane.

Upravljanje rizikom likvidnosti u Banci obuhvata mjerenje i upravljanje kratkoročnim pozicijama likvidnosti, izradu i analiziranje izvještaja o izloženosti Banke riziku likvidnosti uz kvantificiranje ciljanih nivoa, izrada izvještaja o novčanim prilivima i novčanim odlivima po

određenim vremenskim razdobljima, testiranja otpornosti na stres, analiza internih pokazatelja likvidnosti i izrada izvještaja.

Za potrebe praćenja, analize i kontrole pozicija likvidnosti kao i rizika kojima su ove pozicije izložene i analize svih budućih aktivnosti Banke koji mogu imati uticaj na poziciju likvidnosti, Banka ima uspostavljen ALCO koji na redovnim mjesečnim sjednicama prati sva kretanja vezana za likvidnosne pozicije. U radu ALCO-a učestvuje viši menadžment Banke, kao i funkcija kontrole rizika.

Identificirani i procijenjeni postojeći rizici likvidnosti koje je razumno pratiti u skladu s regulatornim zahtjevima, imaju pravilno upravljanje i kontrolu, što je osigurano ključnim metrikama rizika.

Banka koristi različite alate za mjerenje rizika likvidnosti u obliku struktura dospijeća, testova otpornosti na stres, projekcija likvidnosti budućih novčanih tokova i drugih relevantnih pokazatelja. Interni metodološki pristupi omogućavaju praćenje likvidnosti na operativnom (uključujući unutardnevnu likvidnost), kao i strukturnom nivou. Banka ublažava izloženost riziku likvidnosti kroz planiranje potreba za likvidnošću za različite stresne periode, održavanje dovoljnih rezervi likvidnosti, praćenje indikatora ranog upozorenja, provođenje testiranja otpornosti na stres i ažuriranje i testiranje Plana za likvidnost za nepredviđene slučajeve. Obezbeđenje adekvatnog obima likvidnih sredstava provodi se u skladu sa regulatornim propisima i važećim internim smjernicama i politikama. U svrhu efikasnog upravljanja rizikom likvidnosti, a s ciljem smanjenja izloženosti ovom riziku, neophodno je da Banka raspolaže dovoljnim iznosom visokolikvidnih rezervi kao što su gotovina i ostale nezaložene rezerve koje su dostupne u relativno kratkom vremenu. Likvidne rezerve omogućavaju izmirenje dospjelih obaveza u stresnoj situaciji u kratkom roku.

Veliki značaj u praćenju i upravljanju rizikom likvidnosti imaju koeficijenti LCR (engl. Liquidity Coverage Ratio) i NSFR (engl. Net Stable Funding Ratio) koji se, u skladu sa smjernicama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke, izvještavaju na mjesečnom i kvartalnom nivou, dok Banka za interne potrebe iste izračunava na sedmičnom i mjesečnom nivou, respektivno. Odlukom Agencije o upravljanju rizikom likvidnosti Banke propisani su minimalni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama. Osim regulatorne obaveze izračuna i ispunjavanja ograničenja za NSFR, Banka zadržava i praćenje i ograničavanje pokazatelja ročne usklađenosti finansijske imovine i finansijskih obaveza.

Banka sprovodi Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) s ciljem da se osigura cjelovito upravljanje rizikom likvidnosti i sveobuhvatna interna procjena adekvatnosti likvidnosti. ILAAP uključuje dva glavna dijela koji se bave kvalitativnim i kvantitativnim elementima procesa. Kvalitativni elementi opisuju upravljanje rizicima s naglaskom na rizik likvidnosti.

Strategija Banke usmjerena je na prihvatanje umjerenog rizika likvidnosti uz povećanja profitabilnosti istovremenim smanjenjem previsoke likvidnosti, nakon što su ispunjeni svi interni limiti za upravljanje rizikom likvidnosti.

Rizik koncentracije izvora finansiranja

Uvažavajući identifikaciju i analizu rizika, procjenu materijalne značajnosti, kao posebno značajna potkategorija rizika likvidnosti izdvaja se rizik koncentracije izvora finansiranja specifičan za rizični profil Banke.

Rizik koncentracije izvora finansiranja predstavlja rizik prevelike koncentracije izvora finansiranja u istoj ročnosti/vrsti/individualnom izvoru, što u slučaju negativnog kretanja može dovesti do negativnog utjecaja na likvidnosnu poziciju banke i rizik od nemogućnosti

adekvatnog finansiranja poslovanja. S ciljem adekvatne kontrole i upravljanja ovom vrstom rizika uvedeno je praćenje rizika na dnevnom nivou koristeći nekoliko različitih vrsta metrika. U svrhu unapređenja procesa, Banka uvodi i kvalitativne pokazatelje za potrebe monitoringa i kontrole primjerenijih rizičnom profile Banke.

Strategija Banke je usmjerena na preuzimanje i aktivno upravljanje ovom vrstom rizika u smislu uspostavljenog sistema kontinuiranog praćenja i kontrole, promjena u apsolutnim i relativnim iznosima najvećih deponenata, uz provođenje analiza u kontekstu budućih kretanja izvora sredstava i poduzimanja odgovarajućih korektivnih akcija.

Pokazatelji visine izloženosti riziku likvidnosti za koje Banka definiše nivoe ograničenja kroz Izjavu o apetitu za rizik detaljno opisani Okvirom apetita za rizik, a za koje su definisane mitigacijske mjere Planom reagovanja u vanrednim situacijama, te koji su najznačajniji u praćenju izloženosti Banke riziku likvidnosti (uključujući i koncentracijski rizik) su:

- ročna usklađenost finansijske imovine i obaveza do 30 dana;
- koeficijent pokriva likvidnosti (LCR);
- neto stabilno finansiranje (NSFR);
- LTD ratio (odnos bruto kredita i depozita);
- likvidna aktiva/ ukupna aktiva;
- depoziti po viđenju/ (ukupna pasiva - kapital);
- najveći pojedinačni deponent (a'vista + oročeni) / NS;
- najveći pojedinačni deponent (a'vista + oročeni) / ukupni depoziti;
- 15 najvećih deponenata (a'vista+oročeni)/ ukupni depoziti;
- udio specifičnog proizvoda (frekventna štednja) u ukupnim oročenim depozitima;
- omjer sredstava iznad obavezne rezerve;

dok se mitigacijske mjere za smanjenje izloženosti riziku likvidnosti (uključujući koncentracijski rizik) odnose na:

- Privlačenje dodatnih dugoročnih depozita pravnih i fizičkih lica;
- Privlačenje dugoročnog finansiranja (uključujući subordinirani dug);
- Ograničenja puštanja novih ili znavljanja kredita (posebno za > 1G kredite);
- Privlačenje dodatnog kapitala;
- Privlačenje dodatnih depozita pravnih i fizičkih lica (dužih od jednog mjeseca);
- Prijevremeni raskid plasiranih MM depozita (zahtijeva odobrenje od strane ugovornih strana);
- Prodaja HQLA imovine koja ima odbitak (marginalno povećanje HQLA);
- Ograničenja na nova puštanja ili produženja kredita;
- Korištenje raspoloživih međubankarskih linija;
- Privlačenje dodatnih dugoročnih depozita (preko 1 godine);
- Privlačenje dodatnih depozita klijenata;
- Ograničenja na nova puštanja ili produženja kredita
- Zadržavanje i privlačenje likvidnosti povećanjem kamatnih stopa na depozite;
- Nastojati postići dogovor sa velikim klijentima sa ciljem odgađanja/prekida odobrenja kredita, ubrzana naplata i sl.;
- Blokiranje odobrenih opozivnih linija ;
- Odgađanje puštanja kredita;
- Povećanje kamanih stopa na oročene depozite;
- Nastojati postići dogovor sa javnim kompanijama o smanjenju koncentracije avista depozita;
- Nastojati postići dogovor sa velikim klijentima o iznosu sredstava na avista i oročenju (te kroz saradnju sa drugim bankama uraditi preraspodjelu avista sredstava);

- Nastojati raditi selekciju velikih depozitara (javnih kompanija) na način da se smanji koncentracija u skladu sa granskom koncentracijom i koncentracijom glavnih konkurenata;
- Koristiti različitu cjenovnu politiku na način da se destimuliše proizvod frekventna štednja u odnosu na druge proizvode;
- Povećanje kamatnih stopa na depozite;
- Prodaja vrijednosnih papira;
- Odgađanje puštanja kredita privremeno ili trajno ako je moguće.

Programi, politike, procedure i drugi interni akti definisani u cjelokupnom procesu upravljanja rizikom likvidnosti postavljeni su na principima Strategije rizika:

- Strategija upravljanja rizikom likvidnosti;
- Politika upravljanja rizikom likvidnosti;
- Plan likvidnosti i izvora finansiranja;
- Pokazatelji za praćenje izloženosti riziku likvidnosti i koncentracije izvora sredstava;
- Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve;
- Radna procedura za praćenje unutarodnevnne likvidnosti;
- Metodološki priručnik za izračun koeficijenta pokrića likvidnosti (LCR);
- Metodološki priručnik za izračun koeficijenta neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR);
- Poslovnik o radu Odbora za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO);
- Politika upravljanja opterećenom i neopterećenom imovinom i kolateralima;
- Uputstvo za izradu izvještaja za obračun obavezne rezerve;
- Procedura uspostavljanja i praćenja limita korespodentnih banaka.

6) Operativni rizik

Unutar kategorije operativnog rizika identifikovano je petnaest vrsta rizika od kojih su sljedeći procijenjeni materijalno značajnim za Banku:

- Operativni rizik** – rizik gubitka zbog neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili vanjskih događaja, uključujući pravni rizik.
- Rizik nesavjesnog ponašanja/poslovanja** – Rizik gubitka zbog neprimjerenog pružanja finansijskih usluga, uključujući slučajeve namjernog ili nenamjernog kršenja pravila i propisa.
- Rizik informacione i komunikacijske tehnologije** – Rizik gubitka zbog neprimjerenosti ili prekida u radu hardverskih i softverskih komponenti tehničke infrastrukture, što može ugroziti raspoloživost, integritet, dostupnost i sigurnost takve infrastrukture i podataka.
- Pravni rizik** – Rizik koji nastaje zbog mogućnosti pokretanja sudskih postupaka protiv banke, neispunjenja ugovorene obaveze banke, kao i da donesene poslovne odluke banke za koje se ustanovi da su neprovođive, negativno utječu na poslovanje ili finansijski položaj banke.
- Odnosi sa radnicima i sigurnost na radnom mjestu** – Rizik gubitka koji nisu u skladu sa zakonima ili ugovorima o radu, zdravlju ili sigurnosti i isplate odšteta za tjelesne ozljede ili iz događaja povezanih sa diverzitetom/diskriminacijom.
- Rizik izvršenja, isporuke i upravljanja procesima** – Rizik od potencijalnog gubitka iz neuspjele obrade transakcija ili upravljanja procesima, iz odnosa s drugim ugovornim stranama u trgovanju i dobavljačima.

- g. **Rizik usklađenosti** – Rizik od izricanja mogućih mjera i kazni te rizik od nastanka značajnog finansijskog gubitka koji banka može pretrpjeti zbog neusklađenosti s propisima, standardima i kodeksima te internim aktima.
- h. **Rizik eksternalizacije** – Rizik koji nastaje kada banka ugovorno provjerava trećoj strani (pružiocima usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala.
- i. **Rizik finansiranja terorizma/pranja novca** – Rizik da klijent zloupotrijebi banku za pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti i da neki poslovni odnos, transakcija ili porizvod budu posredno ili neposredno upotrijebljeni za pranje novca i/ili finansiranje terorističkih aktivnosti.
- j. **Kibernetiski rizik** – Rizik gubitka uslijed povrede povjerljivosti gubitka integriteta sistema i podataka, neprikladnosti ili nedostupnosti sistema i podataka ili nemogućnosti promjene informacionih tehnologija unutar razumnog roka i uz razumne troškove u slučaju promjene zahtjeva okruženja ili poslovanja (tj. prilagodljivosti). Obuhvata sigurnosne rizike koji proizilaze iz neadekvatnih ili neuspješnih internih postupaka ili vanjskih događaja, uključujući kibernetске upade ili neadekvatnu fizičku sigurnost.
- k. **Rizik modela** – Rizik nastanka gubitaka zbog donošenja poslovnih odluka i odluka u vezi sa upravljanjem rizika koje bi se zasnivale na rezultatima internih modela, uključujući modele za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva i cijena proizvoda, vrednovanje finansijskih instrumenata i slično. Gubici bi mogli nastati zbog neadekvatnih polaznih postavki modela, grešaka u implementaciji modela ili nepravilne upotrebe modela.
- l. **Rizik kadrova** – Potencijalni gubitak banke uslijed odlaska zaposlenih s kritičnim zanimanjima i odliva know how koji nisu zamjenjivi u kratkoročnom periodu.
- m. **Rizik kontinuiteta poslovanja** – rizik neadekvatnog upravljanja kontinuitetom poslovanja kojim se obezbjeđuje kontinuirano poslovanje banke, odnosno pravovremeno ponovno uspostavljanje poslovnih aktivnosti, procesa, sistema i nivoa usluge.

Aktivnosti za upravljanje operativnim rizikom za koje su odgovorne sve organizacijske jedinice Banke uključuju: identifikaciju, mjerenje, procjenu, analizu, upravljanje procesima i procedurama, te nadzor operativnih rizika.

Kod preuzimanja operativnog rizika, Banka slijedi smjernice da takav rizik ne smije bitno uticati na poslovanje i stoga je sklonost preuzimanju operativnih rizika dosta niska u odnosu na procjenu identifikovanih rizika visokim. Upravljanje operativnim rizicima odnosi se na sva područja i procese unutar Banke i rezimira ključne smjernice koje se odnose na upravljanje operativnim rizikom. Cilj upravljanja operativnim rizikom je ograničiti obim potencijalnih gubitaka i vjerovatnoću njihove pojave na nivo koji je prihvatljiv za Banku s aspekta finansijske štete i posredno s aspekta održavanja ugleda Banke. Nije moguće niti je racionalno u potpunosti ukloniti operativni rizik. Banka prihvata one vrste operativnih rizika koji ne bi imali značajnog utjecaja na poslovne rezultate i ne bi ugrozili nastavak poslovanja ukoliko se pojave i/ili realizuju. Za postizanje tih ciljeva Banka mora imati uspostavljen sistem upravljanja operativnim rizicima, što uključuje ovlaštenja i odgovornosti.

Upravljanje operativnim rizicima u Banci odvija se na način da je odgovornost za upravljanje operativnim rizicima usmjerena prema svim organizacionim jedinicama Banke koji u područjima svojih kompetencija prepoznaju, procjenjuju, kontroliraju/izbjegavaju/ublažavaju i nadziru operativne rizike koji se u tim područjima pojavljuju. Vlasnici operativnih rizika su

organizacijske jedinice u kojima se javljaju rizici. Postojeći i potencijalni rizici moraju se identificirati i njima se mora upravljati (pomoću utvrđenih mjera). U okviru Sektora za upravljanje rizicima djeluje Odjel za operativne rizike i eksternalizaciju koji je dužan da vrši centralizovano praćenje izvora operativnih rizika po svim organizacionim jedinicama sa ciljem proaktivne kontrole operativnih rizika kao jedne od kontinuiranih aktivnosti i strateških koraka koji su uspostavljeni u okviru ove Strategije. Nadalje, Odjel za operativne rizike i eksternalizaciju je odgovoran za redovno održavanje, koordinaciju i pripremu materijala za sjednice Odbora za upravljanje operativnim rizikom (ORCo) koji se bavi pitanjima upravljanja operativnim rizicima, zaštitom Banke, prevencijom prevara i prevarnih radnji, kao i upravljanjem identifikovanim događajima operativnih rizika. ORCo koordinira i predlaže Upravi Banke implementaciju strategija upravljanja operativnim rizicima u Banci.

Banka je uspostavila sistem evidencije štetnih događaja i identifikacije, procjene i upravljanja operativnim rizicima, a sve s ciljem osiguranja kvalitetnog upravljanja operativnim rizicima. Posebna pažnja se posvećuje aktuelnim ostvarenim štetnim događajima, kao i izvještavanju o potencijalnim štetnim događajima kako bi se oni, ne samo evidentirali, već prije svega spriječili. I ostvoreni i potencijalni štetni događaji služe kao osnova za poboljšanje internih kontrola. Procjena identificiranih operativnih rizika služi kao osnova za utvrđivanje potencijalnih budućih gubitaka.

Strategija Banke se provodi kroz definisane aktivnosti sa određenim rokovima, a koje se ogledaju u sljedećem:

- Unapređenje internih akata kojima se opisuje upravljanje rizicima, a sa ciljem usaglašavanja sa promjenama regulative i promjenama internih procesa i organizacije,
- Održavanje i kontinuirano unapređenje jedinstvenog sistemskog rješenja za upravljanje operativnim rizicima i rizikom eksternalizacije;
- Kontinuirane edukacije svih zaposlenika s ciljem podizanja nivoa svijesti unutar organizacije o značaju identifikacije i evidentiranja operativnih rizika, detektovanje i prijava neovlaštenih aktivnosti kao i sumnji na iste, praćenje menadžment kontrola i rizika eksternalizacije;
- Unapređenje procesa ocjena operativnih rizika kod novih proizvoda i procesa kako bi se Banka adekvatno pripremila na potencijalne negativne događaje koje bi mogle ugroziti rezultat poslovanja;
- Implementacija samoprocjene operativnih rizika od strane odgovornog ORM monitora ili rukovodioca B-1 hijerarhijskog nivoa. Procjena se zasnova na stručnom mišljenju uzimajući u obzir interne faktore i pokretače rizika.
- Kontinuirano korištenje i unapređenje alata za monitoring sumnjivog ponašanja na kanalima elektronskog bankarstva (ELBA _Antifraud).

Banka prati sve identifikovane rizike i donosi akcije u cilju kontrole i sprečavanja rizika koji bi doveo do značajnih gubitaka za Banku, te s ciljem adekvatnog upravljanja i kontrole, osnova strategije upravljanja se odnosi na razvoj alata za kontinuirano identifikovanje i mjerenje operativnih rizika, te identifikaciju potencijalnih scenarija gubitaka/događaja i kontinuiran razvoj svijesti uposlenika o značaju prijavljivanja i identifikacije događaja interne i eksterne prirode.

Osnovni pokazatelji kojima se mjeri izloženost operativnom riziku su značajni gubici po osnovu operativnog rizika i gubitak po osnovu najvećeg pojedinačnog štetnog događaja (iskazan u h/KM), te mitigacijske mjere prikazane su u nastavku:

- Otkriti razlog potencijalnih velikih gubitaka, te praćenje provođenja mjera ublažavanja, kako bi se izbjeglo ponavljanje takvih događaja u budućnosti;
- Podešavanje sistema internih kontrola (operativnih i menadžment);

- Analiza rezultata kako bi se otkrila najugroženija rizična područja te definisanje mjera mitigacije u zavisnosti od nastalog rizika;
- Redovni izvještaji za ORCO i RICO.

Programi, politike, procedure i drugi interni akti definisani u cjelokupnom procesu upravljanja operativnim rizikom postavljeni su na principima Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima i poslovanjima:

- Politika za upravljanje operativnim rizicima;
- Radna procedura za upravljanje operativnim rizicima;
- Poslovnik o radu Odbora za upravljanje operativnim rizicima;
- Uputstvo za ocjenu operativnog rizika za nove proizvode, procese i sisteme;
- Uputstvo samoprocjene operativnog rizika;
- Uputstvo za obračun kapitalnih zahtjeva operativnog rizika prema internoj metodologiji Banke;
- Uputstvo za pripremu COREP Izvještaja;
- Politika za upravljanje rizikom eksternalizacije;
- Radna procedura za upravljanje rizikom eksternalizacije;
- Poslovnik o radu Odbora za upravljanje rizikom eksternalizacije;
- Politika prevencija prevara;
- Prevencija prevara.

7) Ostali rizici

Unutar kategorije ostalih rizika identifikovano je trinaest vrsta rizika od kojih su sljedeći rizici procijenjeni materijalno značajnim za Banku:

- a. **Reputacijski rizik** – Rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke uslijed gubitka povjerenja u integritet banke do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja o poslovnim praksama banke ili aktivnostima članova organa banke, bez obzira da li postoji ili ne postoji osnov za takvo javno mišljenje.

Uvažavajući značaj reputacijskog rizika i nemjerljivih posljedica koje isti može uzrokovati, Banka posebnu pažnju posvećuje praćenju izloženosti ovom riziku i uspostavljanju kontrolnih mehanizama. Prvi korak je uvođenje kvalitativnog pokazatelja Negativne informacije u medijima, koji se aktivno prati na dnevnom i sedmičnom nivou, te detaljno analizira s ciljem mitigacije njegove realizacije i prevencije posljedica koje mogu nastati usljed reputacijskog rizika. Analiza predstavlja kvantitativno-kvalitativni pregled medijskih objava i njihovog bodovanja na sedmičnoj frekvenciji i obuhvata sve objave u printanim medijima, internet portalima, TV i radio stanicama sa prostora BiH.

- b. **Strateški rizik** – Rizik gubitka do kojeg dolazi zbog nepostojanja dugoročne strategije razvoja banke, donošenja pogrešnih poslovnih odluka, neprilagođenosti promjenama u ekonomskom okruženju i sl.

Banka adekvatno prati promjene u okruženju i pravovremeno reaguje na iste. Interne politike i procedure Banke se poštuju, a pojedinačne slabosti identificirane kroz preporuke od strane kontrolnih funkcija se kontinuirano otklanjaju. Banka je izradila Poslovnu strategiju, Strategiju kapitala i Strategiju preuzimanja i upravljanja

rizicima u poslovanju, te se godišnje kreira plan poslovanja i smjernice u svrhu ostvarenja strateških ciljeva definisanih prethodno navedenim aktima.

- c. **Rizik profitabilnosti (rizik zarade)** – Rizik koji nastaje zbog neodgovarajuće strukture i raspodjele zarade ili nemogućnosti banke da osigura odgovarajući, stabilni i održivi nivo profitabilnosti.

Pokazatelji profitabilnosti ukazuju na sposobnost Banke da akumulira kapital raspoređivanjem dobiti koja je obično najveći izvor povećanja kapitala. Održavanje realizacije pokazatelja profitabilnosti u okviru definisanih ciljnih vrijednosti osigurava obezbjeđivanje efikasnog poslovnog modela korištenjem sredstava na najefikasniji način. Pogoršanje profitabilnosti moglo bi da bude i rano upozorenje o mogućim budućim gubicima koji mogu narušiti adekvatnost kapitala Banke (jer pogoršanje profitabilnosti obično dolazi prije pogoršanja adekvatnosti kapitala).

Pokazatelji ugroženosti finansijskog položaja i poslovanja Banke se prate kako bi se u slučaju dostizanja prethodno definisanih graničnih vrijednosti poslalo upozorenje menadžmentu o potencijalnim problemima u poslovanju Banke.

U skladu sa svojim strateškim opredjeljenjima Banka namjerava biti održivo profitabilna, pretežno radeći sa klijentima na svojim ključnim tržištima, pružajući inovativna, ali jednostavna rješenja orijentirana na klijenta. Banka planira oprezan profil rizika, optimalnu upotrebu kapitala i dugoročno profitabilno poslovanje, s obzirom na preuzete rizike. Efikasno upravljanje rizicima i kapitalom ključno je za Banku za održavanje dugoročnog profitabilnog poslovanja.

Izjavom o apetitu za rizik definisani su pokazatelji kojima se mjeri visina izloženosti riziku profitabilnosti:

- profitabilnost imovine (ROA)
- profitabilnost kapitala (ROE)
- CIR (Cost to Income ratio);

dok se mitigacijske mjere odnose na:

- prilagođavanje i preispitivanje poslovne strategije i odgovarajućeg budžeta;
- projekti optimizacije troškova;
- procjena kratkoročnih profitabilnih ulaganja, ako su usklađena sa strategijom rizika.

- d. **Upravljački rizik** – Rizik gubitka zbog kojeg dolazi zato što banka zbog svoje veličine i/ili kompleksnosti poslovanja ima ograničen kapacitet za uspostavljanje sofisticiranih upravljačkih mehanizama, sistema i kontrola.

S obzirom na kompleksnost bankarskog poslovanja na tržištu (administracija, kompleksan sistem odobrenja, zavisnost od IT sistema i stručnog kadra) postoji rizik neblagovremenog ili odgođenog prilagođavanja brzim promjenama na tržištu u smislu oportunitetnih prihoda i/ili optimizacije troškova. U svim poslovnim procesima Banke implementirani su ključni upravljački i kontrolni mehanizmi koji obezbjeđuju kvalitetu upravljanja i kontrole poslovanja. Posebna pažnja je data ključnim segmentima i poslovnim procesima. Isti se kontinuirano unapređuju kako po zahtjevima poslovnog dijela tako i na bazi kontinuiranih analiza i utvrđenih potreba posebno u kontrolnom dijelu. U slučaju uvođenja novih procesa Banka ima kapacitet za implementaciju novih mehanizama upravljanja i kontrole.

- e. **Rizik kapitala** – Odnosi se na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i prirodu poslovnih aktivnosti banke ili na poteškoće sa kojima se suočava banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uslovima.

Sektor finansija je organizaciona jedinica zadužena za upravljanje adekvatnošću kapitala. Za upravljanje adekvatnošću kapitala koriste se sljedeći alati:

- ✓ Planiranje kapitala i projekcije adekvatnosti kapitala;
- ✓ Planiranje dividendi i drugih raspodjela;
- ✓ Sistem limita adekvatnosti kapitala (uključujući Izjavu o apetitu za rizik, kao i Plan oporavka);
- ✓ Uključivanje testiranja otpornosti na stres u planiranje kapitala;
- ✓ Priprema plana oporavka kapitala i plana za nepredviđene situacije u slučaju krizne situacije.

Planom kapitala predviđeno je da Banka ispunjava zakonske obaveze u pogledu adekvatnosti kapitala, uključujući i (SREP) zahtjeve Agencije za bankarstvo FBiH.

Izjavom o apetitu za rizik definisani su pokazatelji kojima se mjeri visina izloženosti riziku kapitala, te mitigacijske mjere:

- stopa adekvatnosti regulatornog kapitala;
- stopa redovnog osnovnog kapitala (CET1);
- iskorištenost kapitala (ICAAP);
- minimalni zahtjev za kapitalom i prihvatljivim obavezama (MREL);
- finansijska poluga;

dok se mjere za smanjenje izloženosti riziku kapitala odnose na:

- smanjenje RWA-a putem optimizacije pondera rizika;
- smanjenje RWA rasterećenjem aktive i transferima;
- smanjenje RWA putem smanjenja novih plasmana i znavljanja postojećih;
- sktivnosti na poboljšanju kapitala putem mjera za povećanje profitabilnosti;
- sktivnosti za poboljšanje kapitala putem dokapitalizacije ili konverzije kapitala;

Programi, politike, procedure i drugi interni akti definisani u cjelokupnom procesu upravljanja rizikom kapitala postavljeni su na principima Strategije rizika:

- Strategija kapitala ASA Banke d.d. Sarajevo;
- Plan upravljanja kapitalom Banke;
- Program, politike i procedure za održavanje adekvatnosti regulatornog kapitala Banke;
- Politika internog procesa procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i internog procesa procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP);
- Metodologija internog procesa procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i internog procesa procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP).

- f. **Rizik ulaganja** – Rizik gubitka koji proizilazi iz ulaganja banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druga pravna lica uslijed promjena njihovih tržišnih vrijednosti.

Investicijski portfolio ima relativno značajno učešće u aktivni. U cilju minimiziranja i disperzije rizika ulaganja i njegovog utjecaja na kapital, Banka se prilikom ulaganja rukovodi strateškim opredjeljenjem za pojedinačna ulaganja u vlasničke

instrumente i investicione fondove u inicijalnom iznosu unutar zelenog nivoa internog ograničenja za najveće pojedinačne blanco izloženosti u odnosu na regulatorni kapital, kako bi se osiguralo da Banka ne prelazi zakonske limite tokom održavanja investicijskog portfolija anticipirajući potencijalnu volatilnost ulaganja. Također, Banka je izradila interne akte Investiciona politika i strategija ulaganja i Radna procedura za investiciona ulaganja i metodologiju vrednovanja finansijskih instrumenata čime je detaljno opisan organizacioni i proceduralni okvir koji je prethodno uspostavljen. Unutar ovih akata definisana su ograničenja/limiti ulaganja.

Programi, politike, procedure i drugi interni akti definisani u cjelokupnom procesu upravljanja rizikom ulaganja postavljeni su na principima Strategije rizika:

- Investiciona politika i strategija ulaganja;
- Radna procedura za investiciona ulaganja i metodologija vrednovanja finansijskih instrumenata;
- Operativno uputstvo za ulaganje u finansijske instrumente.

- g. **Poslovni rizik** – Negativna, neočekivana promjena obima poslovanja i/ili profitnih marži banke koja može dovesti do značajnih gubitaka i na taj način umanjiti tržišnu vrijednost banke. Do poslovnog rizika, prije svega, može doći zbog značajnog pogoršanja tržišnog okruženja i promjena u tržišnom takmičenju ili ponašanju potrošača na tržištu.

Banka u procesu strateškog planiranja uzima u obzir analizu makroekonomskog i tržišnog okruženja u kojem radi, različite faktore iz okruženja (demografski trendovi, politički trendovi, socijalna kretanja i sl.) kako bi napravila srednjoročni plan rada. Zbog činjenice da se okruženje stalno mijenja i da je vrlo teško predvidjeti buduće događaje, planiranje je kontinuiran proces prilagođavanja Banke okruženju.

- h. **Okolišni, socijalni i upravljački (engl. Environmental, Social and governance - ESG) rizici** – Predstavljaju vjerovatnoću gubitka ili dodatnih troškova ili gubitka planiranih prihoda ili gubitak reputacije finansijske institucije radi negativnog finansijskog utjecaja sadašnjih ili budućih faktora ESG-a na druge ugovorne strane i njihovu imovinu.

Rizici povezani sa klimatskim promjenama i okolišni rizici mogu imati značajan utjecaj na poslovno okruženje Banke. U skladu Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci, u toku uspostavljanja efikasnog i pouzdanog sistema upravljanja rizicima, od Banke se očekuje da utvrdi rizike koji proizilaze iz klimatskih i okolišnih promjena na nivou ključnih sektora, geografskih područja, kao i u vezi sa proizvodima i uslugama koje nude ili planiraju nuditi, uzimajući u obzir da se neki od tih rizika mogu ostvariti u toku prilično dugog vremenskog perioda.

Cilj ESG standarda kao sastavnog dijela poslovne strategije Banke jeste da kao jedan od učesnika u procesu odgovornosti suočen sa globalnim izazovima svojim djelovanjem pronalazi način za ublažavanje klimatskih promjena i smanjenje štetnog uticaja na okoliš, vrši osnaživanje marginaliziranih zajednica, osigurava rodne jednakosti i rad na većoj odgovornosti, putem transparentnog izvještavanja. U skladu sa Smjernicama za upravljanje klimatskim i okolišnim rizicima, Banka je, vođena odgovornošću svoje vizije i misije kao najveća domaća banka, u okviru

zasebnog akta definisala strategiju postupanja sa ESG rizicima, te je uključila rizike povezane sa klimatskim promjenama i okolišnim rizicima u poslovni model i strategiju, te će iste integrisati u sistem internog upravljanja i sklonost ka preuzimanju rizika.

Poslovna strategija Banke predstavlja osnov za inkorporiranje Strategije upravljanja okolišnim, društvenim i upravljačkim rizicima – ESG Strategija u procese upravljanja rizicima povezanim sa klimatskim promjenama i okolišnim rizicima. ESG strategija predstavlja širi koncept okolišnih, socijalnih i upravljačkih (ESG) rizika.

- i. **Makroekonomski rizik** – Makroekonomski rizik je rizik utjecaja kretanja makroekonomskih faktora na cjelokupno poslovanje Banke.

Uvažavajući volatilnost makroekonomskog okruženja u kojem Banka posluje te inflatorna kretanja, Banka procjenjuje makroekonomski rizik najznačajnijim u grupi ostalih rizika sa najvišim nivoom rizika. Procjena je zasnovana na obimu potencijalnog negativnog uticaja na poslovanje u smislu povećanja nivoa svih ostalih vrsta rizika identifikovanih u okviru drugih grupa rizika: kreditni, tržišni, kamatni, rizik likvidnosti i operativni rizik. Također, imajući u vidu stagnaciju inflatornih kretanja i predviđena kretanja u budućem periodu, ipak se prepoznaje određena doza stabilnosti makroekonomskog okruženja.

Svrha makroekonomskih pokazatelja je ukazati na pogoršanje ekonomskih uslova u poslovnom okruženju Banke ili ukazati na ranjivosti koje mogu biti rezultat koncentracija u aktivi ili izvorima sredstava. Pokazatelji mogu biti usmjereni na pojedina geografska područja, npr. različite jurisdikcije u kojima Banka posluje, odnosno prema kojima je izložena ili na pojedine poslovne sektore koji mogu biti od značaja za Banku (npr. trgovina, proizvodnja, itd).

Detaljnou analizom trendova kretanja nekvalitetnih kredita u Banci došlo se do zaključka da ne postoji sasvim jasna korelacija između makroekonomskih pokazatelja i kretanja nekvalitetnih kredita s obzirom da je stopa nekvalitetnih kredita rezultat aktivnosti naplate i u uslovima blagog pada stope BDP-a. Pored toga, nadležni organizacioni dijelovi kontinuirano prate makroekonomske pokazatelje u sklopu analiza i izvještavanja i u slučaju bilo kakvih odstupanja i mogućih uticaja na finansijske pokazatelje Banke poduzimale bi se odgovarajuće mjere.

S tim u vezi, Banka je definisala i prati sljedeće makroekonomske pokazatelje:

- i. promjene bruto domaćeg proizvoda (BDP),
- ii. smanjenje rejtinga države,
- iii. stopa nezaposlenosti i
- iv. indeks rasta kamatnih stopa.

Za potrebe praćenja i ograničavanja makroekonomskih pokazatelja definiše se samo žuti alarm/nivo ranog upozorenja, s obzirom da nepovoljna realizacija ovih pokazatelja može, ali nužno ne mora, imati uticaj na poslovanje Banke.

- j. **Porezni rizik** – Rizik od nepoštovanja poreskih zakona i neželjene posljedice kao što su povrede ugleda kod poreskih organa, investitora, zaposlenih i javnosti u cjelini.

S obzirom da je Banka u 2023. godini dobila Rješenje od strane UIO u vezi sa drugačijim tumačenjem Zakona o PDV-u na kartično poslovanje, te uvažavajući činjenicu da se trenutno vodi pravni spor, porezni rizik je identifikovan kao materijalno značajan sa umjerenim nivoom rizika, uvažavajući potencijalnu frekvenciju takvog događaja koja je veća od 10 godina. Osim toga, Banka u svom poslovanju posebnu pažnju posvećuje poreznoj politici, strogo se pridržavajući svih poreznih propisa, kao i najboljih praksi, kako bi potencijalne gubitke svela na minimum.

8) Testiranje otpornosti na stres

U skladu sa članovima 24.-30. Odluke o sistemu internog upravljanja u banci, članom 8. Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci Agencije za bankarstvo FBiH, Sektor za upravljanje rizicima/Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima je proveo sveobuhvatno testiranje otpornosti na stres za sve materijalno značajne rizike za koje je Banka utvrdila kvantitativne metode mjerenja. Rezultate istih Banka koristi prilikom izračuna internih kapitalnih, odnosno likvidnosnih zahtjeva, kao i za potrebe preispitivanja intenziteta pretpostavki korištenih za potrebe testiranja Plana oporavka na stres.

Internim aktima Program testiranja otpornosti na stres i Metodologija testiranja otpornosti na stres definisani su metodološki proces i smjernice za provođenje testiranja otpornosti na stres za sve identifikovane i procijenjene materijalno značajne kategorije rizika. Banka je prilikom testiranja otpornosti na stres uključila sve značajne faktore rizika specifične za njeno poslovno okruženje, uključujući i faktore iz makroekonomskog okruženja.

Prilikom provođenja sveobuhvatnog testiranja otpornosti na stres definišu se tri scenarija u ovisnosti od intenziteta pretpostavki – osnovni (baseline) i dva stresna scenarija – nepovoljni (ekstremni 1 – E1) i izrazito nepovoljni (ekstremni 2 – E2).

U oblasti rizika likvidnosti definišu se tri scenarija u ovisnosti od vrste nastupajućih kriznih događaja – sistemska kriza, specifična/ideosinkratska kriza i kombinovana kriza, a koji se prema intenzitetu poistovjećuju sa iznad navedenim osnovnim, ekstremnim 1 i ekstremnim 2 scenarijem, respektivno.

Banka je rezultate otpornosti na stres identifikovala u odnosu na regulatorni kapital, sa ciljem da procijeni kapacitet Banke da apsorbira gubitke do kojih može doći usljed različitih šokova primijenjenih u scenarijima, procjenjujući pri tome i potencijalne gubitke koji mogu nastati iz specifične konfiguracije makroekonomskih varijabli.

Na osnovu rezultata testiranja otpornosti na stres, Banka vrednuje pouzdanost i održivost planova kapitala i izvora finansiranja i iste uzima u obzir pri izvještavanju o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u Banci. Za potrebe procjene adekvatnosti kapitala Banka se koristi rezultatima ekstremnog 1 scenarija u smislu uključivanja rezultata u interni kapitalni zahtjev za pokriće rizika.

U provedenom sveobuhvatnom testiranju otpornosti na stres na 31.12.2023. godine na stanje regulatornog kapitala je uticalo povećanje troškova, odnosno smanjenje prihoda zbog:

- a) povećanja troška ispravki vrijednosti za kreditni rizik usljed:
 - a. pogoršanja kreditnog portfolija kao rezultat smanjene sposobnosti otplate klijenata zbog snažnog inflatornog pritiska uzrokovanog rusko-ukrajinskom krizom i energetsom krizom;
 - b. smanjenja vrijednosti nekretnina;
 - c. povećanja stope risk parametra (PD) kao rezultat projekcije makroekonomskih pokazatelja;
- b) povećanja troškova za operativne rizike usljed primjene historijskog scenarija i skaliranja rizika;
- c) povećanja troškova usljed kursnih razlika (otvorena devizna pozicija),
- d) smanjenja kamatnih prihoda zbog pretpostavljenog zadržavanja kamatnih stopa i smanjenja kamatnih prihoda zbog pretpostavljenog povećanog stanja u nivou kreditnog rizika 3.

Na osnovu rezultata provedenog testiranja otpornosti na stres, Banka je definisala mjere za ispunjenje regulatornih zahtjeva u pogledu adekvatnosti kapitala te korektivne mjere za ispunjenje regulatornih zahtjeva za likvidnost koje imaju za cilj poboljšati sposobnost Banke da apsorbira potencijalne šokove koji mogu nastati iz finansijskih i ekonomskih kriza, te u cilju unapređenja procesa upravljanja rizicima.

Aktivnosti i mjere koje bi se primijenile u slučaju znatnog pogoršanja finansijskog stanja Banke, odnosno narušenih ključnih pokazatelja poslovanja su detaljno opisane u Planu za likvidnost za nepredviđene slučajeve, Planu oporavka Banke, kao i u Programu, politikama i procedurama za održavanje adekvatnosti regulatornog kapitala Banke.

5.2. Struktura, odnosno organizacija funkcije upravljanja rizicima, uključujući njenu poziciju, ulogu i status u organizacionoj strukturi banke

Banka se pri odlučivanju o načinu organizacije funkcije upravljanja rizicima rukovodi vrstom, obimom i složenošću usluga koje pruža i poslova koje obavlja. Nadzorni odbor Banke na adekvatan način, koji je primjeren veličini, značaju i kompleksnosti poslovanja Banke, te nivou i profilu rizika u poslovanju, osigurava uspostavu kontrolne funkcije za upravljanje rizicima. Rukovodioca funkcije upravljanja rizicima imenuje i razrješava Nadzorni odbor Banke. S obzirom na vrstu, obim i složenost usluga koje Banka pruža, u izvršavanju poslova funkcije upravljanja rizicima na odgovarajući način sudjeluju Nadzorni odbor, Uprava, rukovodioci i zaposlenici svih organizacionih jedinica u području upravljanja rizicima, a u širem smislu i svi uposlenici Banke.

Upravljanje rizicima je osnova poslovanja Banke, te osim postupaka utvrđivanja, mjerenja i praćenja koji su pasivnog karaktera, uključuje i aktivno poduzimanje radnji u cilju ovladavanja rizicima. Kultura upravljanja rizicima obuhvata opću svjesnost o rizicima, odnosno razumijevanje rizika na svim nivoima Banke, uključujući i odnos, odnosno ponašanje zaposlenika prema rizicima u poslovanju Banke u vezi s rizicima i upravljanjem rizicima, uzimajući u obzir sklonost Banke ka preuzimanju rizika.

Organizaciona jedinica (OJ) Sektor za upravljanje rizicima predstavlja ujedno i Kontrolnu funkciju za upravljanje rizicima uspostavljenu od strane Nadzornog odbora. Kao odgovorno lice Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima kao cjeline imenuje se Direktor Sektora za upravljanje rizicima.

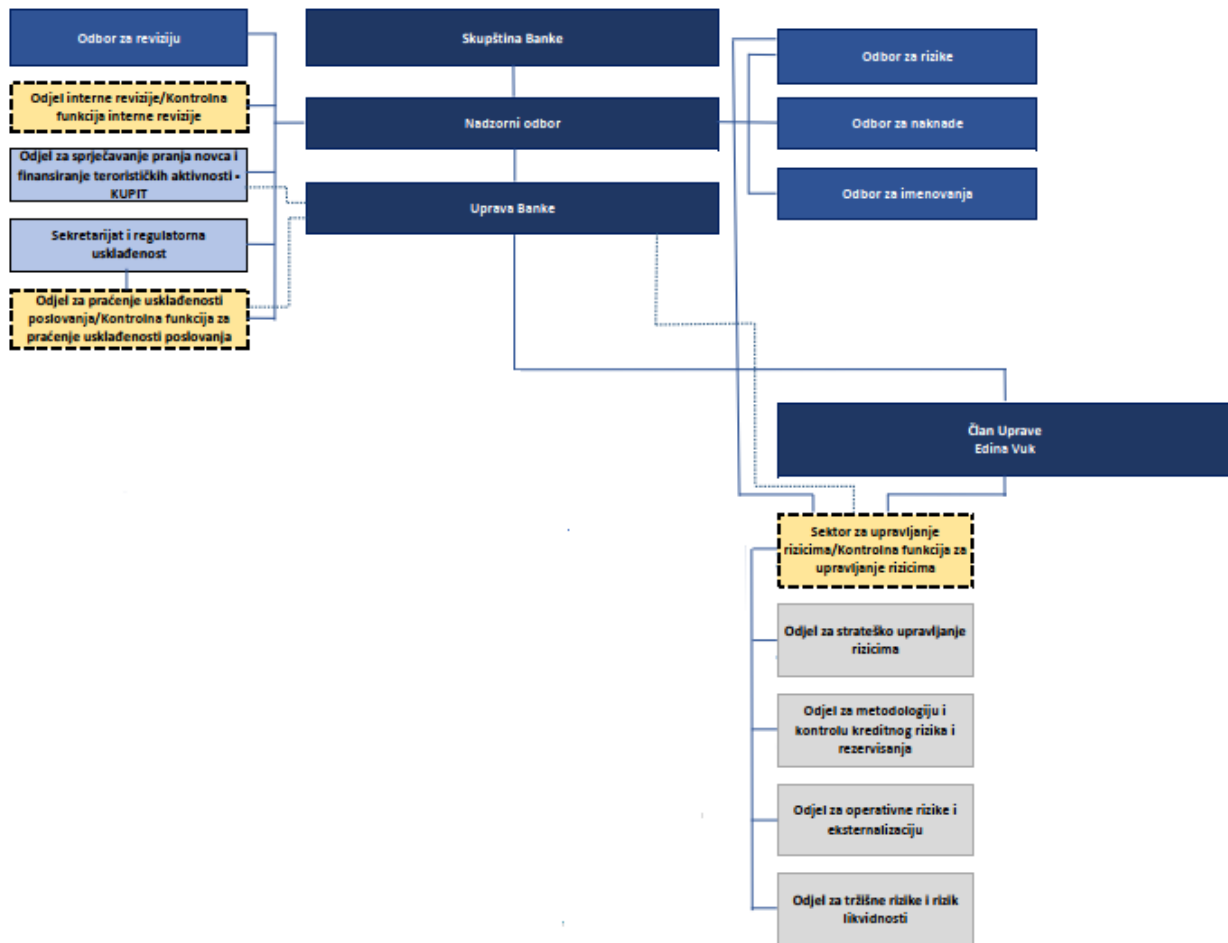
Sektor za upravljanje rizicima sastoji se od četiri odjela:

- Odjel za strateško upravljanje rizicima,

- Odjel za metodologiju i kontrolu kreditnog rizika i rezervisanja,
- Odjel za operativne rizike i eksternalizaciju i
- Odjel za tržišne rizike i rizik likvidnosti.

Funkcija kontrole rizika ima za cilj osigurati jasno razgraničavanje ovlaštenja i odgovornosti, te sprečavanje nastanka sukoba interesa, koji nedvojbeno postoji ukoliko osoba koja ugovara transakciju odgovara istoj osobi kojoj odgovara i osoba koja tu transakciju kontroliše. U svrhu postizanja objektivnosti, Banka je uspostavila Kontrolnu funkciju za upravljanje rizicima neovisno od poslovnih procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje. Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima uspostavljena je na način da se izbjegava sukob interesa, a po funkciji je nezavisna, odnosno funkcionalno odvojena od poslovnih procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje.

Sektor za upravljanje rizicima je neovisan o svim ostalim poslovnim procesima i aktivnostima Banke, pa i o poslovima drugih kontrolnih funkcija prema regulatornim zahtjevima. Prema organizacionoj shemi vidljivo je da je Sektor za upravljanje rizicima pod direktnom odgovornošću člana Uprave zaduženog za upravljanje rizicima (engl. Chief Risk Officer – CRO), ali i pod odgovornošću Nadzornog odbora Banke. Transparentnom organizacionom shemom i raspodjelom odgovornosti do nivoa Uprave, Banka osigurava neovisnost i objektivnost kontrolne funkcije rizika, a time i eliminira mogućnosti za sukob interesa.

Nadzorni odbor osigurava neovisnost rada Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima sljedećim mjerama:

- Funkcionalne odvojenosti od poslovnih područja/procesa u kojima rizik nastaje, odnosno koje prate, kontrolišu i ocjenjuju. Funkcija upravljanja rizicima ne smije biti postavljena na položaj gdje bi moglo doći do sukoba interesa između odgovornosti koja se odnosi na rad funkcije upravljanja rizicima kao cjeline i drugih odgovornosti, odnosno zaposlenici funkcije upravljanja rizicima ne smiju biti uključeni u obavljanje poslova u čijem nadziranju sudjeluju;
- Postojanje direktne linije izvještavanja i informisanja između Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima i Nadzornog odbora Banke;
- Osiguravanje dostatnih resursa za obavljanje ove funkcije uključujući dostatan broj osoba koje moraju imati primjerene kvalifikacije i iskustvo;
- Redovno stručno obrazovanje i osposobljavanje osoba koji obavljaju poslove funkcije upravljanja rizicima;
- Ovlaštenje za obavljanje aktivnosti u granicama vlastitih odgovornosti u svim OJ Banke, kao i provođenje istrage i po potrebi angažovanje stručnjaka unutar Banke ili izvan nje;
- Pristup svim informacijama u Banci i svim zaposlenicima Banke, kako bi mogli učinkovito obavljati svoje dužnosti;
- Način određivanja plate i dodatnih poticaja zaposlenicima koje obavljaju funkciju upravljanja rizicima ne smije umanjivati niti potencirati mogućnost umanjivanja objektivnosti njihovog rada;
- Visina naknada zaposlenicima koji obavljaju funkciju upravljanja rizicima ne smije zavisiti od uspješnosti poslovnih područja koja se kontrolišu;
- Sve osobe i OJ obavezne su sarađivati sa funkcijom upravljanja rizicima, koja ima ovlaštenje izvještavanja Nadzornog odbora, Uprave Banke i višeg rukovodstva o svim

nepravilnostima ili mogućim kršenjima propisa koje su otkrivene kontrolama, i to bez negativnih posljedica iniciranih od strane Nadzornog odbora, Uprave Banke i višeg rukovodstva ili ostalih zaposlenika Banke.

Lica koja obavljaju poslove funkcije upravljanja rizicima ne mogu biti lica povezana sa Bankom, niti lica kod kojih postoji sukob interesa, kako bi se u obavljanju njihovih poslova osigurala nezavisnost i objektivnost.

1) podaci i informacije o općem okviru sistema internih kontrola i organizaciji kontrolnih funkcija (ovlaštenja, sredstva, status u organizacionoj strukturi, nezavisnost, direktan pristup do nadzornog odbora banke), glavnim zadacima koje obavljaju i bilo kakvim tekućim i planiranim značajnim promjenama tih funkcija

U svrhu efikasnog upravljanja rizikom i uzimajući u obzir potrebu za smanjenjem sukoba interesa između strana koje preuzimaju rizik, ograničavaju i kontrolišu nivo rizika, kao i sistema revizije upravljanja rizicima, organizacijska struktura Banke razvijena je s posebnom pažnjom na neophodno razdvajanje funkcija i odgovornosti između poslovnih jedinica Banke, a u skladu s načelom "3 linije odbrane". Funkcije navedene za svaku liniju odbrane ne moraju nužno biti obavljane od strane jedne strukturne jedinice, već mogu biti raspoređene između različitih poslovnih jedinica Banke:

U skladu s najboljim bankarskim praksama, četvrtu liniju odbrane predstavlja regulator – Agencija za bankarstvo FBiH, i eksterni revizori, iako su vanjske organizacije ipak su važan mehanizam, ne samo za upravljanje rizicima, nego i za korporativno upravljanje Bankom kao cjelinom.

Podjela i raspodjela dužnosti između organizacionih jedinica je sistematična i transparentna i ista je definisana internim aktima Banke odnosno politikama, procedurama, radnim procedurama, metodologijama koje propisuju i definišu proces internog upravljanja svakom pojedinačnom kategorijom/vrstom materijalnih rizika.

Politika sistema internih kontrola donosi se radi definisanja osnovnih smjernica sistema internih kontrola a u svrhu zaštite u poslovanju u Banci. Osnovna svrha i cilj Politike je propisivanje jedinstvenih minimalnih standarda za uspostavljanje, praćenje, kontinuirano provođenje i održavanje sistema interne kontrole. Cjelokupno poslovanje Banke je predmet internih kontrola, uključujući odgovornosti i zadatke organa upravljanja, kao i aktivnosti svih organizacionih jedinica, uključujući interne kontrolne funkcije i eksternalizovane aktivnosti.

Glavni ciljevi okvira interne kontrole su sljedeći:

- efektivno i efikasno poslovanje;
- adekvatna identifikacija, mjerenje i ublažavanje rizika;
- pouzdanost finansijskih i nefinansijskih informacija prijavljenih i interno i eksterno;

- dobre administrativne i računovodstvene procedure i
- usklađenost sa zakonima, propisima, zahtjevima regulatora i internim politikama, procesima, pravilima i odlukama Banke.

Okvir interne kontrole Banke je standardizovan, sveobuhvatan sa jasno definisanim ulogama i odgovornostima i pomaže Banci da se pridržava zakona i propisa, kao i internih pravila i procedura, smanjuje rizik od neočekivanih gubitaka ili štete po reputaciju Banke.

Glavni principi internih kontrola Banke su:

- ✓ Interna kontrola je kontinuirani proces i samostalni mehanizam;
- ✓ Uključeni su svi zaposlenici na svim organizacionim nivoima Banke;
- ✓ Jasno su definisane uloge i odgovornosti svih učesnika u procesu.

Svi zaposlenici Banke su odgovorni za sprovođenje internih kontrola. Svaka organizaciona jedinica (sektori/odjeli/timovi) je odgovorna za osiguravanje da su interne kontrole uspostavljene, da su propisno dokumentovane i da se održavaju. Zaposlenik koji ima najveću odgovornost u tom smislu je direktor/rukovodilac organizacione jedinice.

Na nivou Banke imenovan je Samostalni stručni saradnik za praćenje sistema internih kontrola koji je zadužen i odgovoran, između ostalog, da prati, nadzire i kontroliše aktivnosti svake OJ u smislu da li su organizacioni dijelovi proveli sve kontrole u ostavljenim rokovima i izvršili dokumentovanje istih. Samostalni stručni saradnik za praćenje sistema internih kontrola procjenu izvršenja kontrola vrši na način da u okviru svakog Sektora/ Samostalnog odjela posmatra i analizira izvršenja kontrola navedenih u Katalogu, te na osnovu izvršenih/neizvršenih kontrola utvrđuje procenat izvršenja istih.

Samostalni stručni saradnik za praćenje sistema internih kontrola izvještava organe Banke o izvršenom praćenju, nadzoru i stanju internih kontrola (uspostavljenim internim kontrolama, o izvršavanju propisanih internih kontrola od strane nadležnih odgovornih zaposlenika odnosno organizacionih jedinica odnosno neizvršavanju i dr.), te shodno tome dostavlja analizu/zaključak o postupanju OJ po internim aktima SIK-a, kao i drugim zapažanjima, a u cilju stalnog nadzora nad sistemom internih kontrola u Banci.

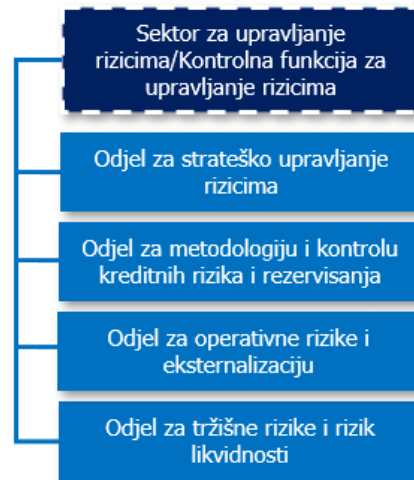
Kontrolne funkcije u Banci uspostavljene su Odlukom Nadzornog odbora u skladu sa Zakonom o bankama FBiH i podzakonskim aktima. Kontrolne funkcije u Banci su:

- Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima,
- Kontrolna funkcija za praćenje usklađenosti poslovanja i
- Kontrolna funkcija interne revizije.

Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima

Organizaciona jedinica Sektor za upravljanje rizicima predstavlja ujedno i Kontrolnu funkciju za upravljanje rizicima uspostavljenu od strane Nadzornog odbora. Kao odgovorno lice Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima kao cjeline imenovan je direktor Sektora za upravljanje rizicima.

Sektor za upravljanje rizicima je neovisan o svim ostalim poslovnim procesima i aktivnostima Banke, pa i o poslovima drugih kontrolnih funkcija prema regulatornim zahtjevima, a sastoji se od četiri odjela:

Funkcija upravljanja rizicima je uspostavljena u skladu sa Zakonom o bankama FBiH i relevantnim podzakonskim propisima, i posebnim aktima propisuje program i metodologiju rada te godišnji i operativni plan rada. Minimalni sadržaj Godišnjeg plana rada Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima, kojeg usvaja Nadzorni odbor Banke, propisan je Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci.

Cilj Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima je kontinuirani rad na uspostavljanju i unapređenju sveobuhvatnog i kvalitetnog sistema za kontrolu i upravljanje rizicima, koji je usklađen sa profilom rizika Banke, uzimajući u obzir regulatorne zahtjeve. Rad Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima je organizovan na način da prati, kontroliše i ocjenjuje sve značajne rizike kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, te ima uspostavljenu direktnu liniju izvještavanja prema Nadzornom odboru Banke. Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima uspostavljena je na način da se izbjegava sukob interesa, a po funkciji je nezavisna, odnosno funkcionalno odvojena od poslovnih procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje. Funkcija kontrole rizika uključuje poslove iz domene upravljanja rizicima, ali isključivo pasivnog karaktera, bez aktivnog zauzimanja pozicija ili donošenja odluka o poduzimanju radnji u cilju ovladavanja i praćenja rizika. Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima ima za cilj osigurati jasno razgraničavanje ovlasti i odgovornosti, te sprečavanje nastanka sukoba interesa, koji nedvojbeno postoji ukoliko osoba koja ugovara transakciju odgovara istoj osobi kojoj odgovara i osoba koja tu transakciju kontroliše.

Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima rukovodi radom Odbora za rizike, koji predstavlja stručni pododbor Nadzornog odbora za praćenje i kontrolu rizika. Prilikom imenovanja novog saziva Nadzornog odbora te njegovih pododborova, Nadzorni odbor imenovao je Predsjednika i članove Odbora za rizike, u sljedećem sastavu:

- a) Kemal Kozarić, predsjednik;
- b) Ibrahim Fazlić, član;
- c) Sead Aganspahić, član.

Odbor za rizike savjetuje i pomaže Nadzornom odboru u nadziranju ukupne trenutne i buduće sklonosti ka preuzimanju rizika, uzimajući u obzir sve značajne rizike Banke s ciljem da se osigura usklađenost istih s rizicima koji proizlaze iz poslovnih ciljeva, odnosno poslovne strategije Banke. Odbor formira određene zaključke po pitanju materijala koji su predmet

razmatranja i iste blagovremeno dostavlja Nadzornom odboru kako bi se osigurala adekvatna podrška pri donošenju odluka. U pravilu, sjednice Odbora za rizike se održavaju minimalno dva radna dana prije održavanja sjednice Nadzornog odbora i minimalno jednom kvartalno (uvažavajući obavezu izvještavanja o radu Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima na kvartalnom nivou), a po potrebi i češće u slučaju nominovanja tema iz segmenta upravljanja rizicima za razmatranje i usvajanje od strane Nadzornog odbora.

Izvještaji Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima se redovno dostavljaju Odboru za rizike koji kao organ Nadzornog odbora dostavlja prijedlog istom za postupanje u skladu sa preporukama. Pored Nadzornog i Odbora za rizike isti se dostavljaju i Odboru za reviziju. Po usvajanju istih od strane Nadzornog odbora dostavljaju se i regulatoru.

Kontrolna funkcija za praćenje usklađenosti poslovanja

Banka je obavezna periodično, a najmanje jedanput godišnje, identifikovati i procijeniti rizike, uključujući i rizike koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja u kojem banka posluje i dokumentovati ih. Plan rada Odjela za praćenje usklađenosti/KFPU uključuje plan aktivnosti Odjela za praćenje usklađenosti/KFPU na godišnjem nivou, u skladu sa identifikovanim rizicima odnosno područjima kojima je Banka izložena ili bi Banka mogla biti izložena, a na osnovu procjene Odjela za praćenje usklađenosti/KFPU i/ili samoprocjene OJ. Plan rada Odjela/FPU usvaja Nadzorni odbor Banke.

Uloga Odjela za praćenje usklađenosti/KFPU se odvija u sljedećim dijelovima:

- opća (regulatorna) usklađenost s relevantnim propisima u skladu sa odredbama Zakona o bankama, podzakonskim aktima, te drugim propisima relevantnim za poslovanje Banaka (praćenje promjena u pravnom okruženju);
- praćenje usklađenosti sa kodeksom ponašanja, u skladu sa odredbama Odluke o sistemu internog upravljanja u banci;
- područja usklađenosti koja se odnose na sukob interesa;
- druge aktivnosti (follow up, pregledi akata, novi proizvodi i dr.)

Aktivnosti Odjela za praćenje usklađenosti/KFPU se u pravilu planiraju kroz Plan rada Odjela kojeg usvaja Nadzorni Odbor Banke. Izvršavanje aktivnosti iz Plana rada predmet su kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izvještaja KFPU, koje izvještaje je KFPU u obavezi podnositi Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke na razmatranje kao nadležnim organima uz informisanje Uprave Banke radi pravovremene i efikasne realizacije datih preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih tokom ranijih kontrola.

U 2023. godini, u okviru propisanih izvještaja, a postupajući u skladu sa članom 40. stav 2) tačke b, c i d Odluke o sistemu internog upravljanja u banci („Sl.novine FBiH“ br. 39/21), dat je pregled najvažnijih činjenica utvrđenih tokom planskih kontrola, te su po potrebi date i preporuke sa rokovima.

U okviru kontrola odnosno izvještaja, dat je i osvrt na sistem internih kontrola, a u kontekstu internih akata/procesa koji definišu materiju koja je bila predmet kontrole, te su, prema potrebi date i odgovarajuće preporuke.

Kontrolna funkcija interna revizija

Interna revizija u okviru planiranih godišnjih revizija vrši ocjenu uspostavljenog sistema internih kontrola i o tome informiše organe upravljanja Banke.

Interna revizija redovno, u skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci, izvještava i dostavlja izvještaje (kvartalno, polugodišnje i godišnje) Upravi Banke i Odboru za reviziju, koji nakon razmatranja dostavlja prijedloge Nadzornom odboru Banke na postupanje po navedenim utvrđenim preporukama (nedostacima).

Interna revizija nakon obavljenih kontrola, kao rezultat utvrđuje i identifikuje moguće slabosti i nedostatke i navodi ključne aktivnosti i rokove za otklanjanje istih.

Interna revizija je planom rada za 2023. godinu predvidjela obavljanje revizija pojedinih područja poslovanja Banke. Planom su obuhvaćene sve zakonske revizije, kao i revizije koje nisu mandatorne i obavljaju se u određenom vremenskom periodu (2-4 godine). U sklopu svake pojedinačne revizije posebno poglavlje koje se obrađuje kao obavezno i značajno područje svake pojedinačne revizije je sistem internih kontrola. Za sistem internih kontrola se daje i pojedinačna ocjena, koja se također uključuje i u konačnu ocjenu revizije.

Glavni zadaci koje obavljaju kontrolne funkcije u Banci opisani su pod tačkom 5.8 ovog Izvještaja. Podaci i informacije o promjenama rukovodilaca Kontrolne funkcije interne revizije dati su u poglavlju 5.2.3) ovog Izvještaja. U 2023. godini nije bilo promjena rukovodilaca Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima i Kontrolne funkcije za praćenje usklađenosti poslovanja. U narednom periodu nisu planirane nikakve značajne promjene u dijelu organizacije kontrolnih funkcija u Banci.

2) podaci i informacije o odobrenim limitima za rizike kojima je banka izložena

Suštinski dio okvira upravljanja rizicima unutar Banke je Izjava o apetitu za rizik (RAS) koja služi za definisanje maksimalnog nivoa rizika kojeg je Banka spremna preuzeti u skladu sa njenim strateškim poslovnim ciljevima, kroz definisane indikatore kao pokazatelje koji su relevantni za procjenu izloženosti Banke rizicima.

U Izjavi o apetitu za rizik Banka definiše dvije vrste ograničenja: limit i ciljna vrijednost. Limiti su strogi zahtjevi za preuzimanje rizika u posebnoj kategoriji ili vrsti rizika, koji imaju neposredne efekte na razvoj poslovanja, što znači da definisane nivoe treba uzeti u obzir tokom poslovnog planiranja, kao i svakodnevnog upravljanja. Ograničenja se obično utvrđuju za one metrike rizika u kojima su definisani regulatorni zahtjevi (npr. adekvatnost kapitala, LCR, NSFR i sl.) ili za koje postoji snažno interno očekivanje (npr. koncentracije u izvorima novčanih sredstava). Limiti minimalno uzimaju u obzir regulatorne odredbe (Zakon o bankama, podzakonske akte, SREP i druge limite definisane od strane Agencije za bankarstvo FBiH) koje su uključene u interne aktivnosti preuzimanja rizika. Banka kontinuirano teži da strukturira svoje poslovne aktivnosti kako bi postigla usklađenost sa internim limitima. Proces eskalacije u slučaju prekoračenja limita i relevantnih aktivnosti ublažavanja definisani su u Planu reagovanja u vanrednim situacijama i drugim internim politikama.

Ciljne vrijednosti bi mogle biti shvaćene kao „meki“ limiti, a usklađenost sa ciljevima se očekuje sve vrijeme s obzirom na pristup koristi i troškova. Ciljevi su postavljeni kako bi se osiguralo razborito usmjeravanje sklonosti Banke riziku, a Banka ih doživljava kao planove za tekuću godinu i postavljeni su kao interni upravljački zahtjevi. Stoga, metrike rizika za koje postoje regulatorni zahtjevi se ne mogu odražavati kao ciljevi u RAS-u (nego isključivo kao limiti). Proces eskalacije u slučaju prekoračenja ciljeva i relevantnih aktivnosti ublažavanja definisani su u Planu reagovanja u vanrednim situacijama.

Limit predstavlja ograničenje koje Banka ne bi smjela dosegnuti, dok je ciljna vrijednost ograničenje koje Banka želi postići u svom poslovanju. S tim u vezi, limiti se definišu za pokazatelje za koje su propisana regulatorna ograničenja i/ili kojima Banka nastoji ograničiti izloženost pojedinim vrstama rizika, dok se ciljne vrijednosti definišu za pokazatelje koji se vežu za planske veličine (pokazatelji profitabilnosti i kretanje nekvalitetnih kredita).

Definisani limiti/ciljne vrijednosti su srednjoročnog karaktera, a u skladu sa članom 7. Odluke o sistemu internog upravljanja u banci Banka najmanje jedanput godišnje vrši pregled i preispitavanje definisanih ograničenja za identifikovane ključne pokazatelje u upravljanju rizicima i iste po potrebi ažurira, kao i u slučaju svake značajnije promjene u rizičnom profilu Banke. Iz tog razloga nivoi ograničenja ne definišu se posebno za svaku od narednih godina u srednjoročnom periodu.

Izjava o apetitu za rizik predstavlja stratešku izjavu koja izražava maksimalnu razinu rizika koju je Banka spremna prihvatiti kako bi ostvarila svoje poslovne ciljeve, te predstavlja polaznu tačku za implementaciju okvira limita rizika i ključna je komponenta ICAAP-a i ILAAP-a. Kod definisanja ograničenja Banka koristi tzv. pristup semafora i definiše tri nivoa ograničenja:

Pokazatelj		
Zelena zona – definisani RAS limit/CV		Sklonost ka preuzimanju rizika (engl. Risk appetite)
Žuta zona – neispunjenje definisanog RAS limita/CV		Tolerancija na rizik (iznad apetita Banke, ali i dalje u okviru prihvatljivog nivoa rizika)
Crvena zona – devijacija		Sposobnost podnošenja rizika (engl. Risk capacity); /*Žuti alarm – nivo ranog upozorenja za pokazatelje definisane u Planu oporavka Banke

Nivoi ograničenja limita ili ciljnih vrijednosti pokazatelja rizika su predvođeni od strane nekoliko faktora, uključujući najmanje sljedeće:

- Strategije za upravljanje rizicima;
- Postojeći nivo izloženosti riziku za koji se postavlja limit/cilj;
- Poslovna strategija, a posebno planirani iznosi i njihove karakteristike;
- Aktuelni poslovni učinak u odnosu na budžet;
- Održivost poslovanja Banke;
- Dostupnost kapitala i likvidnosti;
- Kapacitet za podnošenje rizika, koji se odnosi na iznos raspoloživog kapitala/likvidnosti za pokriće potencijalnih gubitaka, kao i strateški zaštitni dio kapitala/likvidnosti;
- Otpornost Banke i respektivna sposobnost da preuzme rizik;
- Prihvatljiv nivo koncentracije za pojedine vrste rizika/dužnika;
- Historijska promjenjivost faktora rizika;
- Utjecaj konsolidacije;
- Regulatorno i makroekonomsko okruženje;
- Sposobnost praćenja izloženosti na čestoj osnovi s visokim stepenom preciznosti;
- Utvrđene tržišne vrijednosti i analiza konkurencije;
- Makroekonomski izgledi.

Veza između definisanih nivoa ograničenja ilustrativno je prikazana na sljedećoj slici:

3) podaci i informacije o promjenama rukovodioca kontrolnih funkcija (upravljanja rizikom, usklađenosti poslovanja i interne revizije)

Tokom 2023. godine izvršena je promjena Rukovodioca Odjela interne revizije/Kontrolne funkcije interne revizije, i to sa 31.10.2023. godine Haladin Salihović razriješen je dužnosti Rukovodilac Odjela interne revizije/Kontrolna funkcija interne revizije zbog odlaska u penziju, a na poziciju Rukovodioca Odjela interne revizije/Kontrolna funkcija interne revizije od 01.11.2023. godine imenovana je Lejla Selimović.

U 2023. godini nije bilo promjena rukovodilaca Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima i Kontrolne funkcije za praćenje usklađenosti poslovanja.

5.3. Obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i načina mjerenja rizika

Osnov efikasnog upravljanja rizicima je snažna, konzistentna kultura upravljanja rizicima, što rezultira opredjeljenjem Banke da proaktivno upravlja i kontrolira rizike, kroz različite oblike prevencije te mitigacije istih, kroz cjelokupnu organizacijsku strukturu Banke. To je sveobuhvatan proces koji obuhvata redovno i pravovremeno identificiranje, mjerenje/procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i kontrolu rizika, uključujući izvještavanje o rizicima.

Sistem upravljanja rizicima je sveobuhvatnost organizacijske strukture, pravila, postupaka i resursa koje podrazumijeva:

- identifikaciju rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju,
- analizu identifikovanih rizika,
- mjerenje rizika,
- utvrđivanje značajnosti izloženosti rizicima,
- utvrđivanje apetita za rizik i profila rizičnosti,
- kontrolu i monitoring rizika,
- testiranje otpornosti na stres,

- h) planiranje kapitala i praćenje adekvatnosti kapitala,
- i) planiranje likvidnosti i praćenje adekvatnosti likvidnosti,
- j) izvještavanje o rizicima i davanje prijedloga za poduzimanje aktivnosti za izbjegavanje negativnih učinaka izloženosti rizicima.

Obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima

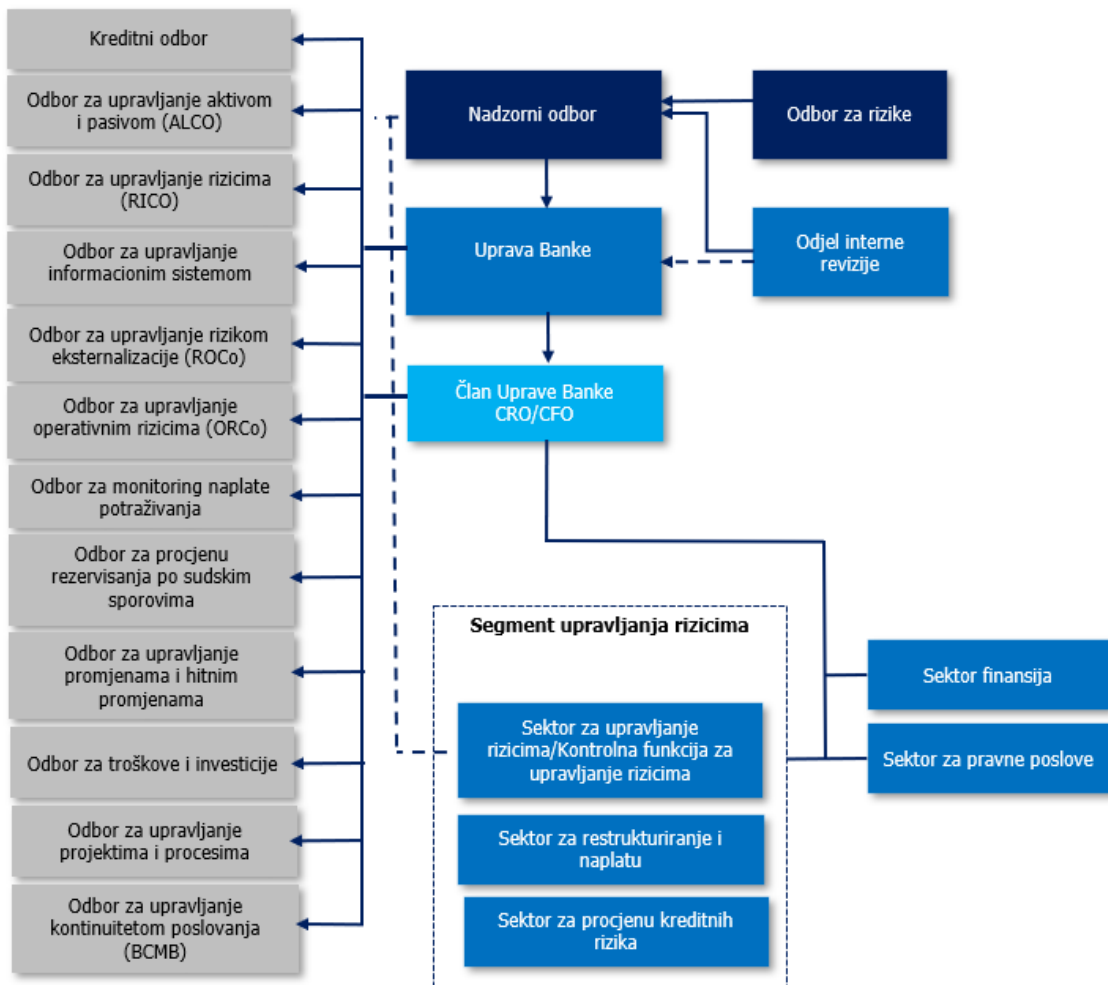
U Banci je uspostavljen sistem izvještavanja prema Agenciji za bankarstvo FBiH, Upravi Banke, Nadzornom odboru, Odboru za rizike, Odboru za reviziju i ostalim relevantnim odborima, koji je zasnovan na principima blagovremenosti, tačnosti i informativnosti.

Sektor za upravljanje rizicima mjesečno priprema izvještaje o izloženosti Banke pojedinačnim vrstama rizika koji se razmatraju i usvajaju na redovnim sjednicama Odbora za upravljanje rizicima (RICO). RICO se na mjesečnom nivou izvještava o realizaciji regulatornih ograničenja, pokazatelja definisanih Izjavom o apetitu za rizik – RAS, pokazatelja definisanih Planom oporavka, kretanje rizikom ponderisane aktive (RWA), iznos internih kapitalnih zahtjeva u skladu sa ICAAP-om, te pregledi izloženosti Banke kreditnom riziku, riziku individualne i sektorske koncentracije, riziku likvidnosti, kamatnom riziku, tržišnim rizicima, operativnim rizicima, kao i stanje nekvalitetne aktive. Također, na kvartalnoj osnovi Sektor za upravljanje rizicima priprema sveobuhvatan izvještaj o upravljanju rizicima kao sastavni dio Izvještaja o radu Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima koji se razmatra i usvaja na redovnim sjednicama Uprave Banke, Odbora za rizike, Odbora za reviziju i Nadzornog odbora. Sektor za upravljanje rizicima kao Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima, kvartalno priprema i Izvještaj o radu. Izvještaj o radu na prijedlog Uprave Banke i prijedlog/mišljenje Odbora za reviziju i Odbora za rizike usvaja Nadzorni odbor Banke, te se isti u skladu sa članom 40. Odluke o sistemu internog upravljanja u banci dostavlja Agenciji za bankarstvo FBiH.

U okviru sistema upravljanja rizicima, Banka je uspostavila sljedeće:

Infrastrukturu za mjerenje i pokazatelje	razvijen sveobuhvatan set kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja, kao i nivoi tolerancije za sve kategorije rizika
Infrastrukturu za monitoring i izvještavanje	razvijen apetit za rizik za menadžment višeg nivoa kroz individualne ciljeve za osnovne poslovne linije, uključujući odgovornost za monitoring i frekvenciju unutar poslovnih jedinica i funkcije upravljanja rizicima
Politike i metodologije	pridržavanje ciljeva za apetit za rizik u kroz sve interne akte vezane za rizik usaglašen sa sveobuhvatnom korporativnom strategijom, te strategijom za upravljanje rizicima i poslovnom kulturom
Odgovornosti i posljedice	odgovornost za uspostavljanje, odobravanje i praćenje apetita za rizik i nivoa tolerancije; Uspostavljana komunikacija nivoa eskalacije i posljedice u slučaju nepoštivanja limita i nivoa ograničenja; Organizacija transparentne komunikacije i razumijevanja između svih organizacionih jedinica

Sveobuhvatnost i pouzdanost sistema upravljanja rizicima i način mjerenja rizika zasniva se i na radu pojedinačnih odbora posebno kreiranih za upravljanje određenim vrstama rizika. Uprava Banke ima uspostavljene sljedeće odbore koji su predstavljeni na shemi ispod:

Detaljni opisi zadataka i odgovornosti pojedinih odbora opisani su poslovnica o radu ovih odbora.

Mjerenje rizika – procjena materijalne značajnosti

Banka na godišnjoj osnovi procjenjuje značajne rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, te utvrđuje svoj rizični profil uvažavajući poslovnu strategiju i plan poslovanja, te iste uključuje u izračun internih kapitalnih zahtjeva uzimajući u obzir složenost poslovnih aktivnosti koje obavlja i stanje političko-ekonomskog okruženja u kojem posluje, a posebno s aspekta aktualnih kriza. Usvajanjem Izjave o apetitu za rizik Banka postavlja ograničenja nivoa ukupnog rizika koji je spremna i sposobna da preuzme u ostvarivanju svojih strateških i poslovnih ciljeva kroz nivo ograničenja za definisane limite i ciljne vrijednosti. Na navedeni način Banka je uspostavila okvir za upravljanje rizicima na način da posjeduje sistem upravljanja, kontrole i izvještavanja kroz jasnu i strukturiranu podjelu uloga u sistemu upravljanja rizicima.

Metodologija za identifikaciju rizika i određivanje nivoa izloženosti rizicima se zasniva na:

- Postojećem profilu rizičnosti Banke i usaglašenosti izloženosti pojedinačnim vrstama rizika sa limitima i ciljnim vrijednostima definisanim u Izjavi o apetitu za rizik (RAS), kao i nivoima rizika u Planu oporavka, internim pokazateljima, te rezultatima provedenog testiranja otpornosti na stres;
- Obimu utjecaja rizika na poslovanje Banke;

- Analizama identifikacije i procjene izloženosti pojedinačnim vrstama rizika izvršenim od strane drugih kontrolnih funkcija. U procjenu nivoa izloženosti rizicima uzeti su u obzir i svi izvršeni pregledi upravljanja pojedinačnim rizicima u 2023. godini od strane Kontrolne funkcije za praćenje usklađenosti poslovanja i Kontrolne funkcije interne revizije.
- Procjeni materijalnosti kroz definisanu matricu značajnosti za one vrste rizika koji nisu pokriveni kroz Izjavu o apetitu za rizik (RAS), tj. za koje nisu definisani kvantitativni indikatori, a gdje je to primjenjivo (vrste rizika u kategoriji operativnih rizika).
- Prognozi (forward looking metoda) koja se odnosi na budući srednjoročni period (2 godine) zasnovanoj na historijskom kretanju, planskim veličinama iz Godišnjeg plana poslovanja banke za 2024. godinu i srednjoročnog plan poslovanja Banke za period 2025.-2027. godine, kao i već evidentiranim rizicima u bazi operativnih rizika.
- Procjeni rizika koristeći se vanjskim referencama za prepoznavanje rizika kako bi se osigurala bolja kvaliteta vlastite procjene (Informacija o subjektima bankarskog sistema Federacije BiH; EBA Risk dashboard assesment, te uvažavajući najbolje prakse u bankarskoj industriji).

Metodologija Banke za ocjenu svakog pojedinačnog rizika jeste analiza ostvarenih pokazatelja i određivanje vrijednosti pokazatelja koji za Banku mogu predstavljati određeni nivo rizika. Za svaki pokazatelj koji se koristi kod procjene određenog rizika se dodjeljuje konačna ocjena (ocjene mogu biti od 1 – najniži nivo rizika do 4 – najviši nivo rizika), a na bazi realizacije i očekivanih ostvarenja u skladu sa planiranim aktivnostima poslovanja:

Ocjena	Ocjena nivoa izloženosti riziku	Ocjena efekta
1	Nizak	potencijalno rizik ne može prouzrokovati materijalni uticaj na poslovanje i finansijski rezultat
2	Umjeren	potencijalno može imati negativan utjecaj na poslovanje i finansijski rezultat
3	Visok	potencijalno može imati veliki negativan uticaj i na poslovanje i finansijski rezultat
4	Vrlo visok	već postoji značajan negativni utjecaj na poslovanje i finansijski rezultat

Polazna osnova za procjenu nivoa izloženosti pojedinačnoj vrsti rizika jesu kvantitativni pokazatelji definisani Izjavom o apetitu za rizik (RAS) i Planom oporavka ASA Banka d.d. Sarajevo. Procjena nivoa izloženosti riziku zasniva se na nivoima ograničenja definisanim navedenim dokumentima. Ocjena nivoa rizika na osnovu ovih pokazatelja se može pogoršati u slučaju da postoje adekvatna kvalitativna obrazloženja za povećanje nivoa rizika ili se radi o ekspertnoj procjeni zaposlenika relevantnih organizacionih dijelova Banke, ali se ista ne može korigovati na niži nivo rizika.

Nivo sofisticiranosti i sveobuhvatnosti postojećeg okvira za upravljanje i kontrolu je također značajan element u procjeni, jer igra ključnu ulogu u ublažavanju potencijalnih faktora rizika, čime se u značajnoj mjeri smanjuje materijalnost određenih vrsta rizika. Također, odsustvo upravljanja i kontrole, kao i metoda za mjerenje mogu negativno uticati na procjenu nivoa rizika.

5.4. Ocjena adekvatnosti uspostavljenog sistema upravljanja rizicima banke u odnosu na njen rizični profil, poslovnu politiku i strategiju

Profil rizičnosti Banke određuje na osnovu realizacije limita i ciljnih vrijednosti pokazatelja sklonosti ka preuzimanju rizika i dodatnih važnih pokazatelja za upravljanje i praćenje profila rizičnosti Banke definisanim u posebnim politikama za upravljanje pojedinačnim rizicima. Rizični profil Banke obuhvata kreditni, tržišne, kamatni, rizik likvidnosti i operativne rizike. Ostale vrste rizika se procjenjuju na osnovu dostupnih indikatora profitabilnosti, solventnosti, kvalitativne ocjene učesnika u procesu identifikacije, kao i stručne procjene kontrolnih funkcija u Banci.

Preduslovi za adekvatnu procjenu profila rizičnosti Banke su sljedeći:

- Poštivanje principa proporcionalnosti, tj. adekvatna procjena srazmjerno veličini, internoj organizaciji, prirodi i obimu složenosti poslovnih aktivnosti Banke;
- Procjena u skladu sa poslovnom strategijom Banke;
- Sveobuhvatna i lako razumljiva metodologija za procjenu rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena.

Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima u poslovanju definisani su ključni odnosno materijalni rizici u poslovanju Banke. Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima u saradnji sa ostalim organizacionim dijelovima godišnjim planom definiše frekvenciju pojedinačnih kontrola, ovisno o utvrđenoj materijalnoj značajnosti rizika.

U sklopu analize profila rizičnosti Banke koji se radi godišnje Banka identificira značajnost svih rizika koristeći ocjene frekvencije i značaja svakog pojedinog rizika na poslovanje Banke.

Suštinski dio okvira upravljanja rizicima unutar Banke je Izjava o apetitu za rizik (RAS) koja služi za definisanje maksimalnog nivoa rizika kojeg je Banka spremna preuzeti u skladu sa njenim strateškim ciljevima, kroz definisane indikatore kao pokazatelje koji su relevantni za procjenu rizika Banke. RAS je definisan kao najvažniji skup pokazatelja u području upravljanja rizicima koji daje pravac budućeg razvoja poslovanja iz perspektive spremnosti za preuzimanje rizika, a kako bi se ispunili poslovni ciljevi. Sastoji se od pojedinačnih mjera rizika po određenoj kategoriji/vrsti rizika, a za svaku je utvrđen zeleni, žuti i crveni nivo ograničenja.

Uspostavljeno je adekvatno praćenje definisanih pokazatelja u odnosu na definisana ograničenja kako bi se po potrebi pravovremeno poduzele aktivnosti i mjere za mitigaciju izloženosti Banke određenoj vrsti rizika u skladu sa definisanim procesima eskalacije.

5.5. Politike zaštite od rizika i politike (informacije o primijenjenim tehnikama smanjenja kreditnog rizika) smanjenja rizika, kao i načine koje banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u smanjenju rizika

Politike zaštite od rizika i politike smanjenja rizika su navedene u tački 5.1. ovog Izvještaja za svaki rizik pojedinačno.

Upravljanje instrumentima kreditne zaštite predstavlja dio sistema upravljanja kreditnim rizikom. U izračun kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, Banka uključuje instrumente kreditne zaštite koji ispunjavaju uslove definisane Odlukom o izračunavanju kapitala banke. Zakon o bankama propisuje obavezu osiguranja pokrivenosti kolateralom dijela izloženosti koji prelazi 5% priznatog kapitala banke. Banka je prilikom odobravanja kredita dužna ispoštovati proces procjene i prihvatljivosti kolaterala. Banka primjenjuje standardizirani pristup za izračunavanje

kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, pri čemu se izračun iznosa izloženosti ponderisanog rizikom može prilagoditi uzimajući u obzir instrumente kreditne zaštite, ako su ispunjeni uslovi za priznavanje materijalne i nematerijalne kreditne zaštite u skladu sa pomenutom Odlukom.

Pri izračunu efekata smanjenja kreditnog rizika, Banka koristi sljedeće vrste instrumenata kreditne zaštite:

- materijalnu kreditnu zaštitu: pri vrednovanju finansijskog kolaterala primjenjuje složenu metodu finansijskog kolaterala. Banka primjenjuje materijalnu kreditnu zaštitu u obliku: gotovinski polog položen kod banke kreditora ili druge instrumente koji se mogu smatrati gotovinom koje drži banka kreditor i vrijednosne papire Vlade FBiH.
- nematerijalnu kreditnu zaštitu predstavljaju garancije, jamstva i kontragarancije ukoliko ispunjavaju uslove u propisane Odlukom o izračunavanju kapitala banke.

Provjera vrijednosti kolaterala se radi periodično u zavisnosti od načina provjere i vrste kolaterala pri čemu se poštuju odredbe regulatora. Prilikom izračunavanja kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik koriste se samo kolaterali koji ispunjavaju uslove prihvatljivosti, a što je definisano Zakonom o bankama, podzakonskim i internim aktima Banke.

U cilju mitigacije rizika koncentracije, prati se nivo izloženosti i gdje je potrebno uspostavljaju limiti, kao npr. prema individualnim izloženostima na nivou grupe povezanih lica, sektorima djelatnosti i sl.

U okviru valutnog rizika mjere za ublažavanje koje Banka koristi podrazumijevaju smanjenje otvorene devizne pozicije kroz različite aktivnosti kao što su:

- upravljanje izvorima sredstava (depozitima U EUR valuti i sa valutnom klauzulom kao i kreditnim linijama);
- upravljanje kreditima sa valutnom klauzulom (u skladu sa FX strategijom);
- transakcije kupoprodaje efektivne;
- transakcije kupoprodaje deviza sa drugim bankama.

U okviru kamatnog rizika u bankarskoj knjizi mjere za ublažavanje koje Banka koristi su:

- aktivnosti na definisanju vrste kamatne stope kod novog portfolija kredita i depozita (fiksne i varijabilne);
- produženje/smanjenje ročnosti pojedinih proizvoda;
- pojačane aktivnosti promovisanja kamatnosnih proizvoda sa fokusom na određenu vrstu kamatne stope;
- promjena strategije izvora finansiranja ili plasiranja kredita.

U okviru rizika likvidnosti mjere koje Banka može koristiti za ublažavanje rizika su:

- izdvajanje obavezne rezerve;
- sačinjavanje i testiranje Plana likvidnosti za nepredviđene slučajeve;
- kratkoročno zaduživanje kod lokalnih kao i inobanaka na međubankarskom tržištu novca;
- valutno usklađivanje putem zamjene valuta;
- promjena poslovne strategije Banke (promjene u politici pribavljanja izvora finansiranja);
- ugovaranje i povlačenje kreditnih linija;
- restriktivna kreditna politika.

U okviru operativnog rizika mjere koje Banka može koristiti za ublažavanje rizika su:

- prihvatanje rizika,
- korektivne i preventivne mjere (npr. poboljšanje procesa i/ili sistema kontrola),

- osiguranje,
- eksternalizovanje aktivnosti,
- obustavljanje aktivnosti.

Za ostale vrste rizika koriste se tehnike, redovne procjene i monitoring faktora koji utiču na isti a kako bi se ograničio potencijalni negativan uticaj.

5.6. Sažet opis povezanosti rizičnog profila banke sa njenom poslovnom strategijom, kao i sažeti prikaz ključnih pokazatelja poslovanja banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihovih vrijednosti, na osnovu kojih zainteresirani učesnici na finansijskom tržištu mogu ocijeniti upravljanje rizicima banke, kao i način na koji je tolerancija prema rizicima uključena u sistem upravljanja rizicima;

Učešće domaćeg kapitala i postojeća vlasnička struktura koja oslikava strateško opredjeljenje da se trend jačanja i učešća domaćih investitora u bankarskom sektoru zadrži i podigne na još veći nivo s ciljem dodatnog razvoja domaće privrede i stanovništva predstavlja temeljnu odrednicu Banke.

Banka je uspješno realizovala nekoliko ključnih strateških ciljeva od kojih se izdvajaju, uspostavljanje efikasne organizacijske strukture (u prethodnom periodu od 2016. i na dalje su izvršene tri statusne promjene pripajanja i to: Moja Banke d.d. Sarajevo IK Banci d.d. Zenica, pripajanje Vakufske banke d.d Sarajevo ASA Banci d.d Sarajevo kao i posljednje pripajanja ASA Banke Naša i snažna d.d. Sarajevo ASA Banci d.d. Sarajevo), značajno unapređenje procesa upravljanja rizicima sa kvalitetnom organizacijom i uspostavljanje nivoa upravljanja shodno značajnosti rizika, kvalitetnije upravljanje i optimizacija troškovima, rast kreditnog portfolia sa uspostavljenom jasnom organizacijom shodno postavljenim segmentima, adekvatnija struktura izvora finansiranja, uspostavljen proces upravljanja nekretninama, jačanje i razvoj brenda i imidža Banke i dr. Banka je opredijeljena da unapređuje postojeću tržišnu poziciju, uz puno poštovanje interesa dioničara, klijenata i zaposlenih kao najveća domaća banka sa fokusom na podršku i jačanje domaće privrede i stanovništva.

Nadalje, Strategija rizika je razvijena u skladu sa Poslovnom strategijom Banke. Istom su opisane planirane strukture poslovanja, strateški razvoj i rast, pri čemu su u obzir uzeti procesi, metodologije i organizacijska struktura faktora rizika. Strategija rizika povezuje poslovnu orijentaciju i orijentaciju rizika. Implikacije rizika i principi rizika preuzeti su iz strategije poslovanja u vidu prikazanih ciljeva koji će pomoći pri provođenju strategije.

Strategija rizika kreira se kombinovanjem učinkovitih elemenata poslovne strategije bazirane na dugoročnoj stabilnosti i ciljanom povratu na kapital, a sve u skladu s kulturom upravljanja rizicima.

Sistem upravljanja rizicima se u Banci može prikazati na sljedeći način:

U skladu sa Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima u poslovanju, ključne komponente okvira upravljanja rizicima su definisane priložima:

- Prilog 1: Risk Appetite Framework (RAF) – Okvir apetita za rizik;
- Prilog 2: Risk Appetite Statement (RAS) – Izjava o apetitu za rizik i
- Prilog 3: Plan reagovanja u vanrednim situacijama.

Uvažavajući poslovnu strategiju i poslovne ciljeve, Banka kroz Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima i njene priloge definiše maksimalni nivo rizika koji je Banka spremna da prihvati kako bi ostvarila svoje poslovne i strateške ciljeve, odnosno kojeg Banka smatra prihvatljivim za preuzimanje u ostvarenju poslovne strategije i ciljeva u postojećem poslovnom okruženju.

Identifikovani ključni rizici u vezi sa poslovnim modelom podijeljeni su u šest kategorija:

- 1) kreditni rizik,
- 2) tržišni rizici,
- 3) kamatni rizik,
- 4) rizik likvidnosti,
- 5) operativni rizik i
- 6) ostali rizici.

Upravljanje svakim pojedinačnim materijalno značajnim rizikom detaljno je opisano u poglavlju 5.1. ovog Izvještaja.

Kontinuirano praćenje izloženosti riziku osigurava rano upozoravanje i ublažavanje okolnosti koje mogu dovesti do toga da Banka premaši svoju sklonost preuzimanju rizika. Sažeti pregled ključnih pokazatelja poslovanja Banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihovih vrijednosti na

izvještajni datum 31.12.2023. godine prikazan je u tabeli ispod (odvojeno za ograničenja definisana kao limit i ciljna vrijednost):

Kategorija	Indikator rizika	Frekvencija praćenja	31.12.2023
Rizik kapitala	stopa adekvatnosti regulatornog kapitala	mjesečno	● 17,83%
	stopa redovnog osnovnog kapitala (CET1)	mjesečno	● 17,74%
	finansijska poluga	mjesečno	● 9,93%
Rizik likvidnosti	ročna usklađenost finansijske imovine i obaveza do 30 dana	dnevno	● 69,07%
	koeficijent pokrića likvidnosti (LCR)	sedmično	● 171,59%
	neto stabilno finansiranje (NSFR)	mjesečno	● 139,23%
	LTD ratio (odnos bruto kredita i depozita)	dnevno	● 70,94%
	omjer sredstava iznad obavezne rezerve	dnevno	● 208,12%
Kreditni rizik	učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima	mjesečno	● 3,73%
	pokrivenost nekvalitetnih kredita ispravkama vrijednosti	mjesečno	● 80,05%
Rizik individualne koncentracije	velike izloženosti u odnosu na regulatorni kapital	mjesečno	● 110,69%
Rizik sektorske koncentracije	HHI	mjesečno	● 17,44%
Kamatni rizik	promjena ekonomske vrijednosti bankarske knjige	mjesečno	● 7,56%
Valutni rizik	otvorena devizna pozicija u odnosu na regulatorni kapital	mjesečno	● -0,80%

5.7. Opis načina na koji se osigurava izvještavanje nadzornog odbora i uprave banke o rizicima, posebno učestalost, područje, te način uključivanja nadzornog odbora i uprave banke u određivanje sadržaja izvještavanja;

Banka je uspostavila sistem kontinuiranog praćenja i izvještavanja o izloženosti rizicima na način da na svim nivoima u Banci omogući pravovremene, tačne i adekvatne informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka i neophodne za održavanje usklađenosti Banke sa regulatornim i interno postavljenim ograničenjima. Pored redovnog izvještavanja Agencije za

bankarstvo FBiH, Uprava Banke i Nadzorni odbor se informišu na redovnim sjednicama, te putem svojih pododbora organizovanih na nivou Banke.

Nadzorni odbor i Uprava Banke su uključeni u određivanje sadržaja izvještavanja na način da odobravaju i osiguravaju provedbu internih akata koji definišu predmetno te u određenim situacijama predlažu i određen sadržaj izvještavanja.

Uputstvom za izvještavanje koje vrši Sektor za upravljanje rizicima definišu se vrste izvještaja koje sačinjava Sektor za upravljanje rizicima, linije izvještavanja, obaveze i odgovornosti svih učesnika u procesu pripreme, izrade, kontrole i dostave izvještaja Agenciji za bankarstvo FBiH, kao i internih izvještaja koji se dostavljaju Upravi Banke, Odboru za upravljanje rizicima – RICO, Odboru za upravljanje aktivom i pasivom – ALCO, Odboru za rizike, Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke, s ciljem osiguravanja usklađenog djelovanja svih organizacionih jedinica (OJ) koje djeluju u okviru Sektora za upravljanje rizicima uključenih u proces izvještavanja.

Ovim Uputstvom se nastoji segment izvještavanja uniformisati i dovesti na nivo sistema izvještavanja ispred Sektora za upravljanje rizicima uz precizno definisane obaveze i odgovornosti svih zaposlenika uključenih u proces izvještavanja uz mitigaciju operativnog rizika.

Agencija za bankarstvo FBiH može u određenim poslovnim okolnostima, koje zahtijevaju posebne ili privremene mjere, objaviti posebne podzakonske akte i/ili instrukcije, kojima će se definisati obaveza banaka u pogledu postupanja i izvještavanja. Jedan takav vid mjere je karakterističan za period sačinjavanja ovog Uputstva i uslove poslovanja u okolnostima rasta kamatnih stopa na tržištu. Banka će prilikom izvještavanja Agencije (specijalno Sektor za upravljanje rizicima) uzeti u obzir i sve eventualne posebne ili privremene mjere vezane za izvještavanje, te uskladiti poslovanje i interni proces izvještavanja sa istim.

Sastavni dio ovog Uputstva čine prilogi:

- Prilog 1 - Radno uputstvo za izradu izvještaja iz područja rizika likvidnosti;
- Prilog 2 - Radno uputstvo za izradu izvještaja o kamatnom riziku;
- Prilog 3 – Template materijala za RICO;
- Prilog 4 – Template Izvještaja o radu Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima.

Lista svih izvještaja koji se pripremaju u okviru Sektora za upravljanje rizicima podijeljena je u nekoliko skupina, prema vrsti i organima izvještavanja:

- i. Redovni mjesečni i kvartalni izvještaji koji se dostavljaju Agenciji u skladu sa Odlukom o izvještajima koje banka dostavlja Agenciji prema standardizovanom regulatornom izvještajnom okviru (COREP) i Odlukom o izvještajima koje banka dostavlja Agenciji u nadzorne i statističke svrhe;
- ii. Izvještaji koji su definisani Odlukom o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa;
- iii. Redovni godišnji izvještaji koji se dostavljaju Agenciji u skladu sa Zakonom o bankama FBiH i podzakonskim aktima Agencije;
- iv. Izvještaji o radu Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima na kvartalnoj, polugodišnjoj i godišnjoj osnovi u skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci;
- v. Materijal za Odbor za upravljanje rizicima – RICO;
- vi. Materijal za Odbor za upravljanje aktivom i pasivom – ALCO;
- vii. Izvještaj o izloženosti riziku eksternalizacije i vezanim aktivnostima (ROCo);

- viii. Izvještaj o upravljanju operativnim rizicima (ORCo), stanju u Banci i prevenciji štetnih događaja.

Sektor za upravljanje rizicima mjesečno priprema izvještaje o izloženosti Banke pojedinačnim vrstama rizika koji se razmatraju na redovnim sjednicama Odbora za upravljanje rizicima (RICO). Materijal za RICO sastoji se od sljedećih pojedinačnih izvještaja:

- a) Izvještaj o ispunjenju regulatornih ograničenja: Izvještaj uključuje prikaz realizacije pokazatelja koji se posmatraju u odnosu na iznos regulatornog kapitala, kao i ostalih pokazatelja za koje su definisana ograničenja Zakonom o bankama i podzakonskim aktima Agencije za bankarstvo FBiH;
- b) Izvještaj o realizaciji pokazatelja definisanih Izjavom o apetitu za rizik (RAS): Izvještaj uključuje prikaz realizacije svih pokazatelja definisanih Izjavom o apetitu za rizik podijeljenim prema kategorijama pokazatelja: rizik kapitala, rizik likvidnosti, kreditni rizik, rizik individualne koncentracije, rizik sektorske koncentracije, rizik profitabilnosti, operativni rizik, kamatni rizik i valutni rizik, te dodatno tržišni i makroekonomski pokazatelji, kao i kvalitativni pokazatelji za praćenje izloženosti reputacijskom riziku i riziku individualne koncentracije, kako u kreditnom tako i u depozitnom portfoliju.
- c) Izvještaj o realizaciji pokazatelja definisanih Planom oporavka: Izvještaj uključuje prikaz realizacije svih pokazatelja definisanih važećim Planom oporavka Banke prema kategorijama pokazatelja: kapital, likvidnost, koncentracije u novčanim sredstvima u odnosu na izvore finansiranja, profitabilnost, kvalitet aktive, tržišni i makroekonomski pokazatelji;
- d) Izvještaj o kretanju rizikom ponderisane aktive (RWA): Izvještaj uključuje kretanje iznosa regulatornog kapitala i rizikom ponderisane aktive prema Stubu I za kreditni rizik po kategorijama izloženosti definisanim Odlukom o izračunavanju kapitala banke, za valutni i operativni rizik, te usporedbu sa planskim veličinama za iste;
- e) Izvještaj o iznosu internih kapitalnih zahtjeva u skladu sa ICAAP-om: Izvještaj uključuje kretanje iznosa raspoloživog kapitala i internih kapitalnih zahtjeva prema Stubu II;
- f) Izvještaj o izloženosti kreditnom riziku: Izvještaj sadrži pregled ukupne kreditne bilansne izloženosti, kreditnog portfolija (glavnica) sa usporedbom u odnosu na bankarsko tržište FBiH, pregled kvaliteta portfolija po segmentima pravna lica i stanovništvo, kretanje nekvalitetnih kredita i usporedba sa bankarskim tržištem FBiH, novi NPL stanovništva prema poslovnica/regijama, upravljanje kamatno induciranim kreditnim rizikom;
- g) Izvještaj o izloženosti riziku individualne koncentracije: pregled 15 najvećih izloženosti, pregled 10 najvećih bianco izloženosti, detaljan pregled izloženosti prema klijentima ASA Prevent grupe povezanih lica, izloženost prema mikrokreditnim organizacijama i pregled izloženosti prema najkoncentrisanijim grupama zaposlenika;
- h) Izvještaj o izloženosti sektorske koncentracije: pregled kreditnog portfolija segmentiran na pravna lica prema sektorima djelatnosti i stanovništvo prema vrsti izloženosti, izračun HHI sektorske koncentracije, pregled kretanja izloženosti prema najkoncentrisanijim sektorima djelatnosti u usporedbi sa bankarskim tržištem FBiH;
- i) Izvještaj o izloženosti riziku likvidnosti: struktura izvora finansiranja i regulatorni koeficijenti likvidnosti, koncentracija izvora sredstava, rezultati testiranja otpornosti na stres izloženosti banke riziku likvidnosti;
- j) Izvještaj o izloženosti kamatnom riziku: struktura kreditnog i depozitnog portfolija prema vrsti kamatne stope, izračun ekonomske vrijednosti bankarske knjige, kretanje 6M i 12M EURIBOR-a;
- k) Izvještaj o izloženosti tržišnim rizicima: pregled kretanja otvorene devizne pozicije u odnosu na regulatorni kapital, pregled izloženosti prema korespondentnim bankama u inostranstvu;

- l) Izveštaj o izloženosti operativnim rizicima i riziku eksternalizacije: operativni rizici u izvještajnom periodu, pregled zabilježenih prijava operativnog rizika, pregled eksternalizovanih usluga u izvještajnom periodu;
- m) Izveštaj o izloženosti stanju nekvalitetne aktive: kretanje NPL-a, naplata i prihodi od naplate, stanje nekvalitetne aktive prema segmentima pravna lica i stanovništvo sa detaljnim pregledom izloženosti i strategije naplate prema najvećim izloženostima, fokus naplate u narednom periodu.

Također, na kvartalnoj osnovi Sektor za upravljanje rizicima priprema sveobuhvatan Izveštaj o upravljanju rizicima čiji je sadržaj sažet prikaz svih iznad opisanih izvještaja iz materijala za RICO koji se razmatra i usvaja na redovnim sjednicama Uprave Banke, Odbora za rizike, Odbora za reviziju i Nadzornog odbora.

Sektor za upravljanje rizicima kao Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima, kvartalno priprema i Izveštaj o radu koji se sastoji iz sljedećih dijelova:

- a) izvještaj o ostvarivanju godišnjeg plana rada;
- b) pregled najvažnijih činjenica utvrđenih tokom obavljanja kontrola;
- c) nezakonitosti i nepravilnosti, te nedostatke i slabosti utvrđene tokom obavljanja kontrola;
- d) prijedloge, preporuke i rokove za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti;
- e) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti sistema unutrašnjih kontrola;
- f) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti upravljanja rizicima, uključujući i informacije o izloženosti rizicima;
- g) provjeru usklađenosti novih proizvoda i novih postupaka sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, te procjenu njihovog uticaja na izlaganje banke potencijalnim rizicima;
- h) ocjenu usklađenosti banke sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima i
- i) izvještaj o statusu izvršenja prijedloga i preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih tokom obavljanja ranijih kontrola.

Izveštaj o radu na prijedlog Uprave Banke i prijedlog/mišljenje Odbora za reviziju i Odbora za rizike usvaja Nadzorni odbor Banke, te se isti u skladu sa članom 40. Odluke o sistemu internog upravljanja u banci dostavlja Agenciji za bankarstvo FBiH.

5.8. Opći okvir sistema internih kontrola i način organizacije kontrolnih funkcija, uključujući i rukovodioce istih.

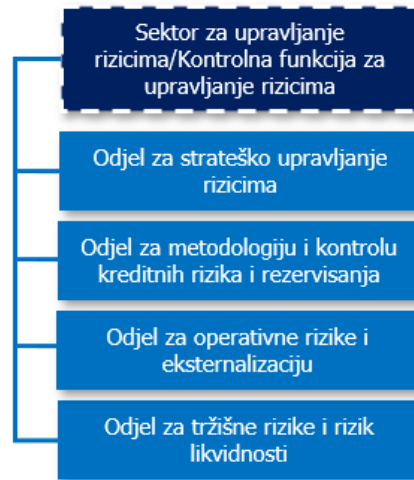
Opći okvir sistema internih kontrola detaljno je opisan pod tačkom 5.2. 2) ovog Izveštaja. Kontrolne funkcije u Banci uspostavljene su Odlukom Nadzornog odbora u skladu sa Zakonom o bankama FBiH i podzakonskim aktima. Kontrolne funkcije u Banci su:

- Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima,
- Kontrolna funkcija za praćenje usklađenosti poslovanja i
- Kontrolna funkcija interne revizije.

Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima

Organizaciona jedinica Sektor za upravljanje rizicima predstavlja ujedno i Kontrolnu funkciju za upravljanje rizicima uspostavljenu od strane Nadzornog odbora. Kao odgovorno lice Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima kao cjeline imenuje se Direktor Sektora za upravljanje rizicima.

Sektor za upravljanje rizicima je neovisan o svim ostalim poslovnim procesima i aktivnostima Banke, pa i o poslovima drugih kontrolnih funkcija prema regulatornim zahtjevima, a sastoji se od četiri odjela:

/*U okviru Odjela za metodologiju i kontrolu kreditnog rizika i rezervisanja djeluju dva tima koji nemaju karakter organizacione jedinice: Tim za metodologiju kreditnog rizika i obračun rezervisanja i Tim za monitoring kreditnog rizika.

Sektor za upravljanje rizicima u dijelu svojih nadležnosti:

- razvija, implementira, podržava i unapređuje sistem upravljanja rizicima Banke, osigurava njegovu usklađenost sa zahtjevima strategije razvoja Banke, zahtjevima i preporukama regulatora, preporukama dioničara i najboljim bankarskim praksama;
- praćenje i izrada politika, procedura i metodologija upravljanja rizicima kako bi se osiguralo udovoljavanje praktičnim potrebama Banke u vezi postizanja prihvatljive ravnoteže između sigurnosti i stabilnosti, regulatornih zahtjeva i potreba za profitabilnošću poslovanja Banke;
- analizira nivo preuzimanja rizika, kvalitet upravljanja, nadzora/monitoringa i kontrole nad svim materijalno značajnim kategorijama rizika;
- vrši provjeru primjene i efikasnosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, uključujući rizike iz makroekonomskog okruženja;
- prati usklađenost radnih procesa sa propisanom legislativom i usklađivanje standarda i procesa sa zahtjevima novog zakonskog okvira, Basell II/III, EU standardima odnosno EBA smjernicama i CRD direktivama;
- organizuje proces identifikacije i procjene materijalnosti rizika Banke;
- odgovoran je za implementaciju ICAAP-a i ILAAP-a;
- koordinira i aktivno učestvuje u izradi Plana oporavka Banke;
- koordinira radom Odbora za rizike;
- obavlja funkciju sekretara Odbora za upravljanje rizicima (RICO), obavlja funkciju koordinatora u pripremi materijala za sjednicu, te je nadležan za organizovanje i vođenje sjednica, pripremu zapisnika sa istih, te izradu i ažuriranje Poslovnika o radu Odbora za upravljanje rizicima (RICO);
- sveobuhvatno izvještava o nivou materijalnih rizika kojima je Banka izložena i to upravna tijela Banke kao i druga kolegijalna tijela odgovorna za upravljanje rizicima Banke, u mjeri potrebnoj za donošenje odluka, uključujući i podnošenje izvještaja Odboru za reviziju, Odboru za rizike i Nadzornom odboru;

- obavještava upravu Banke, Odbor za rizike i Nadzorni odbor o činjenicama kršenja utvrđenog Okvira apetita za rizik, a u slučaju regulatornih pokazatelja i Agenciju za bankarstvo FBiH, a nakon utvrđivanja takvih činjenica;
- priprema prijedloge okvira apetita za rizik Banke u saradnji sa organizacionim jedinicama u području upravljanja rizicima i drugim relevantnim OJ;
- zadužen je za provođenje testiranja otpornosti na stres i koordinira proces centraliziranog stres testiranja, te izvještava nadležna tijela Banke o rezultatima;
- učestvuje u izradi Politike naknada u dijelu nadležnosti funkcije upravljanja rizicima;
- učestvuje u uspostavi procesa za ispunjavanje MREL zahtjeva po nalogu Agencije, kontrola izračuna, praćenje i izvještavanje;
- predstavlja kontrolnu funkciju upravljanja rizicima, te provodi aktivnosti predviđene važećim regulatornim okvirom;
- osigurava implementaciju internih politika i metodologija upravljanja rizicima u skladu sa standardima i procedurama Banke, kao i zahtjevima Agencije za bankarstvo FBiH;
- formira procese identifikacije i analize rizika, indekse koji opisuju nivoe izloženosti rizicima;
- redovno izvještava Odbor za reviziju, Odbor za rizike i Nadzorni odbor Banke, uz informisanje Uprave o upravljanju rizicima i radu kontrolne funkcije radi pravovremene i efikasne realizacije datih preporuka za otklanjanje nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih tokom ranijih kontrola;
- vrši provjeru usklađenosti novih proizvoda i novih postupaka s propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, te procjenu njihovog uticaja na izlaganje Banke potencijalnim rizicima;
- ispituje i ocjenjuje adekvatnost i efikasnost internih kontrola u procesu upravljanja rizicima.

Kontrolna funkcija za praćenje usklađenosti poslovanja

Kontrolna funkcija za praćenje usklađenosti poslovanja je Rukovodilac Odjela za praćenje usklađenosti poslovanja kojeg imenuje Nadzorni odbor u skladu sa Zakonom i drugim aktima općeg karaktera, i koji:

- organizira proces rada Odjela, upravlja tekućim poslovanjem, koordinira i nadzire pravovremenost, kvalitetu i učinkovitost poslovnih procesa iz djelokruga rada Odjela;
- prati usklađenost poslovanja Banke sa Zakonom o bankama, propisima FBA i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i drugim aktima kojima se uređuje poslovanje Banke,
- prati objave svih propisa i obavještavanje relevantnih organizacionih jedinica i Uprave Banke;
- identifikuje propuste i vrši procjenu rizika kao posljedice neusklađenosti poslovanja Banke sa zakonom i drugim propisima, posebno rizika od provođenja nadzornih mjera i sankcija Agencije i drugih nadležnih organa, finansijskih gubitaka, kao i reputacijski rizik, a u slučaju značajnosti ovog rizika isti je potrebno uključiti u ICAAP;
- savjetuje upravu Banke i druga odgovorna lica o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila, uključujući i informacije o aktuelnostima iz tih područja;
- procjenjuje efekte koji će na poslovanje Banke imati izmjena relevantnih propisa, a u saradnji sa nadležnim organizacionim jedinicama;
- izrađuje interne akte i plana aktivnosti u segmentu usklađenosti poslovanja Banke;
- učestvuje u pregledu internih akata, te davanju prijedloga za unapređenje;

- provjerava usklađenost novih proizvoda i novih postupaka sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, te procjenu njihovog utjecaja na izlaganje banke potencijalnim rizicima;
- sačinjava izvještaje o radu funkcije praćenja usklađenosti, koji se podnose Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke na usvajanje kao nadležnim organima, uz informisanje Uprave Banke radi pravovremene i efikasne realizacije datih preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih tokom ranijih kontrola;
- provodi aktivnosti u segmentu upravljanja sukobom interesa.

Kontrolna funkcija interne revizije

Odjel interne revizije/Kontrolna funkcija interne revizije organizovan je kao samostalni Odjel i ima direktnu i neposrednu vezu sa Nadzornim odborom i Odborom za reviziju, a nadležan je i odgovoran za sljedeće poslove i zadatke:

- ocjenu sistema za upravljanje rizicima u banci i ključnih rizika u cilju identifikovanja, mjerenja, praćenja, procjene, kontrole, izvještavanja i poduzimanja odgovarajućih mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika u banci.
- ocjenu adekvatnosti i pouzdanosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti, kao i uspostavljenog sistema internih kontrola u svim područjima poslovanja banke,
- ocjenu sistema izvještavanja nadležnih organa banke i rukovodioca,
- ocjenu tačnosti i pouzdanosti finansijskih izvještaja banke i sistema računovodstvenih evidencija,
- ocjenu adekvatnosti upravljanja imovinom banke,
- primjene politike naknada u banci,
- usklađenost novih proizvoda i postupaka sa važećim propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, kao i njihov uticaj na izloženost rizicima,
- ocjenu adekvatnosti informacionog sistema u banci,
- ocjena strategije i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala i internu procjenu adekvatnosti likvidnosti,
- ocjena sistema prikupljanja i tačnosti informacija koje se javno objavljuju u skladu sa Zakonom o bankama,
- slabosti u poslovanju banke i njenih uposlenika, kao i slučajeva neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlaštenja,
- postupanja banke po nalogima i preporukama Agencije i društva za reviziju,
- Postupanje u skladu sa odredbama Zakona o bankama, Agencije za bankarstvo FBiH, te izrađuje i predlaže Nadzornom odboru Banke program rada interne revizije koji kao minimum mora da sadrži sljedeće elemente:
- jasno definisan cilj interne revizije i odgovornost Rukovodioca Odjela/Kontrolne funkcije interne revizije da Odboru za reviziju predloži program interne revizije, te da ga razvija i izvršava (provodi)
- definisanje svih područja poslovanja Banke koji nose rizik;
- stepen obuhvatnosti i detaljnosti interne revizije po određenim područjima poslovanja Banke koja nose rizik;
- listu prioriteta za internu reviziju (praćenje) i procjenu rizika sa obrazloženjem;
- način i rokove (periodičnost) izvještavanja Odbora za reviziju o svim elementima iz nadležnosti interne revizije;
- definisanje uslova kada interni revizor može da daje prijedloge za sazivanje sjednica Odbora za reviziju.
- Detaljno uređuje elemente plana rada i postupka interne revizije, uključujući:

- periodičnost odnosno učestalost aktivnosti interne revizije,
- predmet operativnih radnih programa interne revizije,
- dokumentacijsku osnovu o obavljenim aktivnostima interne revizije, izradu izvještaja o izvršenim aktivnostima interne revizije, način i rokove (periodičnost) izvještavanja Odbora za reviziju,
- davanje prijedloga Odboru za reviziju.
- Osigurava efikasno provođenje Programa interne revizije koje, kao minimum, mora da obuhvati:
 - procjenu kvaliteta sistema interne kontrole banke i davanje odgovarajućih prijedloga;
 - pomoć Nadzornom Odboru i Upravi Banke u kreiranju poslovnih politika Banke, uvođenju novih i revidiranju postojećih,
 - praćenje usklađenosti poslovanja Banke sa zakonom, drugim propisima i opštim aktima,
 - praćenje i ocjenu efikasnosti poslovnih operacija Banke,
 - praćenje i ocjenu tačnosti i adekvatnosti sistema informisanja Banke.
- obavlja ostale poslove potrebne za ostvarivanje ciljeva kontrolne funkcije interne revizije.

Podaci i informacije o promjenama rukovodilaca Kontrolne funkcije interne revizije dati su u poglavlju 5.2. 3) ovog Izvještaja. U 2023. godini nije bilo promjena rukovodilaca Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima i Kontrolne funkcije za praćenje usklađenosti poslovanja.

6. INFORMACIJE KOJE SE ODOSE NA REGULATorni KAPITAL

Banka objavljuje podatke, odnosno informacije koje se odnose na regulatorni kapital:

6.1. Iznos regulatornog kapitala, kao i iznos redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala banke:

Regulatorni kapital Banke predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala, nakon regulatornih usklađivanja na dan 31. decembar 2023. godine iznosi 315.037 hiljada KM.

Iznos dioničkog kapitala Banke iznosi 313.873,5 hiljada KM u strukturi :

- 3.137.454 običnih (redovnih) dionica
- 1.281 prioriternih (povlaštenih) dionica

Nominalna vrijednost jedne dionice je 100,00 KM.

Osnovni kapital Banke predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja i na dan 31. decembar 2023. godine iznosi 313.477 hiljada KM.

Osnovni kapital na dan 31.12.2023.godine iznosio je KM 313.477 hiljada i isti se sastoji od dioničkog kapitala, zadržane dobiti proteklih godina, akumulirane sveobuhvatne dobiti i rezervi u ukupnom iznosu od KM 320.128 hiljada umanjeno za iznos odbitnih stavki kapitala od KM 7.468 hiljada, a što se odnosi na sljedeće stavke: iznos nematerijalne imovine iznosi KM 3.955 hiljada, zatim iznosa odloženih poreskih sredstava iznosi od KM 636 hiljada hiljade, akumulirane sveobuhvatne dobiti u iznosu od KM 817 hiljada i odbici od redovnog osnovnog kapitala u iznosu od KM 2.060 hiljada.

Dopunski kapital Banke se sastoji od stavki dopunskog kapitala Banke nakon umanjenja za regulatorna usklađenja i primjene privremenog izuzeća od odbitaka od regulatornog kapitala

koje je regulisano Odlukom o izračunavanju kapitala banke na dan 31.decembar 2023 godine iznosi 1.560 hiljada KM.

C 01.00 – REGULATORNI KAPITAL (KA1)		Iznos
1	REGULATORNI KAPITAL	315.037
1.1	OSNOVNI KAPITAL	313.477
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	313.477
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	313.746
1.1.1.2	Zadržana dobit	-4.028
1.1.1.3	Priznata dobit ili gubitak	
1.1.1.4	Ostale rezerve	11.227
1.1.1.5	(–) Ostala nematerijalna imovina	-3.955
1.1.1.6	(–) Odgođena porezna imovina koja zavisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjениh za povezane poreske obveze	-636
1.1.1.7	(–) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital	
1.1.1.8	(–) Odgođena poreska imovina koja se može odbiti i koja ovisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	
1.1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	
1.1.2.2	(–) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	
1.1.2.3	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbijen u redovnom osnovnom kapitalu)	
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	1.560
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinisani dugovi koji se priznaju kao dopunski kapital	1.560
1.2.2	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	
1.2.3	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	-2060

6.2. Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji su uključeni u obračun regulatornog kapitala

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata		
1.	Emitent	ASA Banka d.d. Sarajevo
1.1.	Jedinstvena oznaka	IKBZRK3 ; IKBZRK2
	Tretman u skladu sa propisima	
2.	Priznat na pojedinačnoj / konsolidovanoj osnovi	Priznat na pojedinačnoj osnovi
3.	Vrsta instrumenta	Redovne dionice - 3.137.454, povlaštene dionice - 1.281
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja	Redovne dionice - 313.745 hKM Povlaštene dionice – 128 hKM
5.	Nominalni iznos instrumenta	100
5.1.	Emisiona cijena	NP
5.2.	Otkupna cijena	NP
6.	Računovodstvena klasifikacija	Dionički kapital
7.	Datum izdavanja instrumenta	28.01.2021.
8.	Instrument sa datumom dospjeća ili instrument bez datuma dospjeća	Instrument bez datuma dospjeća
8.1.	Inicijalni datum dospjeća	Bez dospjeća
9.	Opcija kupovine od strane emitenta uz prethodno odobrenje nadležnog tijela	NP
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	NP
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	NP
10.	Fiksna ili promjenjiva dividenda/kupon	Promjenjiva
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	NP
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	NP
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividende / kupona	Puno diskreciono pravo
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi / kupona	Puno diskreciono pravo
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih poticaja za otkup	NP
15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende / kuponi	Nekumulativni
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	Nekonvertibilan
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojim može doći do konverzije	NP
18.	Ako je konvertibilan djelimično ili u cjelosti	NP
19.	Ako je konvertibilan, stopa konverzije	NP
20.	Ako je konvertibilan, obavezna ili dobrovoljna konverzija	NP
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	NP

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata		
22.	Ako je konvertibilan, element instrumenta u koji se konvertuje	NP
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti	NP
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti	NP
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cijelosti	NP
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	NP
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, uslovi ponovnog priznavanja	NP
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	Redovne dionice, Povlaštene dionice
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	NP
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	NP

6.3. Ograničenja koja se primjenjuju pri izračunavanju regulatornog kapitala u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke, instrumenata kapitala, regulatornih usklađivanja i prilagođavanja na koje se ograničenja odnose.

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke (član 9. stav f) Odluke – Redovan osnovni kapital – regulatorna usklađivanja) u okviru redovnog osnovnog kapitala prikazuje ulaganja banke u vlastite instrumente kapitala, uključujući vlastite instrumente redovnog osnovnog kapitala za koje banka ima stvarnu ili potencijalnu obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovorene obaveze.

Na dan 31.12.2023.godine Banka nema vlastite instrumente redovnog osnovnog kapitala za koje banka ima stvarnu ili potencijalnu obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovorene obaveze.

7. INFORMACIJE KOJE SE ODOSE NA KAPITALNE ZAHTJEVE I ADEKVATNOST KAPITALA

I. Informacije koje se odnose na kapitalne zahtjeve i adekvatnost regulatornog kapitala:

7.1. Iznos kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik (standardizovani pristup), za svaku kategoriju izloženosti

R.br.	STAVKA	Iznos izloženosti ponderisan rizikom	Kapitalni zahtjev
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0	0
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	9.006	1.081
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	3.114	374
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	44.946	5.394
7	Izloženosti prema privrednim društvima	453.339	54.401
8	Izloženosti prema stanovništvu	449.375	53.925
9	Izloženosti osigurane nekretninama	553.146	66.378
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obveza	15.614	1.874
11	Visokorizične stavke	21.579	2.589
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima s kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	474	57
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	21.202	2.544
16	Ostale izloženosti	66.165	7.940
17	Ukupni kapitalni zahtjev za kreditni rizik		196.557
18	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja / isporuke		0
19	Kapitalni zahtjev za tržišne rizike		0
19.1	Kapitalni zahtjev za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata		0
19.2	Kapitalni zahtjev za velike izloženosti koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja		0
19.3	Kapitalni zahtjev za devizni rizik		0
19.4	Kapitalni zahtjev za robni rizik		0
20	Kapitalni zahtjev za operativni rizik		15.456
21	Stopa redovnog osnovnog kapitala	17,74%	
22	Stopa osnovnog kapitala	17,74%	
23	Stopa regulatornog kapitala	17,83%	

7.2. Iznos kapitalnog zahtjeva za rizik namirenja (isporuke)

Banka ne izdvaja kapitalni zahtjev rizik namirenja.

7.3. Iznos pojedinačnih kapitalnih zahtjeva za tržišne rizike, sa posebnim objavljivanjem iznosa kapitalnih zahtjeva za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenat, dodatnog kapitalnog zahtjeva za velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definisana Odlukom o velikim izloženostima, kapitalnih zahtjeva za devizni rizik i kapitalnih zahtjeva za robni rizik

U skladu sa članom 140. Odluke o izračunavanju kapitala banke, Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za valutni rizik ako zbir njene ukupne neto otvorene valutne pozicije i njene neto otvorene pozicije u zlatu prelazi 2% njenog ukupnog regulatornog kapitala. S obzirom da Banka nema otvorenu poziciju u zlatu te da ima nizak apetit za preuzimanje valutnog rizika u smislu optimizacije ukupne rizikom ponderisane aktive Stuba I, definiše limit za pokazatelj otvorena devizna pozicija u odnosu na regulatorni kapital u visini od 2% na kraju mjeseca. Važno je napomenuti da u toku mjeseca Banka može držati otvorenu deviznu poziciju na nivou do regulatornih ograničenja, a u cilju optimizacije troškova i upravljanja viškom devizne likvidnosti.

Ukupna otvorena valutna pozicija na izvještajni datum 31.12.2023. godine je iznosila -0,80%, te stoga Banka nije bila u obavezi izračunati regulatorni kapitalni zahtjev.

Banka ne računa kapitalni zahtjev za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata.

7.4. Iznos kapitalnog zahtjeva za operativni rizik i vrstu pristupa primijenjenog za računanje ovog zahtjeva (pristup osnovnog pokazatelja ili standardizovani pristup)

Banka za izračun regulatornog kapitalnog zahtjeva u skladu sa članom 104. Odluke o izračunavanju kapitala banke koristi pristup izračuna na bazi relevantnog pokazatelja, a isti pristup je zadržan i za potrebe ICAAP-a. Kapitalni zahtjev za operativni rizik na 31.12.2023. godine iznosi 15.456 hiljada KM.

7.5. Dodatni kapitalni zahtjevi za velike izloženosti iz knjige trgovanja

Banka nema knjigu trgovanja, te ne izdvaja dodatni kapitalni zahtjev za velike izloženosti iz knjige trgovanja.

7.6. Stope kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala, stopa osnovnog kapitala i stopa regulatornog kapitala)

Stopa regulatornog kapitala predstavlja omjer regulatornog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u postotku i na dan 31. decembra 2023 godine iznosi 17,83%, što je iznad propisanog minimuma 12% definisanog od strane Agencije za bankarsvo Federacije Bosne i Hercegovine u Odluci o izračunavanju kapitala banke.

Stopa redovnog osnovnog kapitala banke predstavlja omjer redovnog osnovnog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u postotku i na dan 31. decembra 2023 godine je 17,74%, što je iznad propisanog minimuma 6,75% definisanog od strane Agencije za bankarsvo Federacije Bosne i Hercegovine u Odluci o izračunavanju kapitala banke.

Stopa osnovnog kapitala banke predstavlja omjer osnovnog kapitala banke i ukupnog iznosa izloženosti riziku izražena u postotku i na dan 31. decembra 2023 godine iznosi 17,74%, što je

iznad propisanog minimuma 9% definisanog od strane Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine u Odluci o izračunavanju kapitala banke.

II. Informacije koje se odnose na izloženost Banke kreditnom riziku, uključujući tehnike smanjenja kreditnog rizika i informacije o vanjskim institucijama za procjenu kreditnog rizika - ECAI ili agencijama za kreditiranje izvoza - ECA:

7.7. Primjenjenu definiciju izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

Proces upravljanja kreditnim rizikom je stalna i neprekidna aktivnost i podrazumijeva praćenje vijeka trajanja svakog plasmana od momenta njegovog odobrenja do momenta naplate u cijelosti. Postupak internog upravljanja kreditnim rizikom podrazumijeva sveobuhvatan sistem internih akata, organizacije, sistema internih kontrola, te metodologiju mjerenja, praćenja i ovladavanja rizikom koji imaju za cilj usklađivanje profila rizičnosti sa sklonošću preuzimanju rizika odnosno apetitom za rizik. Sektor za upravljanje rizicima je zadužen za kontrolu kvalitete, praćenje i prepoznavanje problema kod jednom preuzetih kreditnih rizika. Banka je definisala pouzdan proces odobravanja kredita kroz sveobuhvatnu analizu klijenata/transakcije te korištenjem restriktivne kreditne politike i modela rangiranja kontinuiranim aktivnostima minimizira nastanak kreditnih rizika.

Izvještaji o kreditnom riziku uključuju analizu portfolija po segmentima, po sektorima djelatnosti, po klasifikacijskim nivoima kreditnog rizika, prema kategorijama rizičnosti i prema stepenu pokrivača rezervacijama za očekivane kreditne gubitke i ispravkama vrijednosti. Banka primjenjuje regulatornu definiciju za klasifikaciju izloženosti u status neizmirenja obaveza. To su izloženosti za koje je ispunjen jedan ili oba od sljedećih uslova:

Dužnik kasni sa otplatom dospjelih obaveza prema banci duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Pod materijalno značajnim iznosom podrazumijevaju su ukupna dospjela potraživanja od:

- fizičkog lica u iznosu većem od 200 KM i 1% ukupne bilansne izloženosti dužnika,
- pravnog lica u iznosu većem od 1.000 KM i 1% ukupne bilansne izloženosti dužnika

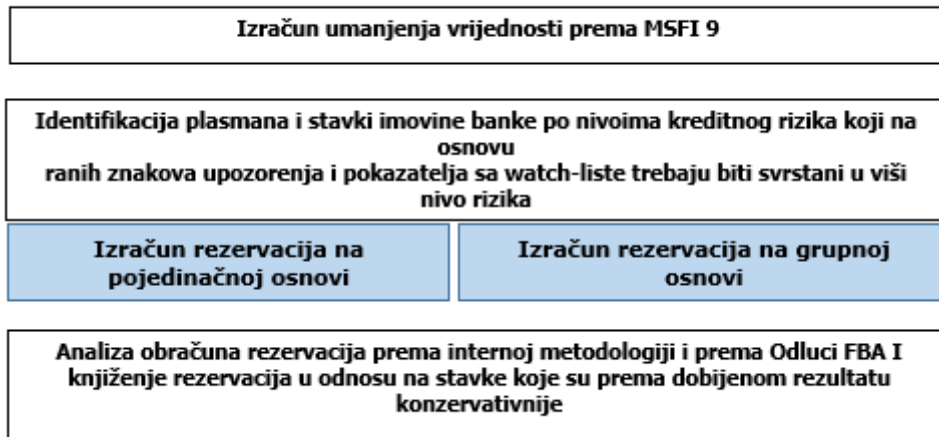
Banka smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema banci, njenom matičnom društvu ili bilo kojem od njenih zavisnih društava pravnog lica ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala (engl. Unlikelihood to pay – UTP).

Brojanje dana kašnjenja započinje danom kada je ukupan iznos svih dospjelih neizmirenih obaveza dužnika, po svim ugovornim iznosima postao materijalno značajan.

7.8. Opis pristupa i metoda za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka za kreditni rizik

Cjelokupni proces rezervisanja ili formiranja ispravki vrijednosti je standardni dio procesa upravljanja kreditnim rizikom Banke, te se ne bi trebao odvojeno razmatrati, odnosno svi interni akti Banke iz oblasti upravljanja kreditnim rizikom, kao i relevantni procesi se mogu smatrati komponentom procesa izračuna ispravki vrijednosti. Ipak, cjeline navedene u donjem dijagramu su ključne komponente procesa rezervi implementiranog u Banci.

Komponente procesa izračuna rezervacija

Banka kontinuirano prati kreditnu sposobnost komitenata, te na mjesečnom nivou vrši procjenu umanjenja vrijednosti bilansne i vanbilansne izloženosti kreditnom riziku. U okviru ovog procesa se provodi analiza da li postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti zasebno za imovinu koja je pojedinačno značajna i grupno za imovinu koja nije pojedinačno značajna.

Banka na individualnoj osnovi utvrđuje očekivane kreditne gubitke za pojedinačno značajne izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 3. Pojedinačno značajna izloženost je definisana u skladu sa čl. 17 Uputstva za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive, i zavisi od veličine aktive banke.. Shodno navedenom, Banka je definisala sljedeće pragove značajnosti:

- ukupna izloženost prema klijentu je veća od 150.000 KM za fizička lica
- ukupna izloženost prema klijentu je veća od 150.000 KM za pravna lica

Banka svaku izloženost koju vrednuje po amortizovanom trošku i po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit raspoređuje u jednu od sljedećih kategorija:

- a) **nivo kreditnog rizika 1** – nizak nivo kreditnog rizika (engl. performing),
- b) **nivo kreditnog rizika 2** – povećan nivo kreditnog rizika (engl. underperforming) i
- c) **nivo kreditnog rizika 3** – izloženosti kod kojih je nastalo umanjenje vrijednosti, odnosno izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (engl. non-performing).

Za sve pojedinačno značajne izloženosti za koje je identificiran status neizmirenja obaveza ili su identifikovani rani znaci upozorenja Banka vrši odvojenu analizu očekivanih novčanih tokova.

Sve pojedinačno značajne izloženosti za koje nije tokom redovnih monitoring analiza i dostupnih podataka identificiran status ranih znakova upozorenja ili neizmirenja obaveza, Banka segmentira u homogene skupine, te vrši grupnu procjenu umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke, pri čemu se kod procesa priznavanja efekata ispravki vrijednosti također uzima u obzir analiza efekata dobijenih primjenom interne metodologije, te minimalnih zahtjeva u skladu sa odredbama čl. 23 i 24 Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitak, te se knjiže rezultati koji su konzervativniji.

Na osnovu navedenog, Banka razlikuje sljedeće pristupe mjerenja umanjenja vrijednosti:

- Grupna procjena
- Individualna procjena

Iste rezultiraju jednom od sljedeće tri vrste rezervi (uključujući 2 potkategorije za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza):

- 1) Izloženost nije u statusu neispunjavanja obaveze (nivo kreditnog rizika 1) – rezerve za očekivane gubitke – ispravka vrijednosti za očekivane gubitke se za izloženosti se izračunavaju na dvanaestomjesečnom nivou
- 2) Izloženost ima znake ranog upozorenja (nivo kreditnog rizika 2)- rezerve za očekivane gubitke se izračunavaju na cjeloživotnom nivou
- 3a) Izloženost je u statusu neizmirenja obaveza (nivo kreditnog rizika 3) i pojedinačno je značajna rezervacije za kreditne gubitke na pojedinačnoj osnovi. Mjerenje umanjnja vrijednosti bazirano na pojedinačnoj procjeni pojedine izloženosti, uzimajući u obzir očekivane buduće novčane tokove i povrate od kolaterala kroz vjerovatnoćom ponderisane scenarije
- 3b) Izloženost je u statusu neizmirenja obaveza (nivo kreditnog rizika 3) ali nije pojedinačno značajna - rezervacije za kreditne gubitke na grupnoj osnovi. Mjerenje umanjnja vrijednosti za pojedinačno neznčajne izloženosti, gdje je identificiran događaj gubitka, uzimajući u obzir procjenu umanjnja vrijednosti portfolija imovine sa sličnim karakteristikama, na bazi formule, a ne preko individualnih projekcija novčanih tokova. Vektor vjerovatnoće defaulta je konstanta (vrijednosti 1).

Banka utvrđuje očekivani kreditni gubitak za izloženosti na grupnoj osnovi u skladu sa sljedećom opštom formulom:

$$ECL = PD \times LGD \times EaD$$

gdje je:

ECL – očekivani kreditni gubitak (engl. Expected Credit Loss),

PD – vjerovatnoća nastupanja statusa neizmirenja obaveza (engl. Probability of Default),

LGD – gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza (engl. Loss Given Default),

EaD – izloženost u trenutku nastanka statusa neizmirenja obaveza (engl. Exposure at Default).

Banka utvrđuje očekivani kreditni gubitak za izloženosti na individualnoj osnovi kao pozitivnu razliku između bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i procijenjenih budućih novčanih tokova (od operativnih prihoda i/ili realizacije kolaterala) tokom očekivanog vijeka trajanja stavke finansijske aktive diskontovanih efektivnom kamatnom stopom važećom na datum izvještavanja. Banka može koristiti više različitih scenarija (od operativnih prihoda i/ili realizacije kolaterala) prilikom procjenjivanja izvjesnosti budućih novčanih tokova sa procentima vjerovatnoće njihovog ostvarenja.

7.9. Iznos izloženosti Banke nakon prilagodbe vrijednosti i rezervisanja, izuzimajući efekte tehnika smanjenja kreditnog rizika (neto izloženosti), kao i prosječni iznos izloženosti tokom perioda, po kategorijama izloženosti:

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Red.br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	764.605	672.257
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	49.048	40.887
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	5.574	6.438
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-
5	Izloženost prema međunarodnim organizacijama	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	250.623	326.486
7	Izloženosti prema privrednim društvima	946.210	897.906
8	Izloženosti prema stanovništvu	710.905	710.907
9	Izloženosti osigurane nekretninama	766.155	725.606
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	24.428	26.863
11	Visokorizične izloženosti	14.386	10.861
12	Izloženost u obliku pokrivenih obveznica	-	-
13	Izloženost prema institucijama i pravnim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-
14	Izloženost u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	474	511
15	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	21.202	18.252
16	Ostale izloženosti	155.497	157.462

7.10. Geografska podjela izloženosti po značajnijim područjima i kategorijama izloženosti uz detaljniju razradu po potrebi u slijedećem obrascu:

Red.br.	Vrsta izloženosti	Zemlja 1 (BiH)	Ostale zemlje	Geografsko područje 1 (EU)	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	764.602	3	-	764.605
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	49.048	-	-	49.048
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	5.574	-	-	5.574
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-	-	-
5	Izloženost prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	31.545	396	218.682	250.623
7	Izloženosti prema privrednim društvima	916.589	26.003	3.618	946.210
8	Izloženosti prema stanovništvu	710.418	256	231	710.905
9	Izloženosti osigurane nekretninama	765.361	603	191	766.155
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	24.428	-	-	24.428
11	Visokorizične izloženosti	-	-	14.386	14.386
12	Izloženost u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-
13	Izloženost prema institucijama i prvrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-
14	Izloženost u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	474	-	-	474
15	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	9.913	-	11.289	21.202
16	Ostale izloženosti	154.980	34	483	155.497

Značajna geografska područja obuhvataju grupu značajnih zemalja / geografskih područja u kojima banka ima izloženosti (napr. Zemljama članicama EU, trećim zemljama). Banka određuje geografska područja koja su za nju značajna odnosno u kojima ima značajne izloženosti. Materijalno značajnim geografskim područjima, Banka smatra područja u kojima je udio izloženosti u ukupnoj neto izloženosti veći od 1%.

7.11. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i kategorijama izloženosti:

Red Br.	Izloženosti	Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti)																			
		Poljoprivreda, šum. i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje el. energij, gas, par. i klima.	Snabdijevanje vod., kanal., uprav. otpadom i djelj. san.životsred.	Građevinarstvo	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih. voz. i motoc.	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnost pružanja smješt., priprav. i posluž. hrane/hotel. i ugostit.	Informacije i komunikacije	Financijska djelj. i djelj. osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručne, naučne i teh. Djelatnosti	Admin. i pom. usluž. djelj.	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	Obrazovanje	Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite	Umjetnost, zabava i rekr.	Ostale djelatnosti	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	764.605	0	0	0	0	0	0	0	0	764.605
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	46.354	0	0	0	2.694	49.048
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	12	0	5.554	0	1	5.574
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	231.125	0	0	0	0	0	0	0	0	19.498	250.623
7	Izloženosti prema privrednim društvima	13.209	28.563	197.230	13.804	10.137	180.957	281.007	46.745	13.565	20.429	65.987	15.304	34.420	9.327	2	580	2.743	12	12.189	946.210
8	Izloženosti prema stanovništvu	1.391	259	26.516	965	1.084	14.588	41.397	19.741	1.543	7.760	560	323	8.671	2.533	0	110	1.530	72	581.862	710.905
9	Izloženosti osigurane nekretninama	6.799	11.943	171.004	23.148	6.330	112.332	149.357	21.276	17.586	3.291	3.787	26.894	3.901	1.169	0	1.790	4.152	0	201.396	766.155
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	343	2	7.073	3	1.329	1.271	2.138	2.219	963	558	283	545	470	142	3	5	2	5	7.074	24.428
11	Visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14.386	14.386
12	Izloženost u obliku pokrivenih obveznica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Izloženost prema institucijama i prvrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Izloženost u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	474	0	0	0	0	0	0	0	0	474
15	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	0	48	69	1.196	0	0	0	0	0	4.360	4.210	0	2	0	51	0	0	0	11.266	21.202
16	Ostale izloženosti	0	0	26	0	6	588	3.293	0	78	899	149.214	0	645	181	301	0	0	3	263	155.497

7.12. Preostali rok dospijea svih izloženosti, po kategorijama izloženosti:

Preostali rok do dospjeca svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti)						
Red br.	Kategorija izloženost	≤ 1 god	> 1 ≤ 5 god	> 5 god	Nije navedeno dospjeće	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	-	-	-	764.605	764.605
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	7.965	18.762	19.544	2.777	49.048
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	4.393	42	1.117	22	5.574
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-	-	0	0
5	Izloženost prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	200.364	7	497	49.755	250.623
7	Izloženosti prema privrednim društvima	471.274	334.019	80.622	60.295	946.210
8	Izloženosti prema stanovništvu	144.624	202.604	345.416	18.260	710.905
9	Izloženosti osigurane nekretninama	149.823	250.163	366.169	-	766.155
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	5.004	5.122	5.449	8.853	24.428
11	Visokorizične izloženosti	-	14.386	-	-	14.386
12	Izloženost u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-	-
13	Izloženost prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-	-
14	Izloženost u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-	-	474	474
15	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	-	-	-	21.202	21.202
16	Ostale izloženosti	487	276	30	154.704	155.497

Neto vrijednost izloženosti je prikazana prema preostalim ugovorenim rokovima do dospjeca. Izloženost za koju nema neveden rok dospjeca iz bilo kojeg razloga ili kada druga ugovorna strana može odabrati datum otplate, iznos ove izloženosti je raspoređen u kolonu „nije navedeno dospjeće“.

Izloženosti koje se otplaćuju u ratama, su raspoređene u kolone sa periodima do dospjeca prema posljednoj rati.

7.13. Prema značajnoj privrednoj grani:

Izloženost prema značajnoj grani privrede							
Red. br.	Grana privrede	Izloženost u statusu neizmirenja obaveza	Ispravka vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravka vrijednosti dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravka vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	1.280	936	968	837	21.645	247
2	Vađenje ruda i kamena	5	3	82	1	42.446	1.633
3	Prerađivačka industrija	11.823	4.749	5.007	4.168	399.371	4.527
4	Proizvodnja i snadbijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	10	7	5	5	39.621	508
5	Snadbijevanje vodom, kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije životne sred.	1.799	470	1.530	450	17.692	135
6	Građevinarstvo	2.019	748	985	697	312.584	4.119
7	Trgovina na veliko i malo; popravak mot. vozila i motoc.	9.553	7.414	8.170	6.780	480.036	4.983
8	Saobraćaj i skladištenje	2.773	553	1.258	376	88.398	637
9	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	6.656	5.693	5.934	5.265	33.003	231
10	Informacije i komunikacije	1.224	665	898	629	37.001	263
11	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	946	663	678	414	1.221.544	1.582
12	Poslovanje nekretninama	643	98	113	2	42.916	395
13	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1.111	641	799	561	47.849	210
14	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	329	187	235	169	13.310	93
15	Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	10	7	-	-	46.906	186
16	Obrazovanje	106	101	128	99	2.512	32
17	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	12	9	16	4	14.065	87
18	Umjetnost, zabava i rekreacija	6	1	4	-	87	-
19	Ostale djelatnosti	42.312	35.240	14.446	11.757	854.936	11.379
20	Ukupno	82.617	58.185	41.256	32.214	3.715.922	31.247

7.14. Prikaz promjena u ispravkama vrijednosti (Rezervisanjima za očekivane kreditne gubitke):

		Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obveza
1.	Početno stanje	65.154	29.562
2.	Povećanje prilikom statusne promjene	0	0
3.	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	4.797	1.685
4.	Iznos umanjnja ispravki vrijednosti	-11.764	0
5.	Završno stanje	58.187	31.247

U skladu sa članom 59. Odluke o izračunavanju kapitala banke, Banka institucijama za koje postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a i izloženostima čiji je preostali rok do dospelja kraći od tri mjeseca ponderiše izloženost u skladu sa članom 60. Odluke i definisanih pondera. Banka koristi kreditne rejtinge vanjskih institucija za procjenu kreditnog rizika i to:

- a) Moody's
- b) Fitch
- c) Standard & Poor's

U skladu sa članom 61. Odluke, za institucije za koje ne postoji kreditna procjena odabranog ECAI-a dodjeljuje se ponder rizika u skladu sa stepenom kreditne kvalitete koji je dodijeljen izloženostima prema centralnim vladama u kojoj institucija ima sjedište.

Za izloženosti prema institucijama kojima nije dodijeljen rejting, a koje imaju sjedište u državama čijoj centralnoj vladi nije dodijeljen rejting ponder rizika je 100%.

Za izloženosti prema institucijama kojima nije dodijeljen rejting čiji je izvorni efektivni rok do dospelja tri mjeseca ili kraći ponder rizika je 20%.

U informacioni sistem banke, Sektor za upravljanje rizicima na osnovu podataka dostavljenih od strane Sektora sredstava za svaku banku unosi rejting na osnovu kojeg se automatski dodjeljuje ponder za obračun rizikom ponderisane aktive. Sektor za upravljanje rizicima dodatno vrši kontrole rejtinga banaka na mjesečnom nivou.

Izloženosti prema institucijama kojima je dodijeljen stepen kreditne kvalitete, u skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju čekivanih kreditnih gubitaka, rasporedjene su u nivo kreditnog rizika 1.

U nastavku je prikaz vrijednosti izloženosti prije i nakon smanjenja kreditnog rizika povezanog sa svakim stepenom kvalitete:

Stepen kvalitete	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite	Vrijednost neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite
1	29.010	29.010
2	59	59
3	14.763	14.763
4	-	-
5	1.113	1.113
6	-	-

Iznos izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza i za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza u vidu slijedeće tabele:

Prije i poslije korištenja kreditne zaštite					
Red.br.	Kategorija izloženost	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	764.605		764.605	
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	49.047		49.047	
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	5.574	3	5.562	3
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-		-	
5	Izloženost prema međunarodnim organizacijama	-		-	
6	Izloženosti prema institucijama	250.623	1	250.623	1
7	Izloženosti prema privrednim društvima	946.210	3.475	887.001	3.475
8	Izloženosti prema stanovništvu	710.906	20.949	702.638	20.949
9	Izloženosti osigurane nekretninama	766.155		766.155	
10	Visokorizične izloženosti	14.386		14.386	
11	Izloženost u obliku pokrivenih obveznica	-		-	
12	Izloženost prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-		-	
13	Izloženost u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	474		474	
14	Izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja	21.202		21.202	
15	Ostale izloženosti	155.498	-	155.498	-

8. INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA ZAŠTITNE SLOJEVE KAPITALA

Banka objavljuje podatke, odnosno informacije koji se odnose na zahtjeve za održavanja zaštitnog sloja kapitala za očuvanje kapitala i ostale zaštitne slojeve kapitala, u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke.

Zaštitni sloj za očuvanje kapitala Banka mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku a koji se sastoji samo iz stavki redovnog osnovnog kapitala, nakon ispunjenja stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75% i ne može se koristiti za održavanje stope osnovnog i stope ukupnog kapitala.

Zahtjev za kombinirani zaštitni sloj predstavlja redovni osnovni kapital koji je namijenjen za ispunjavanje zahtjeva za zaštitnim slojem za očuvanje kapitala, uvećan za sljedeće zaštitne slojeve kapitala, u zavisnosti šta je primjenjivo:

- a) protuciklički zaštitni sloj specifičan za Banku;
- b) zaštitni sloj za sistemski važnu Banku;
- c) zaštitni sloj za sistemski rizik.

Ukoliko Banka ispunjava zahtjev za kombinovani zaštitni sloj ne može vršiti raspodjelu dobiti u vezi sa redovnim osnovnim kapitalom, ako bi to dovelo do smanjenja redovnog osnovnog kapitala do nivoa na kojem više ne ispunjava kombinovani zaštitni sloj. Ukoliko Banka ne ispunjava zahtjev za kombinovani zaštitni sloj dužna je izračunavati najveći raspodjeljivi iznos (NRI) i obavijestiti Agenciju o NRI-u. Prije izračunavanja NRI-a Banka ne smije poduzeti bilo koju od sljedećih aktivnosti:

- a) izvršiti raspodjelu dobiti vezano uz redovni osnovni kapital;
- b) formirati obavezu isplate varijabilnih naknada ili diskrecionih penzijskih pogodnosti ili izvršiti isplatu varijabilnih naknada, ukoliko u tom trenutku ne ispunjava zahtjev za kombinirani zaštitni sloj;
- c) izvršiti plaćanja po instrumentima dodatnog osnovnog kapitala.

Ako Banka ne ispunjava zahtjev za održavanje zaštitnih slojeva za očuvanje kapitala, dužna je sačiniti plan za očuvanje kapitala i dostaviti ga Agenciji najkasnije u roku od pet radnih dana nakon što je ustanovila da neće uspjeti ispuniti taj zahtjev, osim ako Agencija odobri produžetak tog roka na 10 dana. Agencija će izdati takvo odobrenje samo u pojedinim slučajevima, na osnovu procjene konkretnih okolnosti, uzimajući u obzir obim i složenost poslovanja Banke.

Plan za očuvanje kapitala sadrži sljedeće:

- a) procjene prihoda i rashoda i planiranu bilansnu sumu i strukturu stavki bilansa;
- b) mjere za povećanje propisanih stopa kapitala Banke;
- c) plan i okvir za povećanje redovnog osnovnog kapitala kako bi se u cijelosti ispunio zahtjev za održavanje zaštitnih slojeva za očuvanje kapitala;
- d) sve druge informacije koje Agencija smatra potrebnim za provođenje ocjene.

Agencija za bankarstvo može Banci propisati dodatni procenat zaštitnog sloja kapitala (SREP stopa).

9. INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA STOPU FINANSIJSKE POLUGE

Banka objavljuje slijedeće podatke, odnosno informacije o stopi finansijske poluge i upravljanju rizikom prekomjerne finansijske poluge:

9.1. Finansijska poluga izračunatu u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke:

Banka je dužna da osigura i održava stopu finansijske poluge najmanje u iznosu od 6%. Stopa finansijske poluge izračunava se tako da se mjera kapitala Banke podijeli sa mjerom ukupne izloženosti Banke, te se izražava u postotku.

Vrijednosti izloženosti	Iznos
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 10% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	40.067
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 20% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	32.735
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 50% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	63.124
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 100% u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	123
Ostala imovina	3.026.450
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka	-6.651
Izloženosti stope finansijske poluge – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka	3.155.848
Kapital	
Osnovni kapital – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	313.477
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge – u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	9,93%

9.2. Stavke uključene prilikom utvrđivanja mjere ukupne izloženosti banke

Mjera ukupne izloženosti banke predstavlja zbir vrijednosti izloženosti:

1. Imovine – bilansne pozicije koje se umanjuju samo za ispravke vrijednosti, osim stavki koje se odbijaju prilikom utvrđivanja osnovnog kapitala
2. Finansijskih derivata
3. Repo treansakcije, transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, transakcije sa dugim rokom namirenja i maržnih kredita i
4. Vanbilansnih stavki - vanbilansne pozicije se umanjuju za rezerve izračunate po međunarodnim računovodstvenim standardima.

9.3. Najznačajniji faktori koji su uticali na promjenu stope finansijske poluge u odnosu na prethodnu objavu

Tokom 2023. godine nije bilo značajnih faktora koji su uticali na promjenu stope finansijske poluge, ista je u odnosu na 31.12.2022.godine (10,04%) smanjena za 0,11 p.p (31.12.2023.godine 9,93%).

9.4. Postupci koje banka primjenjuje za upravljanje rizikom prekomjerne finansijske poluge

U godišnjoj sveobuhvatnoj identifikaciji i analizi rizika Banka je rizik prekomjerne finansijske poluge ocijenila materijalno neznačajnim.

10. INFORMACIJE KOJE SE ODOSE NA LIKVIDNOSNE ZAHTJEVE

Banka objavljuje podatke, odnosno informacije koje se odnose na minimalne kvalitativne i kvantitativne zahtjeve za upravljanje rizikom likvidnosti u skladu sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banaka, a najmanje:

10.1. Strategije i postupke za upravljanje rizikom likvidnosti

U sklopu uspostave internog procesa procjene adekvatnosti likvidnosti Banka je uspostavila i provodi strategiju upravljanja likvidnošću koja je zasnovana na Poslovnoj strategiji ASA Banke d.d. Sarajevo i Strategiji preuzimanja i upravljanja rizicima u poslovanju Asa banke d.d Sarajevo i kao takva je sastavni dio ukupnog procesa upravljanja Bankom.

Banka osigurava usklađenost svoje likvidne imovine i svojih neto likvidnosnih odliva čime se osigurava sposobnost Banke da upotrebljava zaštitne slojeve likvidnosti za ispunjavanje likvidnosnih odliva tokom perioda stresa. Banka u potpunosti osigurava usklađenost, što je vidljivo kroz zadovoljavanje LCR pokazatelja i održavanjem istog iznad propisanog regulatornog nivoa.

Upravljanje rizikom likvidnosti podrazumjeva sposobnost Banke da potpuno i bez odlaganja izvršava sve preuzete obaveze na dan njihovog dospijea, odnosno, upravljanje likvidnošću podrazumjeva upravljanje novčanim tokovima Banke, na način koji omogućava izvršenje finansijskih obaveza u roku dospijea.

Upravljanje rizikom likvidnosti uključuje definisanje strategije za upravljanje ovom vrstom rizika na razini Banke, te omogućavanje efikasnog praćenja nivoa likvidnosti za Upravu i viši menadžment, implementaciju adekvatnog procesa za mjerenje i kontrolu rizika likvidnosti. Usklađenost Strategije likvidnosti i Poslovne strategije ASA Banke d.d. Sarajevo postiže se jačanjem primarnih izvora Banke kroz povećanje depozitne baze u segmentu poslovanja sa stanovništvom i privredom, optimizaciju koncentracije u izvorima finansiranja te adekvatan rast rezervi likvidnosti u cilju postizanja primjerenog nivoa interne likvidnosti prilagođene poslovnom modelu.

Sistem upravljanja rizikom likvidnosti Banke osigurava održavanje dovoljno likvidnih sredstava u obliku rezervne, visokokvalitetne, nezaložene likvidne imovine. Za korištenje navedenih sredstava ne smije biti nikakvih pravnih ili operativnih prepreka. Sistem upravljanja rizikom likvidnosti zasnovan je na:

- razvoju relevantnog skupa pokazatelja, čijom se analizom i mjerenjem adekvatno upravlja rizikom likvidnosti;
- upravljanju rizikom likvidnosti kroz sistem limita i pokazatelja ranog upozorenja, koji su definisani na način da izražavaju Bančinu sklonost preuzimanja rizika u skladu sa strateškim odrednicama;
- dizajniranju i provođenju stres test scenarija, kako bi se osiguralo pravovremeno podmirenje svih obaveza i u stresnim uslovima.

10.2. Način organizovanja funkcije upravljanja rizikom likvidnosti u banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti

Kako bi udovoljila zakonskim i internim propisima i odlukama, uspostavila načelo sigurnosti i stabilnosti, te postigla planiranu profitabilnost poslovanja, Banka primjenjuje sistem mjerenja i ograničavanja rizika likvidnosti te izvještavanja o navedenom riziku.

Banka je uspostavila kontrolnu funkciju za upravljanje rizicima kao samostalnu organizacijsku jedinicu, funkcionalno i organizacijski nezavisnu o drugim dijelovima i funkcijama. Takođe je uspostavljena primjerena organizacija s točno utvrđenim jasnim i razgraničenim ovlastima i odgovornostima između zaposlenika sve do upravljačke razine na način da:

- omogućuje efikasnu komunikaciju i saradnju na svim organizacijskim nivoima i pri tome adekvatan tok informacija;
- ograničava i sprječava sukob interesa;
- uspostavlja jasan i dokumentovan proces donošenja odluka.

Uloge i odgovornosti u ključnim procesima sistema za upravljanje likvidnosnim rizikom dodijeljene su slijedećim organizacijskim jedinicama Banke, čime je Banka osigurala jasnu operativnu i organizacijsku razdvojenost funkcija do razine Uprave:

- Uprava (odgovorna za organizaciju, utvrđivanje poslova i obim odgovornosti pri upravljanju likvidnosnim rizikom);
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO);
- Odjel za tržišne rizike i rizik likvidnosti - Sektor za upravljanje rizicima;
- Odjel za Upravljanje aktivom i pasivom – Sektor sredstava.

Nadzorni odbor Banke vrši nadzor nad radom Uprave u pogledu upravljanja rizikom likvidnosti. Nadzornom odboru dostavljaju se izvještaji o rizicima i značajnijim događajima vezanim za upravljanje rizicima. Uprava Banke kroz Odjel za upravljanje aktivom i pasivom osigurava:

- adekvatnost strategije, politika, internih akata i praksi za upravljanje likvidnošću, koje se trebaju donijeti i revidirati najmanje jednom godišnje odnosno češće ako se to ocijeni potrebnim,
- ispunjavanje dnevnih obaveza kreditne institucije i izdržavanje stresnih perioda uz održavanje odgovarajuće rezerve likvidnosti.

Upravljanje likvidnošću odgovornost je Odjela za upravljanje aktivom i pasivom, u Sektoru sredstava.

Odjel za upravljanje aktivom i pasivom predlaže strategiju upravljanja rizikom likvidnosti i oblikuje okvir održavanje dovoljne likvidnosti Banke, te o tome redovno izvještava Odbor za upravljanje aktivom i pasivom- ALCO. Uz prethodno navedeno, Odjel dnevno operativno upravlja likvidnošću i obaveznom rezervom kod Centranle Banke BiH, održava rezerve likvidnosti kako bi bili ispunjeni propisani zahtjevi te interni limiti, a pored tog implementira strategiju rizika likvidnosti i osigurava uspostavljanje odgovarajućih kontrola, procedura i protoka informacija.

Osim kratkoročne likvidnosti, Odjel za upravljanje aktivom i pasivom je zadužen i za upravljanje srednjoročnom te dugoročnom likvidnošću, a operativne odluke donosi na temelju podataka koje im dostave različiti odjeli Banke povezani s poslovima koji utječu na likvidnost.

U okviru Sektora za upravljanje rizicima/Kontrolne funkcije za upravljanje rizicima formirana su 4 Odjela i to:

1. Odjel za strateško upravljanje rizicima
2. Odjel za metodologiju i kontrolu kreditnog rizika i rezervisanja
3. Odjel za operativne rizike i ekseternalizaciju
4. Odjel za tržišne rizike i rizik likvidnosti.

U skladu sa Sistematizacijom poslova i radnih mjesta osnovna funkcija i sadržaj posla Odjela za tržišne rizike i rizik likvidnosti je:

- Upravljanje i kontrola rizika likvidnosti, kamatnog rizika i ostalih tržišnih rizika
- Upravljanje aktivnostima funkcije za upravljanje tržišnim i rizikom likvidnosti kroz predlaganje limita.
- Pripremanje informacija i izvještaja o tržišnim i rizicima likvidnosti u cilju provođenja strategije upravljanja rizicima Banke.

Na ovaj način Banka je uspostavila adekvatnu organizacionu strukturu čime su poslovne linije, kao i linije odlučivanja i odgovornosti jasno odvojene i razgraničene. Proces preuzimanja rizika likvidnosti uspostavljen je u Sektoru sredstava dok se identifikacija, mjerenje, praćenje i kontrola rizika likvidnosti Banke vrši u Sektoru za upravljanje rizicima, Odjel za tržišne rizike i rizik likvidnosti.

Banka upravlja izloženošću riziku likvidnosti izračunavajući određene pokazatelje i definirajući limite za izloženost. Sektor za upravljanje rizicima/Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima i Odjel za tržišne rizike i rizik likvidnosti u Banci zajedno sa Sektorom sredstava prati dostizanje limita izloženosti riziku likvidnosti, te o njima izvještava u skladu sa definisanim rokovima.

Izloženost riziku likvidnosti se utvrđuje putem regulatornih i interno propisanih limita. Ključni pokazatelji rizika likvidnosti su: LCR i NSFR.

Osim spomenutih regulatorno propisanih pokazatelja likvidnosti, Banka koristi i brojne druge indikatore koji pomažu u praćenju kratkoročne i dugoročne izloženosti riziku likvidnosti, a temelje se na strukturi bilansa (kao što su ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza, omjer kredita i depozita, udio likvidne aktive u ukupnoj aktivi, koncentracija depozita primljenih od pojedinačnog klijenta, te petnaest najvećih deponenata, projekcija potreba finansiranja i dr.).

Sektor za upravljanje rizicima izvještava o radu iz područja upravljanja rizicima na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi, te se izvještaji dostavljaju Upravi Banke i Nadzornom odboru Banke kao i drugim relevantnim tijelima.

Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima osigurava pravovremeno izvještavanje na kvartalnoj, polugodišnjoj i godišnjoj osnovi koje obuhvata pregled najvažnijih činjenica utvrđenih tokom obavljanja kontrola, te nedostatke i slabosti utvrđene tokom obavljanja kontrola, kao i prijedloge, preporuke i rokove za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti.

Izvještaji se podnose Nadzornom odboru uz informisanje Uprave Banke. Nadzorni odbor usvaja izvještaje, a na prijedlog Uprave Banke.

10.3. Politike i postupci za praćenje stabilne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti

Polazna tačka kod upravljanja rizikom likvidnosti je definisanje i identifikacija različitih vrsta rizika likvidnosti kroz samo upravljanje rizikom likvidnosti, procjenu značajnosti rizika i odobrenje novih proizvoda.

Sklonost preuzimanju rizika dio je Izjave o preuzimanju rizika i sadržava obavezujuća ograničenja (limite) za poslovne aktivnosti u kontekstu razmatranja likvidnosti i nadopunjuje ključna načela upravljanja rizikom likvidnosti.

Politika upravljanja rizikom likvidnosti i drugi interni akti za upravljanje likvidonosnim rizikom između ostalog obuhvataju:

- održavanje propisanih pokazatelja likvidnosti Banke;
- politike i postupke kojima se uređuje uspostava primjerenog i djelotvornog sistema unutrašnjih kontrola koje se odnose na upravljanje likvidonosnim rizikom;
- strukturu imovine i obveza kao i pretpostavke o likvidnosti i utrživosti imovine;
- sistem izvještavanja o likvidonosnom riziku;
- politike i postupke sa stranim valutama;
- mjerenje i praćenje neto novčanih tokova uključujući i unutarnevno upravljanje likvidnošću;
- diverzificiranost, stabilnost izvora financiranja i dostupnost tržišta;
- testiranja otpornosti na stres i analizu različitih scenarija i
- planove postupanja i finansiranja Banke u nepredviđenim slučajevima poremećaja likvidnosti.

Banka je internim aktima upravljanja likvidonosnim rizikom propisala pretpostavke koje se redovito preispituju, a koriste se za upravljanje likvidonosnom pozicijom kako bi se osigurala njihova primjerenost. Banka je propisala procedure za postupanje Uprave i višeg rukovodstva u slučajevima određenih nepovoljnih rezultata testiranja otpornosti na stres, te redovno preispituje različite mogućnosti odnosno instrumente smanjenja likvidnosnog rizika, uključujući sisteme ograničenja likvidnosti i rezerve likvidnosti, promjenu strukture finansiranja i pristupe finansiranju.

Upravljanje kratkoročnom i dugoročnom likvidnošću, uključujući rezerve likvidnosti, uključuje između ostalog, uspostavljanje strategije likvidnosti i uspostavljanje plana finansiranja u nepredviđenim okolnostima i provedbu sistema ranog upozorenja koji omogućavaju prepoznavanje vrste i ozbiljnosti krize što je ranije moguće, te sistem adekvatnih mjera koje će se poduzeti u takvim situacijama.

Upravljanje rizikom likvidnosti je zadovoljavajuće, odnosno rizikom likvidnosti se upravlja na adekvatan način, uspostavljeni su limiti, sistemi kontrola i izvještavanje, strategija, politika i plan likvidnosti u nepredviđenim okolnostima.

10.4. Opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenosti sa strategijom

Banka je usvojila i provodi Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima u poslovanju Asa banke d.d Sarajevo, koju na godišnjem nivou odobrava Uprava i Nadzorni odbor Banke. Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima u poslovanju ASA definiše između ostalog i apetit za rizik likvidnosti kao dio Izjave o preuzimanju rizika. U skladu sa definisanjem i upravljanjem sklonosti preuzimanju rizika, inkorporirana su ključna načela likvidnosti kako bi se osiguralo da postoje postupci za upravljanje profilom rizika likvidnosti kao i da su u Strategiji preuzimanja i upravljanja rizicima u poslovanju postavljena određena ograničenja a koja se istovremeno prenose u operativna ograničenja u Strategiju i Politiku za upravljanje rizikom likvidnosti, te

predstavljaju ključne ciljeve koje je potrebno ostvariti u budućem periodu što pokazuje da je Banka posvećena daljem razvoju svog okvira upravljanja rizikom likvidnosti.

Strategijom i Politikom upravljanja rizikom likvidnosti Banka ima jasno definisanu toleranciju izloženosti riziku likvidnosti kroz zahtjeve regulatora i interne limite.

U svrhu identifikacije svih važnijih izvora rizika likvidnosti pored kvalitativne analize koriste se sljedeći pokazatelji:

- i) Ročna usklađenost finansijske aktive i pasive (30dana)
- ii) Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR)
- iii) Neto stabilno finansiranje (NSFR)
- iv) Likvidna aktiva/ukupna aktiva
- v) Najveći pojedinačni deponent (a'vista + oročeni) / NS
- vi) Najveći pojedinačni deponent (a'vista + oročeni) / ukupni depoziti
- vii) 15 najvećih deponenata (a'vista+oročeni)/ ukupni depoziti
- viii) Udio specifičnog proizvoda (frekventna štednja) u ukupnim oročenim depozitima
- ix) Omjer sredstava iznad obavezne rezerve
- x) Depoziti po viđenju/(ukupna pasiva - kapital)
- xi) Krediti/depoziti (LTD bruto)

S ciljem diverzifikacije depozitnog portfolia banka definiše i prati interne pokazatelje koncentracije najvećih deponeneta u odnosu na ukupne depozite:

- i) Likvidna aktiva/ukupna pasiva-kapital
- ii) Likvidna aktiva/depoziti po viđenju
- iii) VP Portfolio/Ukupna aktiva
- iv) Depoziti povezanih lica sa Bankom/ukupne obaveze
- v) Udio javna preduzeća i vladine institucije/ukupni depoziti
- vi) Odliv depozita javna preduzeća i vladine institucije/ukupni depoziti javnih preduzeća i vladinih institucija

10.5. Podatke o koeficijentu pokrića likvidnosti (LCR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja tog:

Banka, u skladu s regulatornim obavezama izvještava sljedeće:

Zahtjev za likvidonosnom pokrivenošću – Liquidity Coverage Ratio (LCR), LCR je kratkoročni likvidonosni pokazatelj, koji osigurava da Banka posjeduje adekvatnu zalihu visoko likvidne, lako utržive imovine, koja se u slučaju potrebe, može brzo i bez većih gubitaka konvertirati u gotovinu, te u periodu od narednih 30 dana finansirati neplanirane novčane tokove u uslovima stresa.

LCR se računa po sljedećoj formuli:

$$LCR = \frac{\text{Likvidna imovina}}{\text{Ukupni neto novčani odlivi u 30 dana}}$$

Zakonski limit za LCR postavljen je na 100%, dok je interni limit 135%.

Banka osigurava usklađenost svoje likvidne imovine i svojih neto likvidnosnih odliva čime se osigurava sposobnost Banke da upotrebljava zaštitne slojeve likvidnosti za ispunjavanje likvidnosnih odliva tokom perioda stresa. Banka u potpunosti osigurava usklađenost, što je vidljivo kroz ispunjavanje LCR pokazatelja, odnosno održavanjem istog iznad propisanog regulatornog nivoa kao i internog limita.

Likvidnost Banke na dan 31.12.2023. je bila zadovoljavajuća. Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (LCR) je na dan 31.12.2023. iznosio 171,59%. Prema projekciji LCR-a temeljenu

na Planu poslovanja očekuje se održavanje LCR pokazatelja iznad regulatornog minimuma i internih limita u skladu sa principima optimizacije likvidnosnih troškova.

Omjer likvidnosne pokrivenosti na dan 31.12.2023. prikazan je u tabeli ispod:

Obrazac LCR		
Red. br.	Stavka	Iznos
1	Zaštitni sloj likvidnosti	636.589
2	Neto likvidnosni odlivi	371.001
3	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	171,59%
Zaštitni sloj likvidnosti		
4	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visoke kvalitete u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođen	636.589
5	Odlivi po osnovu kolaterala u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
6	Prilivi po osnovu kolaterala u obliku likvidne imovine nivoa 1, isključujući pokrivene obveznice izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
7	Osigurani odlivi novca	
8	Osigurani prilivi novca	
9	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 isključujući pokrivene obveznice izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	636.589
10	Vrijednost likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	
11	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
12	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
13	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "prije primjene gornje granice"	
14	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "nakon primjene gornje granice"	
15	"Iznos viška likvidne likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete	
16	Vrijednost likvidne imovine nivoa 2a u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	
17	Odlivi po osnovu kolaterala u likvidnoj imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
18	Prilivi po osnovu kolaterala u likvidnoj imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
19	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	
20	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	
21	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	
22	Vrijednost likvidne imovine nivoa 2b u skladu s članom 23. Odluke: neprilagođena	
23	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
24	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
25	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	
26	Prilagođeni iznos likvidne imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	
27	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	
28	Iznos viška likvidne imovine	
29	Zaštitni sloj likvidnosti	636.589
Neto likvidnosni odlivi		
30	Ukupni odlivi	614.522
31	U cijelosti izuzeti prilivi	
32	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	243.521
33	Smanjenje za "u cijelosti izuzete prilive"	
34	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	243.521

11. INFORMACIJE KOJE SE ODNOSE NA IZLOŽENOSTI PO OSNOVU VLASNIČKIH ULAGANJA

U skladu sa članom 13. Odluke – Podaci i informacije koje se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi, Banka objavljuje sljedeće informacije.

Iznos vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi na dan 31.12.2023. godine iznosi KM 23.261 hiljade.

Vlasnička ulaganja u bankarskoj knjizi su klasifikovana sa namjerom držanja na neodređen period, ali u slučaju potrebe ili promjene tržišne cijene može se izvršiti prodaja.

Banka vlasnička ulaganja klasifikuje kao:

- imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVTOCI)
- imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (FVTPL)

Računovodstvene metode koje se koriste za vrednovanje vlasničkih ulaganja je metod fer vrijednosti.

Iznosi izloženosti po vlasničkim ulaganjima u bankarskoj knjizi, kao i efekti prodaje u 2023. prikazane su u sljedećoj tabeli:

u '000 KM

Vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi	Iznos izloženosti	Ukupan realizovani dobitak/gubitak za prethodni period koji proističe iz prodaje ili zatvaranja pozicija
Vlasnička ulaganja u finansijske institucije	6.143	-
koja kotiraju na burzi	6.143	-
koja ne kotiraju na burzi, a koja su u dovoljno diverzificiranim portfolijima	-	-
ostala vlasnička ulaganja	-	-
Vlasnička ulaganja u nefinansijske institucije	17.118	-
koja kotiraju na burzi	16.964	-
koja ne kotiraju na burzi, a koja su u dovoljno diverzificiranim portfolijima	154	-
ostala vlasnička ulaganja	-	-
UKUPNO	23.261	-

Detaljan pregled računovodstvenih politika i metoda vrednovanja može se pronaći u godišnjem Finansijskom izvještaju Banke objavljenom na internet stranici Banke (www.asabanka.ba/ona/izvjestaji-i-publikacije/).

12. INFORMACIJE KOJE SE ODOSE NA KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI

Banka objavljuje podatke, odnosno informacije koje se odnose na izloženost kamatnom riziku po osnovu pozicija iz bankarske knjige, kao i na pristupe za mjerenje, odnosno procjenu tog rizika, kako slijedi:

12.1. Izvori rizika, metode i učestalost njegovog mjerenja

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa.

Uticaj kamatnog rizika na Banku ovisi o strukturi bilansa, o promjeni kamatnih stopa i vremenskom razdoblju unutar kojeg postoji izloženost. Rizik kamatnih stopa kojima Banka može biti izložena potiče iz sljedećih faktora:

- Rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa (engl. repricing risk): rizik predstavljen aktivom i pasivom koji mijenjaju cijenu u različitim vremenskim intervalima i po različitim stopama. Repricing risk je često najočitiiji izvor kamatnog rizika za banku i često mjereno poređenjem obima aktive banke koja dospijeva u određenom periodu sa obimom pasive koja dospijeva u istom periodu.
- Rizik krive prinosa (engl. yield curve risk) je predstavljen razlikama između kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa, odnosno međuzavisnost između visine kamatne stope i perioda dospijeca. Kratkoročne stope su obično niže od dugoročnih, a banka profitira posuđujući kratkoročna sredstva (po nižim stopama) i investiranjem u dugoročnu aktivu (po većim stopama). Ali odnos između kratkoročnih i dugoročnih stopa se može brzo i drastično mijenjati, što može prouzrokovati nepredvidljive promjene u prihodima i rashodima
- Osnovni (bazni) rizik nastaje kada je Banka izložena riziku zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope. U nekim situacijama različite baze će se kretati različitim stopama ili u različitim smjerovima, što može prouzrokovati nepredvidljive promjene u prihodima i rashodima.
- Rizik opcije proizlazi iz opcija ugrađenih u aktivi, pasivi i vanbilansu mnogih banaka. Formalno, opcija omogućava vlasniku pravo, ali ne i obavezu, da kupi, proda ili na neki način promijeni priliv iz nekog instrumenta ili finansijskog ugovora. Opcije mogu biti izolovane kao što su berzanske opcije ili vanberzanski ugovori koji mogu biti ugrađeni među standardne instrumente. Rizik opcije predstavlja rizik koji se javlja usljed promjena u očekivanim ili ugovorenim tokovima gotovine ili promjena u dospijecu koji dovode do ponovnog utvrđivanja cijena. Banka je izložena ovom riziku ukoliko se zaključuju ugovori s pravom prijevremene otplate ili prijevremenog povlačenja depozita.

Sukladno regulatornim zahtjevima, izloženost prema kamatnom riziku u bankarskoj knjizi Banka mjeri prema jednostavnom izračunu pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, i ista može iznositi najviše 20% regulatornog kapitala Banke, primjenjujući standardni kamatni šok od 200 baznih poena na pozicije bankarske knjige po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno.

U skladu sa Poslovnom strategijom, Banka je uspostavila rigorozniji limit izloženosti kamatnom riziku od regulatornog, sa ciljem da prati i kontroliše izloženost kamatnom riziku.

Sektor za upravljanje rizicima/Odjel za tržišne rizike i rizik likvidnosti je odgovoran za izradu izvještaja, praćenje limita na nivou Banke, upravljanje i izvještavanje o kamatnom riziku.

Izvještaj se priprema na mjesečnoj osnovi i prezentuje u sklopu materijala za RICO i ALCO, a izvještavanje prema Agenciji za bankarstvo FBiH se vrši na kvartalnoj osnovi.

12.2. Osnovne pretpostavke za mjerenje, odnosno procjenu izloženosti riziku, uključujući i pretpostavke o prijevremenim otplatama kredita i kretanju depozita po viđenju

Metodologija procjene izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi zasniva se na jednostavnom izračunu pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i primjenjuje standardni kamatni šok na pozicije u bankarskoj knjizi po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno, denominirani u KM valutu. Ponderi se temelje na procijenjenom standardnom kamatnom šoku od 200 baznih poena tokom vremena i procijenjenom modifikovanom trajanju za svaku vremensku zonu.

Cjelokupna aktiva i pasiva Banke se razlažu na kamatonosne i nekamatonosne pozicije, pri čemu se u izračunu izloženosti Banke kamatnom riziku uzimaju u obzir samo kamatonosne osjetljive pozicije. Zatim se kamatonosne pozicije razlažu u tri kategorije:

- 1) stavke sa fiksnom kamatnom stopom,
- 2) stavke sa varijabilnom stopom i
- 3) stavke kod kojih se kamatne stope mijenjaju na osnovu odluke organa upravljanja Banke, tj. pozicije sa promjenjivom kamatnom stopom.

Uvažavajući strukturu aktive i pasive, Banka je preuzela pristup izračuna iz Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi i kamatno osjetljive pozicije se raspoređuju u 13 vremenskih zona.

Raspored pozicija u vremenske zone utvrđuje se prema preostalom broju dana do dospijea, odnosno do sljedeće promjene kamatne stope računajući od izvještajnog datuma.

Krajnji rezultat je omjer promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala Banke, koji pokazuje procentualni potencijalni gubitak kapitala ukoliko dođe do promjene kamatnih stopa za 200 baznih poena.

Prilikom izračuna izloženosti Banke kamatnom riziku, a u skladu sa propisima Agencije za bankarstvo FBiH, Banka se pridržava sljedećih pravila:

- Klasične vanbilansne stavke: garancije, akreditivi, izdate mjenice i druga jemstva, okvirni krediti, obaveze finansiranja i druge klasične vanbilansne stavke ne smatraju se kamatno osjetljivim pozicijama;
- Bilansne pozicije se raspoređuju po neto knjigovodstvenoj vrijednosti;
- Pozicije sa fiksnom kamatnom stopom raspoređuju se u vremenske zone prema preostalom roku dospijea;
- Pozicije s promjenjivom kamatnom stopom raspoređuju se u vremenske zone prema roku do sljedeće promjene kamatne stope;
- Banka posebno iskazuje pozicije kod kojih se kamatne stope mijenjaju na osnovu odluke organa upravljanja bankom, tj. pozicije sa promjenjivom kamatnom stopom, kada je to primjenljivo u skladu s važećim zakonskim okvirom.
- Banka raspoređuje pozicije sa promjenjivom kamatnom stopom kod kojih se kamatne stope mijenjaju na osnovu odluke organa upravljanja bankom u odgovarajuće vremenske zone na osnovu procjene vjerovatnoće promjenljivosti i učestalosti promjene kamatnih stopa, koja se zasniva najmanje na:
 - o prošlim promjenama i učestalosti promjena kamatnih stopa predmetnih pozicija,
 - o prošlim promjenama i učestalosti promjena tržišnih kamatnih stopa i njihovoj korelaciji sa promjenama kamatnih stopa predmetnih pozicija i

- procjeni drugih internih (npr. neto kamatna marža, prosječan trošak izvora sredstava, strategija poslovanja i finansiranja plasmana banke, troška likvidnosti) i eksternih faktora (npr. reputacijski rizik, konkurencija, tržišna pozicija, tržišni udio, rizik zemlje i dr.) koji utiču na formiranje promjenjivih kamatnih stopa.
- Primljena i data sredstva po viđenju (a vista) učesnika novčanog tržišta: transakcijski računi i depoziti po viđenju raspoređuju se u vremensku zonu do 1 mjeseca;
- Primljena i data sredstva po transakcionim računima i revolving krediti raspoređuju se u vremensku zonu od 6 do 12 mjeseci;
- sredstva obavezne rezerve izdvojena kod CBBiH uključuju se u pozicije sa fiksnom kamatnom stopom u vremensku zonu od 6 do 12 mjeseci, dok se sredstva iznad obavezne rezerve izdvojena kod CBBiH isključuju iz Izvještaja;
- repo/reverse, repo transakcije i transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira drugoj ugovornoj strani/od druge ugovorne strane uključuju se kao odnosne pozicije u primljenom/datom kreditu;
- ulaganja u dužničke vrijednosne papire raspoređuju se u vremenske zone u nominalnim iznosima glavnice prema ugovorenoj dinamici;
- ulaganja u ostale dužničke vrijednosne papire uključuju i vrijednosne papire koji se nalaze u portfoliju zajmova i potraživanja;
- ulaganja u investicione fondove raspoređuju se ovisno o strukturi ulaganja fonda u kamatno osjetljive instrumente, a ako banka nije upoznata sa stvarnom strukturom ulaganja fonda, procjenjuje udio i strukturu kamatno osjetljivih pozicija na osnovu prospekta investicionog fonda;
- imovina i obaveze s anuitetnom otplatom raspoređuju se u vremenske zone u skladu s ugovorenim otplatnim planom u iznosu rate glavnice, odnosno anuiteta glavnice;
- dospjele pozicije ne smatraju se kamatno osjetljivima;
- nekvalitetne izloženosti se tretiraju kao kamatno osjetljive pozicije na neto osnovi, nakon umanjenja za očekivane kreditne gubitke, čije raspoređivanje u odgovarajuće vremenske zone treba odražavati planirani iznos i period priliva očekivanih novčanih tokova;
- finansijski derivati iz člana 8. Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi uključuju se u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke („Službene novine Federacije BiH”, br. 81/17, 50/19, 37/20i 81/20) o tehnikama smanjenja kreditnog rizika;
- na pozicijama depozita (a vista i oročeni) prikazuje se ukupan portfolio, tj. u izvještaj su uključeni dospjeli i nedospjeli kamatonosni depoziti, te nekamatonosni depoziti.

Banka priprema i gap analizu kamatno osjetljivih pozicija koja se koristi za izračun efekata promjene kamatnih stopa na neto kamatni prihod.

Analiza uticaja na zaradu posmatra buduće promjene prihoda kao rezultat promjena u tržišnim kamatnim stopama.

Banka koristi procjenu koja se zasniva na procjeni volatilnosti kamate pod scenarijem promjene pozicija neto aktive i obaveza ugovorenih sa varijabilnom kamatnom stopom usljed neusklađivanja kamatnih stopa sa referentnim vrijednostima u periodu do 1 godine, u uslovima rasta EURIBOR-a.

Osnova za izračun su gapovi za neto pozicije imovine i obaveza ugovorenih sa varijabilnom kamatnom stopom u periodu do jedne godine od datuma izvještaja.

12.3. Promjena prihoda, ekonomske vrijednosti ili drugih faktora uslijed kamatnih šokova u skladu s metodom koja je utvrđena za mjerenje kamatnog rizika po značajnim valutama

Rezultat izračuna izloženosti kamatnom riziku po metodologiji Agencije za bankarstvo FBiH na dan 31.12.2023. godine iznosi 7,56% regulatornog kapitala.

BA 04.00		Iznos / Procenat
1	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - BAM	997
2	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - EUR	23.269
3	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - USD	
4	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - CHF	
5	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - GBP	
6	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - AUD	
7	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - CAD	
8	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - SEK	
9	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - DKK	
10	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - KWD	
11	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - HRK	
12	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (BA 01.00+BA 02.00+BA 03.00) - OSTALO	-448
13	PROMJENA EKONOMSKE VRIJEDNOSTI	23.818
14	REGULATORNI KAPITAL	315.037
15	(PROMJENE EKONOMSKE VRIJEDNOSTI/REGULATORNI KAPITAL)*100	7,56%

12.4. Uticaj promjena kamatnih stopa na neto kamatni prihod na 31.12.2023. je iznosio kako slijedi:

BA 05.00		Iznos
010	Uticaj promjena kamatnih stopa na neto kamatni prihod	2.761
020	Period posmatranja uticaja kamatnih stopa na neto kamatni prihod	3
030	Iznos internih kapitalnih zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi	2.761
040	Vrijeme pokrića internih kapitalnih zahtjeva	31.12.2023

13. INFORMACIJE KOJE SE ODOSE NA ICAAP I ILAAP

Interni procesi procjene adekvatnosti kapitala i likvidnosti u Banci bazirani su na zahtjevima iz Zakona o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj 27/17), Odluke o sistemu internog upravljanja u banci („Službene novine Federacije BiH", broj 39/21), Odluke o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci („Službene novine Federacije BiH" broj 16/19 i 30/20), te Smjernica za izvještavanje Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u banci (broj: 01-1338/19 od 16.04.2019, broj: 01-2162/20 od 29.05.2020 i broj: 01-934/23 od 07.03.2023).

Banka je u skladu sa navedenim zakonskim okvirom i podzakonskim aktima sačinila Izvještaj o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u Banci sa podacima na 31.12.2023. godine.

Pored drugih instrumenata, sistem upravljanja rizicima provodi se kroz interni proces procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP), te interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP).

Cilj implementacije ICAAP-a i ILAAP-a je:

- Zadovoljiti očekivanja dioničara zainteresiranih za dugoročni i održivi razvoj Banke sa ciljem osiguranja povrata uloženi sredstava;
- Osigurati učinkovito funkcionisanje sistema upravljanja rizicima koji povećava pouzdanost za sve učesnike: klijente, zaposlenike i regulatorna tijela;
- Usklađivanje sa regulatornim zahtjevima.

Tako su sve ugovorne strane Banke (interne i vanjske) zainteresovane za osiguranje da Banka ne preuzima rizike koji bi, ukoliko bi se realizovali, ugrozili postojanje Banke. Cilj ILAAP-a je da osigura opstanak Banke, osiguravajući dovoljno likvidnosti i stabilne izvore finansiranja kako bi ispunili svoje obaveze u trenutku dospelosti, da podnese svoje rizike i pokrije neto likvidnosne odlive u oba slučaja – normalnih i stresnih okolnosti (čak i tokom dužeg perioda nepovoljnih razvojnih trendova).

Banka je dužna, na kontinuiranom osnovu, uspostaviti i provoditi odgovarajući dokumentovani postupak za utvrđivanje i osiguravanje primjerenog nivoa kapitala i likvidnosti koji su rezultat ICAAP-a i ILAAP-a i koji odgovaraju prirodi, obimu i složenosti aktivnosti Banke, pri tome uzimajući u obzir profil rizičnosti, sistem upravljanja rizicima i tehnike kojima se koristi za smanjenje rizika.

Postupak ICAAP-a i ILAAP-a podrazumijeva:

- Identifikovanje, analizu, mjerenje, procjenu i praćenje značajnih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju u skladu sa propisanim regulatornim zahtjevima u upravljanju rizicima u bankama,
- osiguranje adekvatnog nivoa kapitala i likvidnosti, kao rezultat ICAAP-a i ILAAP-a, s obzirom na profil rizičnosti,
- na odgovarajući način uključenje u sistem internog upravljanja i donošenja odluka.

ICAAP

Interni proces procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) je uspostavljen sa ciljem utvrđivanja i održavanja internog kapitala koji Banka smatra adekvatnim za pokriće rizika kojima je izložena na kontinuiranoj osnovi. ICAAP za Banku predstavlja alat za interno upravljanje i donošenje odluka. Adekvatnost internog kapitala je integralni dio svakodnevnih procesa praćenja, upravljanja i odlučivanja u Banci, poput ugrađivanja procjene rizika i mjera mitigacije u procese strateškog planiranja, određivanje limita i procjene poslovnih linija u skladu sa postojećom i planiranom perspektivom.

ICAAP proces je podijeljen u sljedeće ciklične i kontinuirane faze:

- identifikacija i analiza rizika, utvrđivanje rizičnog profila,
- provođenje testiranja otpornosti na stres za sve materijalno značajne rizike,
- utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva, te
- praćenje i izvještavanje.

Za utvrđivanje internih potreba za kapitalom u ICAAP-u polazna osnova je Analiza rizika i utvrđivanje profila rizičnosti. Provedenom identifikacijom i analizom rizika utvrđeno je šest grupa materijalno značajnih rizika, i to:

- 1) kreditni rizik
- 2) tržišni rizici
- 3) kamatni rizik
- 4) rizik likvidnosti
- 5) operativni rizik
- 6) ostali rizici

Prije utvrđivanja internih potreba za kapitalom provedeno je sveobuhvatno testiranje otpornosti na stres za sve iznad navedene utvrđene materijalno značajne grupe rizika. Cilj provedenog testiranja otpornosti na stres je procijeniti otpornost Banke na glavne izvore rizika. Testiranje se provodi na osnovu različitih analiza i saznanja, saradnje i komunikacije sa drugim organizacionim dijelovima Banke u čijoj su nadležnosti poslovni procesi izloženi pojedinim vrstama rizika, a prevashodno sa onim nadležnim za planiranje kapitala i izvora finansiranja. Nosilac aktivnosti je Sektor za upravljanje rizicima/Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima.

Nakon sagledanih rezultata provedenog sveobuhvatnog testiranja otpornosti na stres gdje su predviđena tri scenarija: osnovni i dva stresna-ekstremna scenarija (E1 i E2) sa uticajem na finansijske izvještaje i pokazatelje definisane Izjavom o apetitu za rizik, za potrebe utvrđivanja internih kapitalnih zahtjeva u ICAAP-u su korištene pretpostavke nepovoljnog (E1) scenarija.

Interni kapitalni zahtjevi izdvajaju se za sve procijenjene materijalno značajne grupe rizika, osim za kategoriju rizika likvidnosti jer se s obzirom na vrstu i prirodu ovog rizika za isti izdvajaju interni likvidnosni zahtjevi u skladu sa ILAAP-om. Dodatno, skladu sa članom 23. Smjernica za izvještavanje Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine o primjeni ICAAP-A i ILAAP-A u banci Banka kod izračuna internih kapitalnih zahtjeva uzima u obzir:

- a) rizike koji podliježu minimalnim kapitalnim zahtjevima u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke (kreditni, tržišni i operativni rizik)
- b) rizike koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima (npr. u oblasti kreditnog rizika banke za potrebe ICAAP-a moraju uzeti u obzir rezidualni rizik, odnosno preostali rizik kao rezultat upotrebe kreditne zaštite, indirektni kreditni rizik - valutno inducirani kreditni rizik i dr.)
- c) rizike koji ne podliježu minimalnim kapitalnim zahtjevima (kamatni rizik u bankarskoj knjizi, koncentracijski rizik, rizik tržišne likvidnosti, reputacijski rizik, rizik profitabilnosti, strateški rizik, poslovni rizik i dr.)
- d) faktore vanjskog okruženja, koji proizilaze iz poslovnog, regulatornog ili makroekonomskog okruženja.

Imajući u vidu navedeno u tački c) te ocjenu nivoa izloženosti Banke rizicima sektorske i individualne koncentracije, Banka dodatno izdvaja i interni kapitalni zahtjev za pokriće eventualnih gubitaka koji bi mogli nastati usljed visoke i vrlo visoke izloženosti ovim vrstama rizika.

Izračun internih kapitalnih zahtjeva u 2022. godini vršen je na kvartalnom nivou, a revidiranjem internih akata koji regulišu interne procese ICAAP-a i ILAAP-a definisana je mjesečna frekvencija izračuna internih kapitalnih zahtjeva u skladu sa ICAAP-om. O rezultatima se redovno izvještava RICO, Uprava, Odbor za rizike, Odbor za reviziju i Nadzorni odbor Banke.

ILAAP

Banka utvrđuje i provodi interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) u skladu sa svojim rizičnim profilom i apetitom za preuzimanje rizika, odnosno ispunjava kvalitativne zahtjeve za utvrđivanje, mjerenje, praćenje i upravljanje rizikom likvidnosti kako bi održala

odgovarajući nivo i strukturu zaštitnog sloja likvidnosti. Banka provodi ILAAP proces s ciljem osiguranja adekvatnog nivoa likvidnosti, kako bi se pravovremeno izvršile sve obaveze plaćanja, kako u redovnom poslovanju, tako i pod stresnim uslovima.

Rizik likvidnosti predstavlja jedan od najznačajnijih rizika za Banku i iako ne postoji kvantifikacija u pogledu kapitalnog zahtjeva, poseban fokus usmjeren je na cjelokupni ILAAP proces i osiguravanje odgovarajuće i dovoljne likvidnosti. Likvidnost Banke osigurana je utvrđenim politikama likvidnosti s limitima koji se odnose i na kratkoročnu i na strukturalnu likvidnost. Propisane politike uzimaju u obzir bilo koje aspekte upravljanja rizikom likvidnosti, ali zbog njihove važnosti i značaja, najznačajniji pokazatelj izloženosti riziku likvidnost je koeficijent pokrića likvidnosti (LCR).

Na dan 31.12.2023. godine koeficijent pokrića likvidnosti je iznosio 171,59%. Obzirom da je Banka u obavezi izvještavati o koeficijentu pokrića likvidnosti za sve značajne valute koje čine više od 5% ukupne bilansne imovine ili obaveza, Banka na redovnoj osnovi izračunava i izvještava navedeni koeficijent u KM i EUR valuti obzirom da iste predstavljaju značajne valute Banke.

Banka je prilagodila vlastiti ILAAP na promišljen i proporcionalan način kako bi osigurala njegovu primjerenost s obzirom na veličinu, prirodu i složenost poslovanja. U sklopu uspostave internog procesa procjene adekvatnosti likvidnosti Banka je uspostavila i provodi interne akte upravljanja likvidnošću koji su zasnovani na važećim zakonskim i podzakonskim aktima.

Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti uključuje sljedeće:

- okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja,
- strategiju i planove izvora finansiranja,
- upravljanje rizikom unutardnevne likvidnosti,
- testiranje otpornosti na stres,
- plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve.

Svrha ILAAP-a je uspostavljanje snažnog sistema upravljanja likvidnosnim rizicima u Banci. Rizik likvidnosti obuhvata sljedeće vrste rizika:

- rizik likvidnosti,
- rizik finansiranja likvidnosti,
- rizik tržišne likvidnosti,
- rizik koncentracije izvora finansiranja i
- rizik unutardnevne likvidnosti.

Banka je u skladu sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti donijela Plan likvidnosti koji uključuje i Plan izvora finansiranja. Plan izvora finansiranja definiše okvir koji treba slijediti prilikom upravljanja rizikom likvidnosti. Plan likvidnosti i izvora finansiranja su usklađeni sa strategijom poslovanja i redovnim poslovnim planovima.

14. INFORMACIJE KOJE SE ODNOSNE NA NEOPTEREĆENU (NEZALOŽENU) I OPTEREĆENU (ZALOŽENU) IMOVINU

Imovina se smatra opterećenom ako je založena ili ako podliježe nekom obliku osiguranja, osiguranja kolateralom ili kreditnog poboljšanja bilančne ili izvanbilančne transakcije iz koje se ne može slobodno povući (primjer – predmet je zalaganja za potrebe finansiranja).

Založena imovina čije je povlačenje ograničeno, primjerice imovina čije se povlačenje ili zamjena drugom imovinom mora prethodno odobriti, smatra se opterećenom.

Neopterećena imovina – je imovina banke koja ne podliježe nikakvom pravnom, ugovornom, regulatornom ili drugom ograničenju koje joj onemogućuje unovčavanje, prodaju, prijenos, ustupanje te imovine ili uopće raspolaganje istom direktnom prodajom na aktivnom tržištu ili repo ugovorom u narednih 30 kalendarskih dana, pri čemu je:

1. dostupna za trenutnu upotrebu kao kolateral za dobivanje dodatnog izvora finansiranja, koji još nije realiziran, a koja stoji na raspolaganju banci;
2. primljena kao kolaterala za potrebe smanjenja kreditnog rizika u obratnim repo transakcijama ili transakcijama finansiranja vrijednosnih papira i kojom banka može raspolagati

Ukupna opterećena i neopterećena financijska imovina banke priznata u izvještaju o financijskom položaju na dan 31. 12. 2023. prikazana je u tabeli ispod:

Vrsta imovine	Knjigovodstvena vrijednost opterećene imovine	Knjigovodstvena vrijednost neopterećene imovine
Dati krediti	0	1,781,588,807
Ulaganja u dužničke instrumente	0	50,969,654
Ulaganja u vlasničke instrumente	74,660	23,619,714
Ostalo	248,046,619	923,695,049

Na dan 31.12.2023 Banka je evidentirala 248.046.619 KM (na 31.12.2022. godine: 247.921.707 KM) opterećene imovine koja se odnosi na obračunatu obveznu rezervu koja se drži izdvojena u CBBiH. Nivo opterećenosti imovine u obliku obvezne rezerve određen je Odlukom o utvrđivanju i održavanju obveznih rezervi i utvrđivanju naknade na iznos rezerve Banka je dužna održavati obveznu rezervu kod Centralne banke. Također, utvrđena je jedinstvena stopa obvezne rezerve od 10% koju CBBiH primjenjuje na osnovicu za obračun obvezne rezerve. Na iznos sredstava obvezne rezerve CBBiH obračunava naknadu. CBBiH obračunava naknadu na iznos sredstava obvezne rezerve u iznosu 0,50% na osnovicu u domaćoj valuti i 0,30% na osnovicu u ostalim valutama. Izuzev iznad navedene opterećene imovine u obliku obvezne rezerve, Banka na 31.12.2023. godine je evidentirala i opterećenu imovinu u obliku vlasničkih udjela u Registru vrijednosnih papira i SWIFT SCRL Belgium u ukupnom iznosu od 74.660 KM. Udjeli su dodijeljeni Banci kao aktivnom učesniku na domaćem i inostranom tržištu.

15. INFORMACIJE O NEKVALITETNIM I RESTRUKTURIRANIM IZLOŽENOSTIMA I STEČENI KOLATERAL

U nastavku su prikazani podaci o nekvalitetnim i restrukturiranim izloženostima i stečenim kolateralima ASA Banke d.d. Sarajevo:

15.1. Kreditna kvaliteta izloženosti razvrstanoj u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka

Nivo kreditnog rizika/stage	31.12.2023		
	Ukupna izloženost	Ispravke vrijednosti	% Pokrivenosti IV
Nivo kreditnog rizika/stage 1	3.040.345	20.389	0,67%
Nivo kreditnog rizika/stage 2	112.498	10.858	9,65%

Nivo kreditnog rizika/stage 3	73.230	58.187	79,46%
od čega: grupno	40.242	35.351	87,85%
od čega: individualno	32.988	22.836	69,23%
Ukupno:	3.226.073	89.434	2,77%

15.2. Kreditna kvaliteta kredita prema sektorskoj strukturi kredita

Redni broj	Sektorska struktura kredita po nivoima kreditnog rizika na dan 31.12.2023	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupna bruto izloženost po svim nivoima kreditnog rizika	Udio u portfoliju	Bankarsko tržište FBiH na dan 31.12.2022	Devijacija u odnosu na bankarsko tržište
1.	Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	931.536	92.185	28.215	1.051.936	56,70%	50,14%	6,56%
1.1.	A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	7.591	636	900	9.127	0,49%	0,82%	-0,33%
1.2.	B Vađenje ruda i kamena	20.314	17.305	169	37.788	2,04%	0,55%	1,48%
1.3.	C Prerađivačka industrija	206.593	17.940	6.823	231.356	12,47%	11,98%	0,49%
1.4.	D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	31.429	0	5	31.434	1,69%	1,45%	0,24%
1.5.	E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	10.007	317	0	10.324	0,56%	0,33%	0,22%
1.6.	F Građevinarstvo	143.271	24.303	991	168.565	9,09%	3,82%	5,26%
1.7.	G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih voz	282.030	25.921	7.785	315.736	17,02%	17,72%	-0,70%
1.8.	H Prijevoz i skladištenje	41.916	1.698	2.689	46.303	2,50%	2,17%	0,32%
1.9.	I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	20.474	127	5.884	26.485	1,43%	1,24%	0,19%
1.10.	J Informacije i komunikacije	16.085	875	631	17.591	0,95%	1,00%	-0,05%
1.11.	K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	51.204	2.096	0	53.300	2,87%	3,42%	-0,55%
1.12.	L Poslovanje nekretninama	27.543	0	633	28.176	1,52%	1,07%	0,45%
1.13.	M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	38.237	785	563	39.585	2,13%	1,27%	0,86%
1.14.	N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	6.784	90	874	7.748	0,42%	0,38%	0,04%
1.15.	O Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	16.476	0	0	16.476	0,89%	2,04%	-1,16%
1.16.	P Obrazovanje	2.734	89	97	2.920	0,16%	0,11%	0,05%
1.17.	Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	5.439	3	4	5.446	0,29%	0,39%	-0,10%
1.18.	R Umjetnost, zabava i rekreacija	3.298	0	0	3.298	0,18%	0,21%	-0,03%
1.19.	S Ostale uslužne djelatnosti	110	0	167	277	0,01%	0,16%	-0,15%
1.20.	T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	-	-	-	0	0,00%	0,00%	0,00%
1.21.	U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	1	0	0	1	0,00%	0,00%	0,00%
2.	Ukupno stanovništvo (2.1.+2.2.+2.3.)	746.311	15.972	40.920	803.203	43,30%	49,86%	-6,56%
2.1.	Opća potrošnja	609.505	13.505	39.045	662.055	35,69%	39,14%	-3,45%
2.2.	Stambena izgradnja	128.668	2.267	1.463	132.398	7,14%	10,20%	-3,06%
2.3.	Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	8.138	200	412	8.750	0,47%	0,52%	-0,05%
3.	Ukupni krediti (1.+2.)	1.677.847	108.157	69.135	1.855.139	100,00%	100,00%	

15.3. Kreditna kvaliteta restrukturiranih izloženosti

31.12.2023	Broj ponovno ugovorenih kredita	Bruto kreditna izloženost	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3
Pravna lica	4	297	-	138	159
Fizička lica	259	4.633	755	1.143	2.735
Ukupno	263	4.930	755	1.281	2.894

15.4. Promjene stanja nekvalitetnih izloženosti i pripadajućih očekivanih kreditnih gubitaka tokom izvještajnog perioda

Vrsta klijenta	31.12.2021.		31.12.2022.		31.12.2023.	
	Izloženost	IV	Izloženost	IV	Izloženost	IV
Pravna lica	49.395	37.666	45.183	32.983	28.627	21.714
Fizička lica	9.081	8.424	37.212	29.770	40.508	33.621
Total	58.476	46.090	82.395	62.753	69.135	55.335

Smanjenje nekvalitetnih izloženosti rezultata je naplate i oporavka dijela NPL kredita u segmentu pravnih lica u toku 2023. godini. Ukupan efekat smanjenja NPL-au 2023. godini iznosi KM 13,26 mio..

15.5. Ukupan iznos stečene materijalne imovine

Ukupno stanje stečene materijalne imovine iznosi KM 288.759 na dan 31.12.2023. godine. Banka je u toku 2023. godine smanjila ukupnu knjigovodstvenu vrijednost stečene materijalne imovine (kroz rezervisanje stečene materijalne imovine i umanjenje knjigovodstvene vrijednosti i prodaju nekretnina sa većim iznosom knjigovodstvene vrijednosti).

Stečena materijalna imovina			
Stečena materijalna imovina	31.12.2021.	31.12.2022.	31.12.2023.
Broj SMI	39	42	44
Knjigovodstvena vrijednost	1.253.270	745.200	288.759

16. ZAVRŠNE ODREDBE

Izvještaj se javno objavljuje na [web stranici ASA Banke d.d. Sarajevo](#) nakon usvajanja istog od strane Uprave i Nadzornog odbora Banke.